

T.C. Sağlık Bakanlığı

Halk Sağlığı
Genel Müdürlüğü

TÜRKİYE'DE VEREM SAVAŞI 2017 RAPORU

ANKARA - 2017

T.C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı
Genel Müdürlüğü

TÜRKİYE'DE VEREM SAVAŞI 2017 RAPORU

Bu raporda 2016 yılı tüberküloz kontrol faaliyetleri, 2015 yılı tüberküloz hasta verileri ve 2014 yılı tüberküloz hastalarının tedavi sonuçları sunulmuştur.

Ankara - 2017

ISBN: 978-975-590-671-3

Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1091

Baskı: Neyir Matbaacılık

Matbaacılar Sitesi 1341 cd. No. 62 İvedik - Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 395 53 00 - www.neyir.com - neyir@hotmail.com

Bu yayın; T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Tüberküloz Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve bastırılmıştır.

Her türlü yayın hakkı, Sağlık Bakanlığı'na aittir. Kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Kısmen dahi olsa alınamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi "Türkiye'de Verem Savaşı 2017 Raporu", Sağlık Bakanlığı Yayın No, Ankara ve Yayın Tarihi" şeklinde olmalıdır.

Ücretsizdir. Parayla satılamaz.

EDİTÖR**Dr. Hüseyin İLTER**

Halk Sağlığı Genel Müdürü

YAYINA HAZIRLAYANLAR**Dr. Erhan KABASAKAL**

HSGM Tüberküloz Daire Başkanı

Uzm. Dr. Ayşegül YILDIRIM

HSGM Tüberküloz Dairesi Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birimi Sorumlusu

S. Murat MUTLU

HSGM Tüberküloz Dairesi Başkanlığı Saha Hizmetleri ve İkmal Birimi Sorumlusu

Funda BAYKAL

HSGM Tüberküloz Dairesi Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birimi

YAYIN KOORDİNATÖRLERİ**Dr. Erhan KABASAKAL**

HSGM Tüberküloz Daire Başkanı

**Uzm. Dr. Ayşegül YILDIRIM
(Redaksiyon)**

HSGM Tüberküloz Dairesi Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birim Sorumlusu

YAYIN KOMİSYONU**Uzm. Dr. Hasan IRMAK**

Komisyon Başkanı

Doç. Dr. Nazan YARDIM

HSGM Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Daire Başkanı

Dr. Kanuni KEKLİK

HSGM Göç Sağlığı Daire Başkanı

Uzm. Dr. Fehminaz TEMEL

Sağlık Tehditleri Erken Uyarı ve Cevap Dairesi Başkanlığı

TEŞEKKÜR

Bu verilerin oluşması, toplanması ve raporlandırılması aşamalarında emeği bulunan; TSM Verem Savaşı Dispanseri Birimi (VSD) çalışanlarına, Tüberküloz İl Koordinatörlerine, İl Sağlık Müdürlüğü çalışanlarına, Daire Başkanlığı çalışanlarına ve diğer emeği geçenlere teşekkür ederiz.

Önsöz

Dünya genelinde yürütülen çalışmalar sonucunda pek çok başarı elde edilmesine rağmen tüberküloz halen tüm dünyada önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünyada tüberküloz kontrolü için Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel bir kontrol programı, ülkemizde ise aynı standartlarda ve paralelde bir ulusal tüberküloz kontrol programı uygulanmaktadır.

Tüberküloz kontrol hizmetleri, ülkemizde “Veremsiz Bir Türkiye” vizyonu çerçevesinde yürütülmektedir. Vizyonumuzu gerçekleştirmek için Bakanlık teşkilatımız, ülke genelindeki tüm sağlık çalışanlarımız ve tüberküloza karşı mücadele eden gönüllü kuruluşlarımızın işbirliği ve katkıları ile ulusal tüberküloz kontrol çalışmaları yürütülmektedir. Gün geçtikçe sayısı artan Suriyeli misafirlerle beraber ülkemizde yabancı hasta yükü artmasına rağmen tüberkülozla ilgili tanı ve tedavi işlemleri başarıyla yürütülmeye devam edilmektedir.

Sahada yürütülen tüberküloz kontrol faaliyetlerinin yerinde görülmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; tüberküloz konusunda uzman akademisyen, hekim ve diğer sağlık çalışanlarından saha timleri oluşturulmuş ve bu timler 2016 yılında eğitimlerini tamamlayarak çalışmaya başlamışlardır. Saha timleri, ziyaret ettikleri illerde tüberküloz kontrolü ile ilgili hizmet sunan başta verem savaşı dispanserleri olmak üzere birinci-ikinci ve üçüncü basamak kamu-özel bütün sağlık kurum ve kuruluşlarını, tüberküloz hastalarını, ilgili diğer resmi kurumları ziyaret ederek, yerinde izleme-değerlendirme ve eğitim hizmetleri sunmaktadırlar.

“Türkiye’de Verem Savaşı 2017 Raporu”nda, ülke genelindeki tüberküloz hastaları ile ilgili istatistikler yanında Bakanlık olarak politik kararlılığımızı yansıtan altyapı ve yürütülen faaliyetler ortaya konulmuştur. Bu rapor, geçmiş yıllarda yapılan faaliyetlerle günümüzde yürütülen faaliyetlerin etkisini ortaya koyduğu için bizlere tüberküloz kontrol hizmetlerinin geçmişi ile günümüzdeki durumunu kıyaslama fırsatı da sunmaktadır. Bu yönüyle Bakanlığımızın tüberküloz kontrol hizmetleri ile ilgili politikalarına yön verecek, stratejik kararlarımıza ve önümüzdeki yıllar için yapılacak planlamalarımıza yol gösterecektir.

“Türkiye’de Verem Savaşı 2017 Raporu”nun hazırlanmasında ve tüberkülozla mücadelede emeği geçen herkesi gönülden kutlar, başarılı çalışmalarının devamını dilerim.

Uzm. Dr. Ahmet DEMİRCAN
Sağlık Bakanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
TABLolar DİZİNİ	XI
1. KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2016 RAPORUNDA TÜRKİYE	1
2. ÖZET	9
SUMMARY	14
3. 2016 YILI FAALİYETLERİ	17
3.1. ALTYAPI	19
3.1.1. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimleri	19
3.1.2. Tüberküloz Laboratuvarları	22
3.2. SÜRVEYANS	26
3.3. TOPLANTILAR VE EĞİTİM FAALİYETLERİ	26
3.3.1. Danışma Kurulu, Çalışma Grubu Toplantıları	26
3.3.2. Eğitim Faaliyetleri	26
3.3.3. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası	27
3.3.4. İnternet Sayfası	27
3.3.5. Tüberküloz Saha Çalışması ve Değerlendirme Programı	28
3.4. İKMAL	28
3.5. DİSPANSERLERDE TANI ÇALIŞMALARI	29
3.6. TEMASLI MUAYENESİ VE KORUYUCU TEDAVİ UYGULAMASI	30
3.7. DOĞRUDAN GÖZETİMLİ TEDAVİ UYGULAMASI	33
3.8. MOBİL TARAMA ÇALIŞMALARI	33
4. TÜRKİYE GENELİ TÜBERKÜLOZ VERİLERİ	37
5. İLLERE GÖRE TÜBERKÜLOZ VERİLERİ	65
5.1 TÜM İLLER	68
5.2 İSTANBUL TB VERİLERİ	84
6. TEDAVİ SONUÇLARI	89
7. TB OLGULARININ DOĞDUĞU ÜLKEYE GÖRE VERİLER	103
8. EKLER	115
Ek 1. Verilerin Toplanması ve Analizi	117
Ek 2. Tanımlar ve Veri Standartları	122
9. KAYNAKLAR	127

KISALTMALAR

AC	Akciğer
AD	Akciğer Dışı
ARB	Aside Rezistan Basil
CISID	Computerized Information System for Infectious Diseases (Bulaşıcı Hastalıklar İçin Elektronik Bilgi Sistemi)
ÇİD-TB	Çok İlaça Dirençli Tüberküloz
DGT	Doğrudan Gözetimli Tedavi
DGTS	Doğrudan Gözetimli Tedavi Stratejisi
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
ECDC	European Centre for Disease Prevention and Control (Avrupa Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü Merkezi)
EuroTB	Avrupa Tüberküloz Sürveyansı
GİS	Gastrointestinal Sistem
GÜS	Genitoüriner sistem
HSL	Halk Sağlığı Laboratuvarı
İDT	İlaç Duyarlılık Testi
LAP	Lenfadenopati
MSS	Merkezi Sinir Sistemi
RD-TB	Rifampisin Dirençli Tüberküloz
TB	Tüberküloz
TDB	Tüberküloz Dairesi Başkanlığı
TSM	Toplum Sağlığı Merkezi
TUTSA	Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UTRL	Ulusal Tüberküloz Referans Laboratuvarı
VSD	Verem Savaşı Dispanseri
İlaç Kısaltmaları	
E	Etambutol
H	İzoniyazid
R	Rifampisin
S	Streptomisin

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.	DSÖ Küresel Tüberküloz 2016 Raporu Türkiye Özet Sayfası	4
Şekil 2.	Ülkelere Göre Tahmini TB İnsidans Hızları, 2015	5
Şekil 3.	Ülkelere Göre Yeni Tüberküloz Olgularında RD/ÇİD-TB Oranı, 2015	7
Şekil 4.	Ülkelere Göre Önceden Tedavi Görmüş Tüberküloz Olgularında RD/ÇİD-TB Oranı, 2015	7
Şekil 5.	Ülkelere Göre TB Olgularında HIV Testi Uygulaması (HIV durumu bilinen yeni ve nüks TB hastalarının yüzdesi), 2015	8
Şekil 6.	Ülkelere Göre Yeni ve Nüks TB Olgularında Tahmini HIV Prevalansı, 2015	8
Şekil 7.	TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin İllere Göre Sayıları (2016 yılı sonu)	19
Şekil 8.	Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının İllere Göre Dağılımı (2016 Yılı Sonu İtibariyle)	25
Şekil 9.	Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2016	29
Şekil 10.	TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma Sayısı, 2005-2015	30
Şekil 11.	Mobil Tarama Ekipleri ve Faaliyet Gösterdikleri İller, 2016	33
Şekil 12.	Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Tarama Yapılan Kişi Sayısı, 2006-2016	35
Şekil 13.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam Olgularda Olgu Hızları, 2005-2015	40
Şekil 14.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2015	43
Şekil 15.	Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2015	43
Şekil 16.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015	45
Şekil 17.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları, 2015	46
Şekil 18.	Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015	47
Şekil 19.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015	48
Şekil 20.	Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularının Cinsiyete ve Tutulan Organa Göre Dağılımı, 2015	53
Şekil 21.	Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2015	55
Şekil 22.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Sayıları, 2005-2015	61
Şekil 23.	İstanbul ve Türkiye Geneli Toplam TB Olgu Hızları, 2005-2015	84
Şekil 24.	İstanbul İli İlçelere Göre Toplam TB Olgu Hızları, 2015	86
Şekil 25.	TB Olgularında Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2014	94
Şekil 26.	Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2014	95
Şekil 27.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tedavi Başarısı, 2014	96
Şekil 28.	Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2008-2014	97
Şekil 29.	TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	114

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.	DSÖ Bölgelerine Göre Tahmini TB Hastalık Yükü, 2015	5
Tablo 2.	DSÖ Bölgelerine Göre Tedavi Başarısı Oranları, 2014	6
Tablo 3.	TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2016 Yılı Sonu)	20
Tablo 4.	TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı (2016 yılı sonu)	22
Tablo 5.	TB Laboratuvarlarının Seviyelerine Dağılımı, 2016	22
Tablo 6.	Tüberküloz Tanı Hizmeti Veren Laboratuvarların İllere Göre Dağılımı, 2016	23
Tablo 7.	Sadece Yayma Yapan (Seviye 1) Laboratuvarların Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016	24
Tablo 8.	Yayma + Kültür Yapan (Seviye 2) Laboratuvarların Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016	24
Tablo 9.	Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016	25
Tablo 10.	Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2016	29
Tablo 11.	TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimi Kayıtlarına Göre TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma, 2005-2015	30
Tablo 12.	İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçla Korumaya Alınanların Dağılımı, 2015	31
Tablo 13.	Mobil Tarama Ekpleri Tarafından Yapılan Taramaların Kurumlara Göre Dağılımı, 2016	34
Tablo 14.	Kurumlara Göre Yapılan Taramalar ve Sonuçları, 2016	35
Tablo 15.	Yıllara Göre TB İnsidans Hızları, 2005-2015	39
Tablo 16.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam TB Olgu Sayıları, Olgu Hızları ve Olgu Hızlarındaki Yıllık Değişim, 2005-2015	40
Tablo 17.	Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2015	41
Tablo 18.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2015	42
Tablo 19.	Toplam TB Olgularında 2005-2015 Yılları Arasında Olgu Hızındaki Değişim	43
Tablo 20.	Toplam TB Olgularının Yaş ve Cinsiyet Dağılımı, 2015	44
Tablo 21.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015	45
Tablo 22.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları, 2015	46
Tablo 23.	Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015	47
Tablo 24.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015	48
Tablo 25.	Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2015	49
Tablo 26.	TB Hastalarında Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015	49
Tablo 27.	Yeni TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015	50

TABLolar DİZİNİ

Tablo 28.	Önceden Tedavi Görmüş TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015	50
Tablo 29.	Toplam TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015	51
Tablo 30.	Çocuk Hastalarda Yıllara Göre Tüberküloz Menenjit Olgularının Dağılımı, 2005-2015	51
Tablo 31.	Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularında Tutulan Organların Dağılımı, 2015	52
Tablo 32.	Akciğer Dışı TB Olgularında Cinsiyete Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2015	52
Tablo 33.	Akciğer Dışı TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2015	54
Tablo 34.	Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2015	55
Tablo 35.	Toplam Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2015	56
Tablo 36.	Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkikler, 2007-2015	56
Tablo 37.	Akciğer TB Olgularında Kültür ile İlgili Veriler, 2007-2015	57
Tablo 38.	Akciğer TB Olgularında İDT Yapılma Durumu, 2007-2015	57
Tablo 39.	Akciğer TB Olgularında Mikroskopi ve Kültür Sonuçlarının Birlikte Değerlendirilmesi, 2007-2015	58
Tablo 40.	İlaç Duyarlılık Testi Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Her Bir TB İlacı İçin Toplam Direnç Sonuçları, 2008-2015	59
Tablo 41.	İlaç Duyarlılık Testi Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Tekli ve Çoklu İlaç Direnci Dağılımları, 2015	60
Tablo 42.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Oranları, 2005-2015	61
Tablo 43.	ÇİD-TB Olgularının Temel Özelliklere Göre Dağılımı, 2015	62
Tablo 44.	Toplam TB, ÇİD-TB ve YİD-TB Olgu Sayıları, 2005-2015	62
Tablo 45.	TB Olgularında HIV Testi Yapılma Durumu ve HIV (+) TB Hasta Sayısı, 2009-2015	63
Tablo 46.	İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı ve Olgu Hızı, 2008-2015	68
Tablo 47.	İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015	72
Tablo 48.	İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2015	74
Tablo 49.	Toplam TB Olgularının illere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2015	76
Tablo 50.	Toplam TB Olgularının illere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2015	78
Tablo 51.	Toplam TB Olgularının illere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015	80
Tablo 52.	İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyolojik Tetkik Sonuçları, 2015	82
Tablo 53.	İstanbul ve Türkiye TB Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2015	84
Tablo 54.	İstanbul İli İlçelere Göre Olgu Hızları, 2015	85

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 55.	İstanbul İli Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Ülkelerine ve ÇİD-TB Durumuna Göre Dağılımı, 2015	87
Tablo 56.	İstanbul İli Toplam TB Olgularında VSD'lere Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	88
Tablo 57.	Toplam TB Olgularında Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	92
Tablo 58.	Yeni Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	92
Tablo 59.	Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	93
Tablo 60.	Yayma (+) Akciğer TB Olgularında Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	93
Tablo 61.	Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	94
Tablo 62.	Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	95
Tablo 63.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	96
Tablo 64.	Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2014	97
Tablo 65.	TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2014 Hastaları	98
Tablo 66.	Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	100
Tablo 67.	2012 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl ve 3. Yıl Tedavi Sonuçları	102
Tablo 68.	2013 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl (24. ay) Tedavi Sonuçları	102
Tablo 69.	Toplam TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2005-2015	105
Tablo 70.	Yabancı Ülke Doğumlu Hastalar, 2005-2015	105
Tablo 71.	Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Ülkelere Göre Dağılımı, 2015	106
Tablo 72.	Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Yıllara Göre Dağılımı, 2005-2015	108
Tablo 73.	İllerin Toplam TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2015	111
Tablo 74.	TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre ÇİD-TB Oranları, 2015	113
Tablo 75.	ÇİD-TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2015	113
Tablo 76.	TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları	114
Tablo 77.	2015 Yılında Tüberküloz Tanısı Almış Olguların Raporlanma Takvimi	119
Tablo 78.	2014 Yılı Tüberküloz Olgularının 12. Ay Tedavi Sonuçlarının Raporlanma Takvimi	120
Tablo 79.	2013 Yılı ÇİD-TB Olgularının 24. Ay Tedavi Sonuçlarının Raporlanma Takvimi	121

1

KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2016
RAPORUNDA TÜRKİYE

“DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2016 RAPORU”NDA TÜRKİYE

2005 yılından itibaren Türkiye genelinde verem savaşı dispanserlerine kayıt edilen tüm TB hastalarının verileri bireysel olarak toplanmaktadır. 2015 yılı hasta verileri ile 2014 yılı TB hastalarının tedavi sonuçları Daire Başkanlığımızca toplanmış ve 30 Mayıs 2016 tarihinde DSÖ'ye iletilmiştir. Bu veriler DSÖ tarafından analiz edilmiş olup Küresel Tüberküloz 2016 Raporuna yansıtılmıştır.

DSÖ tarafından yayımlanan Küresel Tüberküloz 2016 Raporunda (Global Tuberculosis Report 2016) yer alan Türkiye profili özet sayfası Şekil 1'de görülmektedir.

AÇIKLAMA:

Küresel Tüberküloz Raporunda (Global Tuberculosis Report) verilen insidans ve mortalite hızları DSÖ tahminlerine dayanmaktadır.

*DSÖ tarafından tüm ülkelerde bildirilen TB olgu sayıları ve çeşitli parametreler kullanılarak ülkelerin **tahmini (estimated) olgu sayıları** hesaplanmakta, daha sonra da bu sayılar kullanılarak **tahmini insidans ve tahmini mortalite hızları** hesaplanmaktadır. Küresel Tüberküloz Raporlarında bu tahmini hızlar yayınlanmaktadır.*

Turkey

Population 2015

79 million

Estimates of TB burden*, 2015	Number (thousands)	Rate (per 100 000 population)
Mortality (excludes HIV+TB)	0.74 (0.63–0.85)	0.94 (0.8–1.1)
Mortality (HIV+TB only)	0.015 (<0.01–0.044)	0.02 (0–0.06)
Incidence (includes HIV+TB)	14 (12–17)	18 (16–21)
Incidence (HIV+TB only)	0.097 (0.082–0.11)	0.12 (0.1–0.15)
Incidence (MDR/RR-TB)**	0.71 (0.6–0.83)	0.9 (0.76–1.1)

Estimated TB incidence by age and sex (thousands)*, 2015			
	0-14 years	> 14 years	Total
Females	0.64 (0.38–0.9)	5.7 (4.3–7.2)	6.4 (4.7–8.1)
Males	0.6 (0.41–0.8)	7.5 (5.8–9.1)	8.1 (6.2–9.9)
Total	1.2 (0.92–1.6)	13 (12–14)	14 (12–17)

TB case notifications, 2015

Total cases notified	12 772
Total new and relapse	12 550
- % tested with rapid diagnostics at time of diagnosis	
- % with known HIV status	70%
- % pulmonary	64%
- % bacteriologically confirmed among pulmonary	77%

Universal health coverage and social protection

TB treatment coverage (notified/estimated incidence), 2015	87% (75–100)
TB patients facing catastrophic total costs	
TB case fatality ratio (estimated mortality/estimated incidence), 2015	0.05 (0.04–0.06)

TB/HIV care in new and relapse TB patients, 2015

	Number	(%)
Patients with known HIV-status who are HIV-positive	59	<1%
- on antiretroviral therapy	54	92%

Drug-resistant TB care, 2015	New cases	Previously treated cases	Total number***
Estimated MDR/RR-TB cases among notified pulmonary TB cases			440 (390–490)
Estimated % of TB cases with MDR/RR-TB	3.6% (3.1–4.2)	21% (17–24)	
% notified tested for rifampicin resistance	43%	60%	5 648
MDR/RR-TB cases tested for resistance to second-line drugs			136
Laboratory-confirmed cases		MDR/RR-TB: 304, XDR-TB: 3	
Patients started on treatment ****		MDR/RR-TB: 238, XDR-TB: 3	

Treatment success rate and cohort size

	Success	Cohort
New and relapse cases registered in 2014	87%	12 933
Previously treated cases, excluding relapse, registered in 2014	50%	192
HIV-positive TB cases, all types, registered in 2014	66%	41
MDR/RR-TB cases started on second-line treatment in 2013	65%	228
XDR-TB cases started on second-line treatment in 2013	33%	3

TB preventive treatment, 2015

% of HIV-positive people (newly enrolled in care) on preventive treatment	
% of children (aged < 5) household contacts of bacteriologically-confirmed TB cases on preventive treatment	100% (100–100)

TB financing, 2016

National TB budget (US\$ millions)

* Ranges represent uncertainty intervals

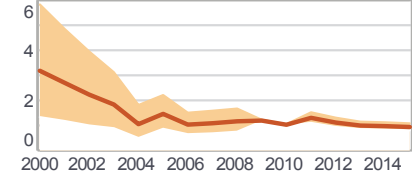
** MDR is TB resistant to rifampicin and isoniazid; RR is TB resistant to rifampicin

*** Includes cases with unknown previous TB treatment history

**** Includes patients diagnosed before 2015 and patients who were not laboratory-confirmed

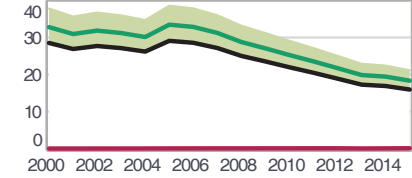
Tuberculosis profile

(Rate per 100 000 population per year)

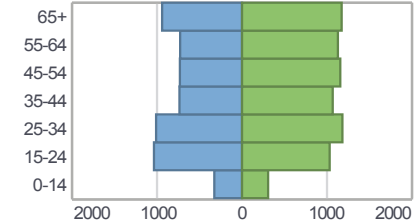
— Mortality (excludes HIV+TB)

(Rate per 100 000 population per year)

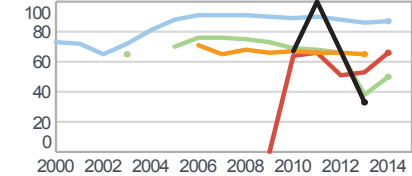
— Incidence
— Notified (new and relapse)
— Incidence (HIV+TB only)

Notified cases by age group and sex, 2015

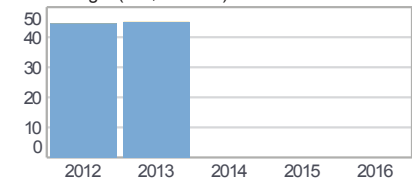
■ Females ■ Males

Treatment success rate (%)

— New and relapse
— Retreatment, excluding relapse
— HIV-positive — MDR/RR-TB — XDR-TB

Total budget (US\$ millions)

■ Unfunded
■ Funded internationally
■ Funded domestically

Data are as reported to WHO. Estimates of TB and MDR-TB burden are produced by WHO in consultation with countries.

Generated: 2016-11-08

Data: www.who.int/tb/data

Şekil 1. DSÖ Küresel Tüberküloz 2016 Raporu Türkiye Özet Sayfası

Dünya genelinde insidans ve mortalitenin en yüksek olduğu bölgeler, Afrika ve Güney Doğu Asya Bölgeleridir. Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır. Dünya geneli ve DSÖ bölgelerine göre, TB hastalık yükü ile ilgili veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Küresel Tüberküloz 2016 Raporunda Türkiye'nin 2015 yılı tahmini insidans hızı yüz binde 18 ve tahmini mortalite hızı yüz binde 0,96 olarak verilmiştir.

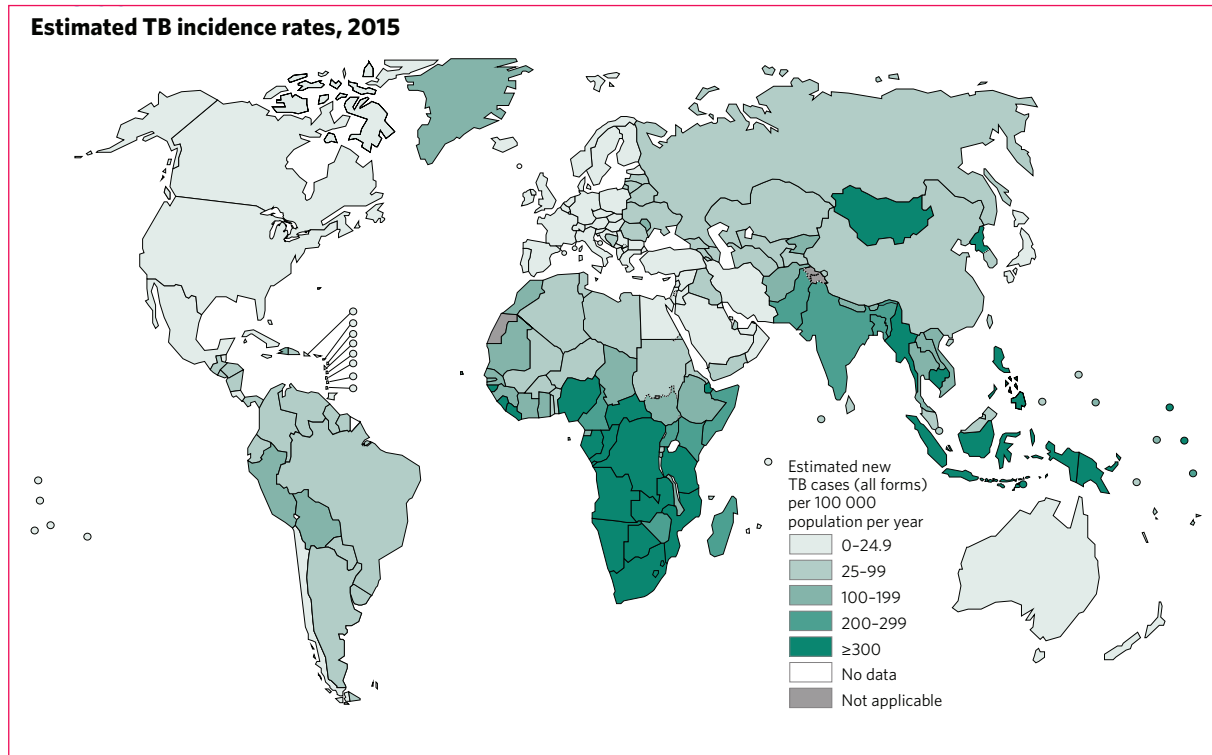
Tablo 1. DSÖ Bölgelerine Göre Tahmini TB Hastalık Yükü, 2015 (Yüz bin nüfusta)*

BÖLGE	Tahmini İnsidans (100.000'de)	Tahmini Mortalite (100.000'de)
Afrika Bölgesi	275	75
Güney Doğu Asya Bölgesi	246	41
Doğu Akdeniz Bölgesi	116	13
Batı Pasifik Bölgesi	86	5,1
Avrupa Bölgesi	36	4,1
** TÜRKİYE	18	0,96
Amerika Bölgesi	27	2,5
DÜNYA GENELİ	142	24

*Hızlar, nokta tahmin değerlerini göstermektedir.

**Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır.

DSÖ tarafından ülkeler bazında hesaplanan 2015 yılı tahmini insidans hızları Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2. Ülkelere Göre Tahmini TB İnsidans Hızları, 2015 (Global Tuberculosis Report 2016)

Türkiye'nin, 2014 yılı yeni+nüks olgularda tedavi başarısı **%87** ve önceden tedavi görmüş olgularda tedavi başarısı **%50**'dir. Dünya geneli ve DSÖ bölgelerine göre tedavi sonuçları ile ilgili veriler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. DSÖ Bölgelerine Göre Tedavi Başarısı Oranları, 2014*

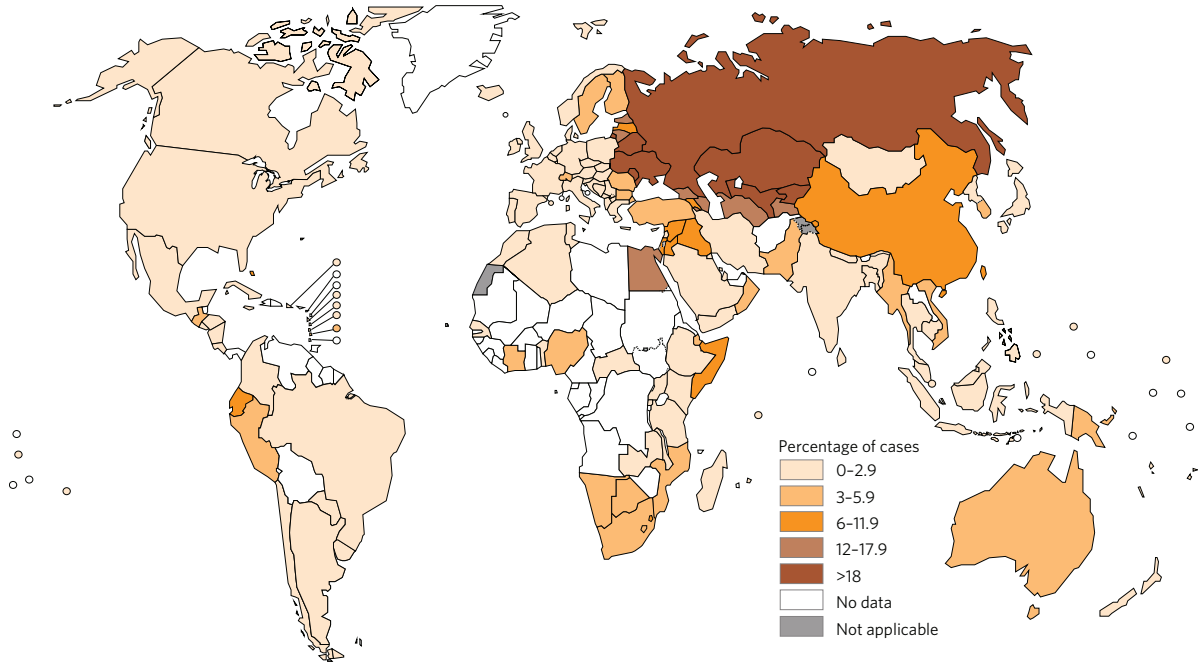
BÖLGE	Yeni+Nüks Olgularda Tedavi Başarısı (%)	Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Tedavi Başarısı (%) **
Afrika Bölgesi	81	72
Güney Doğu Asya Bölgesi	79	68
Doğu Akdeniz Bölgesi	91	79
Batı Pasifik Bölgesi	92	80
Avrupa Bölgesi	76	63
***TÜRKİYE	87	50
Amerika Bölgesi	76	48
DÜNYA GENELİ	83	69

*Tedavi başarısı: Kür ve tedavi tamamlamanın toplamıdır.

**Önceden tedavi görmüş olgular: Tedavi başarısızlığından gelen ve tedaviyi terkten dönen olgulardır.

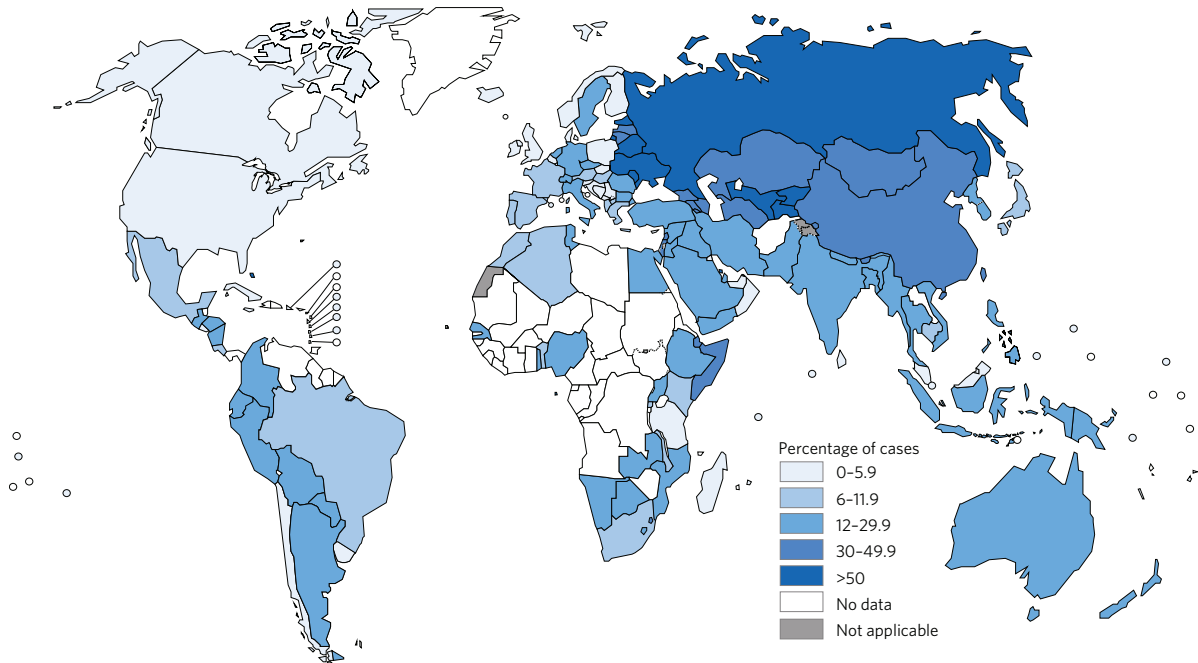
***Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır.

Türkiye ÇİD-TB açısından yüksek hastalık yüküne sahip 27 ülke arasında değildir. Küresel Tüberküloz 2016 Raporu ÇİD-TB haritalarında Türkiye'de yeni tüberküloz olgularında RD/ÇİD-TB oranı %3-5,9 aralığında, önceden tedavi görmüş tüberküloz olgularında RD/ÇİD-TB oranı ise %12-29,9 aralığında verilmiştir (Şekil 3-4).

Percentage of new TB cases with MDR/RR-TB^a

^a Figures are based on the most recent year for which data have been reported, which varies among countries. Data reported before the year 2001 are not shown.

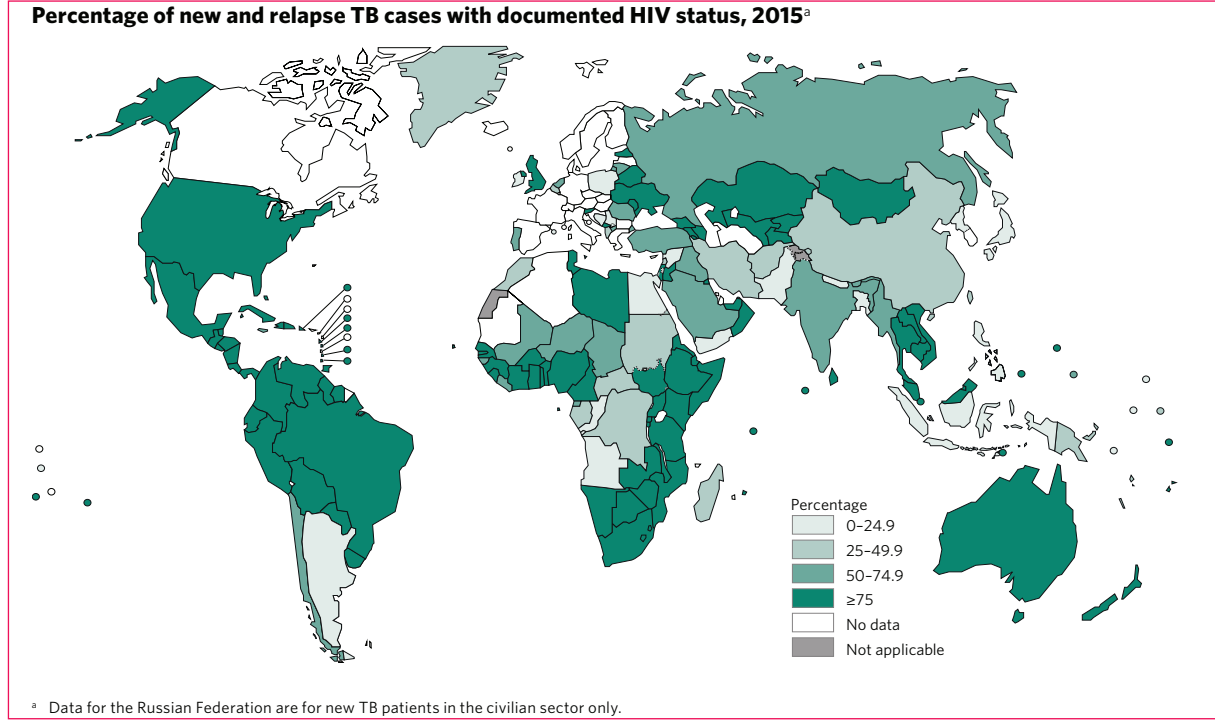
Şekil 3. Ülkelere Göre Yeni Tüberküloz Olgularında RD/ÇİD-TB Oranı, 2015 (Global Tuberculosis Report 2016)

Percentage of previously treated TB cases with MDR/RR-TB^a

^a Figures are based on the most recent year for which data have been reported, which varies among countries. Data reported before the year 2001 are not shown. The high percentages of previously treated TB cases with MDR-TB in Bahamas, Bahrain, Belize, Bonaire - Saint Eustatius and Saba, French Polynesia and Sao Tomé and Príncipe refer to only a small number of notified cases (range: 1-8 notified previously treated TB cases).

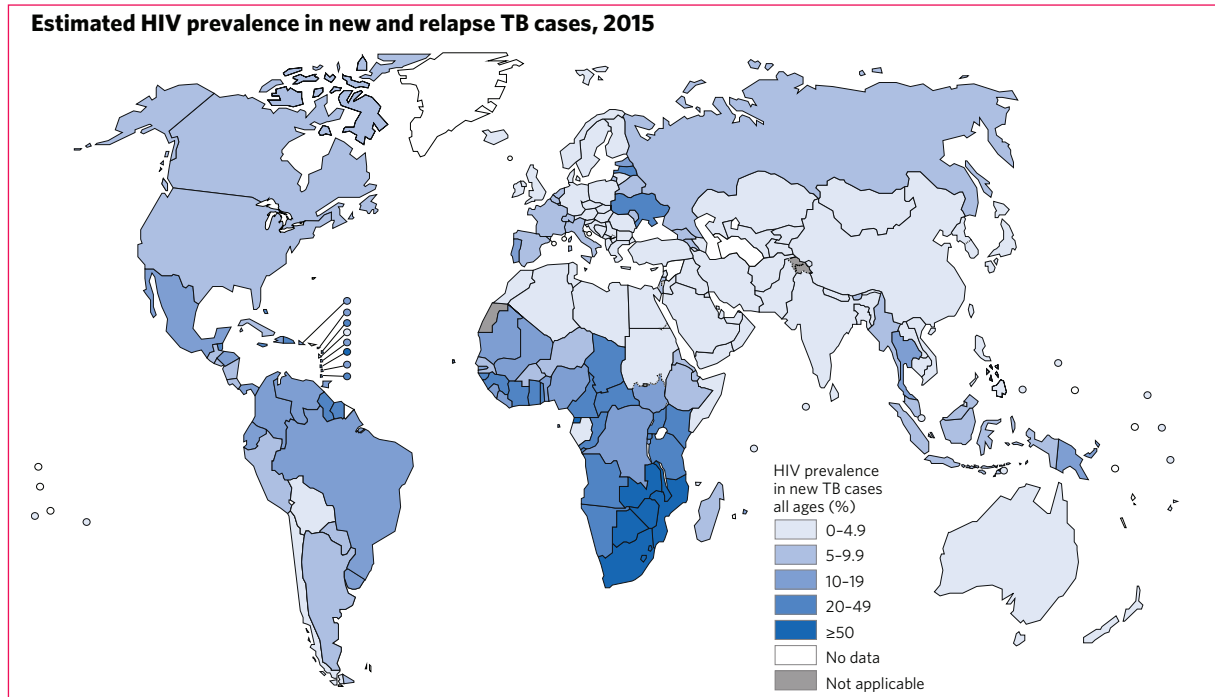
Şekil 4. Ülkelere Göre Önceden Tedavi Görmüş Tüberküloz Olgularında RD/ÇİD-TB Oranı, 2015 (Global Tuberculosis Report 2016)

Türkiye’de 2015 yılında kayıtlara giren 12.772 TB olgusundan 8.906’sına (%69,7) HIV testi yapılmıştır. Yeni ve nüks olgularda test yapılan hasta sayısı 8.759’dur. Küresel Tüberküloz 2016 Raporunda Türkiye’de 2015 yılında HIV durumu bilinen yeni ve nüks TB hasta oranı %50-74,9 aralığında verilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Ülkelere Göre TB Olgularında HIV Testi Uygulaması (HIV durumu bilinen yeni ve nüks TB hastalarının yüzdesi), 2015 (Global Tuberculosis Report 2016)

Türkiye’de 2015 yılında kayıtlara giren 12.772 TB olgusundan 61’inin (%0,48) HIV (+) olduğu tespit edilmiştir. Küresel Tüberküloz 2016 Raporunda Türkiye’nin 2015 yılı yeni ve nüks TB olgularında HIV prevalansı %0-4,9 aralığında verilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Ülkelere Göre Yeni ve Nüks TB Olgularında Tahmini HIV Prevalansı, 2015 (Global Tuberculosis Report 2016)

2

ÖZET

ÖZET

Tüberküloz hasta verileri 2005 yılından önce, verem savaşı dispanserlerinden aylık toplam istatistikler olarak gönderilmekte, Başkanlığımızca il ve ülke düzeyinde istatistikler hesaplanmaktaydı. Ülkemizde 2006 yılında uygulanmaya başlanan Doğrudan Gözetimli Tedavi Stratejisi kapsamında 2005 yılından itibaren dispanserlere kayıtlı her bir hastanın verisi bireysel olarak toplanmaya ve analiz edilerek raporlanmaya başlanmıştır.

Tüberküloz hastalarının tanı ve tedavileri uzun süreli programlar dahilinde yürütüldüğü için 2017 raporunda 2016 yılı faaliyetleri, 2015 yılı tüberküloz hasta verileri, 2014 yılı tüberküloz hastalarının tedavi sonuçları ve 2013 yılı ÇİD-TB hastalarının ikinci yıl tedavi sonuçları sunulmuştur.

Tüberküloz Kontrol Faaliyetleri:

Ülkemizde 2010 yılında her ilde en az bir adet olmak üzere her 500.000 nüfusa bir dispanser olacak şekilde yeniden yapılandırma çalışması başlatılmıştır. Verem savaşı dispanseri sayısı 2016 yılı sonu itibariyle 181'dir.

2016 yılında Türkiye Halk Sağlığı Kurumu bünyesinde yer alan Ulusal Tüberküloz Referans Laboratuvarı ile birlikte ülke genelinde 309 laboratuvar da tüberküloz tanı hizmetleri verilmiştir. Laboratuvarların 77'si devlet hastanesi, 58'i tıp fakültesi hastanesi, 55'i verem savaşı dispanseri, 33'ü özel hastane, 25'i eğitim araştırma hastanesi, 18'i Bölge TB laboratuvarı (11'i HSL bünyesinde), 12'si dal hastanesi, 11'i halk sağlığı laboratuvarı, 10'u göğüs hastalıkları hastanesi, 8'i özel laboratuvar ve 1'i adli tıp kurumu laboratuvarıdır.

Toplam 309 laboratuvardan sadece yayma mikroskopisi yapan (Seviye 1) laboratuvar sayısı 182'dir (%58,9). Yayma + Kültür yapan (Seviye 2) laboratuvar sayısı 59'dur (%19,1). Yayma + Kültür + İDT yapan (Seviye 3) laboratuvar sayısı 67'dir (%21,7). Bir laboratuvar hiçbir seviyeye girmemektedir. 309 laboratuvarın 82'sinde MTBC-TDM ayrımı, 56'sında moleküler tanı ve 30'unda hızlı direnç testi yapılmaktadır.

Başkanlığımızca anti-TNF kullanacak TB hastalarında izlem ve tedavi ile ilgili standartların belirlenmesi amacıyla 11-12 Şubat 2016 tarihlerinde çalıştay düzenlenmiş ve "Anti-TNF Kullanan Hastalarda TB Rehberi" hazırlanmıştır. Rehber Genelge ile tüm sağlık kuruluşlarına duyurulmuştur.

Ülkemizde tüberküloz kontrol faaliyetlerine ilişkin dünya gelişmeleri ile paralel bilgi paylaşımının sağlanabilmesi ve paydaşlar arası görüş alış verişinin sağlanabilmesi için 24-25 Mart 2016 tarihlerinde Ankara'da "24 Mart Dünya Tüberküloz Günü Programı" düzenlenmiştir.

Tüberküloz kontrol faaliyetleri ile ilgili olarak sahada karşılaşılan sorunlara yönelik akademik-bilimsel çözümler üretilebilmesi amacıyla 15-17 Mayıs 2016 tarihlerinde Tüberküloz Bilim Kurulu toplantısı düzenlenmiştir.

"Hekimlere Yönelik Verem Savaşı Sertifikalı Eğitim Programı" çerçevesinde 2016 yılında VSD hekimlerine yönelik eğitimler yapılmış olup eğitimlere toplam 68 hekim katılmıştır.

"Yardımcı Sağlık Personeli Verem Savaş Eğitimi" çerçevesinde 2016 yılında Tüberküloz

Daire Başkanlığında ve verem savaşı dispanserlerinde görev yapan hemşire, sağlık memuru ve ebelere yönelik eğitimler yapılmış olup eğitimlere toplam 87 personel katılmıştır.

Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ve ÇİD/YİD Tüberkülozu Önleme ve Mücadele İçin Saha Uygulamaları Eğitici Eğitimi 11-13 Ekim 2016 tarihlerinde 70 hekimin katılımıyla düzenlenmiştir.

Tüberküloz kontrol faaliyetlerini yerinde izlemek ve değerlendirmek amacıyla illere yapılacak ziyaretlerde görev alacak personele yönelik "Tüberküloz Saha Timleri Oryantasyon Eğitimi" yapılmıştır. Eğitime TB Daire Başkanlığı personeli, TB İl Koordinatörleri, verem savaşı dispanserleri hekim ve yardımcı sağlık personelleri ile hastanelerde çalışan uzman hekimler olmak üzere 60 kişi katılmıştır.

Tüberküloz kontrol faaliyetlerini yerinde izlemek ve değerlendirmek amacıyla Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay illerinde, tüberküloz saha timleri ile yerinde tespit, teorik ve pratik eğitim çalışması yapılmıştır.

Rutin ikmal ve sürveyans çalışmaları yürütülmüştür.

Dispanserlerin faaliyetleri:

Verem savaşı dispanserlerinde 2016 yılında 1.374.153 poliklinik muayenesi yapılmıştır. Radyolojik tetkik sayısı 1.007.591 ve direkt mikroskopi sayısı 35.967 olarak gerçekleşmiştir. İleri tetkik için bölge tüberküloz laboratuvarlarına gönderilen örnek sayısı 105.103 'tür.

2015 yılı için temaslı muayene sayısı 98.474 (hasta başına 7,7 kişi) iken, koruyucu ilaç tedavisine alınanların sayısı ise 24.796 kişi (hasta başına 1,9 kişi)'dir.

2016 yılında dispanserlerde kayıt altına alınan hastaların %99,2'sinin tedavilerine doğrudan gözetim altında başlanmıştır. Tedavi sonundaki verilere bakıldığında, tedavi süresince DGT oranı 2014 yılı hastaları için %96,7'dir.

Yurt genelinde il sağlık müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösteren 20 Mobil Tarama Ekibi tarafından 2016 yılında 233.874 kişinin röntgen taraması gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda 6.252 tüberküloz şüphelisi saptanmış ve ileri tetkikler sonucunda 41 kişinin tüberküloz hastası olduğu tespit edilmiştir.

2015 yılı tüberküloz hasta verileri:

Toplam 12.772 tüberküloz hastası 2015 yılında verem savaşı dispanserleri kayıtlarına girmiştir. Toplam olgu hızı yüz binde 17,2'ten yüz binde 16,2'ye (-%5,8) düşüş göstermiştir.

Hastaların 7.210'u (%56,5) erkek, 5.562'si (%43,5) kadındır. Erkek/Kadın oranı 1,3'tür. Olgu hızı erkeklerde yüz binde 18,2 ve kadınlarda yüz binde 14,2'dir. Olgu hızının yaş gruplarına dağılımı incelendiğinde, 15-24 yaş grubundan başlayarak yükseldiği, 65 ve üzeri yaşlarda en yüksek düzeye (yüz binde 32,7) ulaştığı görülmektedir.

Toplam 12.772 hastada yeni olguların oranı %92,4 (11.803) iken önceden tedavi görmüş olguların oranı %7,6'dır (969). Önceden tedavi görmüş olguların toplam hasta içindeki oranları; % 5,8 (747) nüks, %1,2 (156) tedaviyi terkten dönen, %0,5 (64) tedavi başarısızlığından gelen ve % 0,02 (2) kronik olgudur.

Hastaların %59,5'i (7.598) akciğer tutulumu, %35,6'ı (4.548) akciğer dışı organ tutulumu, %4,9'u (626) hem akciğer hem de akciğer dışı tutulum göstermiştir. Akciğer dışı TB tespit edilen toplam 5.174 hastanın (4.548+626) %40,9'u (2.116) erkek, %59,1'i (3.058) kadındır. Akciğer dışı organ tüberkülozu olgularında en sık ekstratorasik lenf bezleri (%30,2) ve plevra (%24,8) tutulumu olduğu tespit edilmiştir.

2015 yılında akciğer tüberkülozu olan 8.224 hastada yapılan bakteriyolojik tetkikler incelendiğinde; mikroskopi yapıma oranı %89,2 (7.336), mikroskopi yapılanlar içinde mikroskopi pozitiflik oranı %64,0 (4.695); kültür yapıma oranı %80,6 (6.631), kültür yapılanlar içinde kültür pozitiflik oranı %84,2 (5.582); kültür pozitif olgularda ilaç duyarlılık testi yapıma oranı ise %94,4 (5.267) bulunmuştur.

İlaç duyarlılık testi yapılan toplam 5.648 hastanın (5.267 AC+381 AC dışı) sonuçları incelendiğinde; %21,3'ünde (1.205/5.648) en az bir ilaca direnç saptanmıştır. En yüksek oranda direncin %13,7 ile izoniyazide karşı geliştiği (774/5.648) görülmüştür.

İzoniyazid ve rifampisin için (her ikisine) ilaç duyarlılık testi yapılan 5.629 olgunun 230'unun (%4,1) çok ilaca dirençli (ÇİD- TB) olduğu tespit edilmiştir. İDT yapılanlarda ÇİD-TB oranı yeni olgularda %2,5 (127) iken, önceden tedavi görmüş olgularda %17,8 (103) olarak saptanmıştır. ÇİD-TB olgularından 3'ü YİD-TB'dir (1 yeni olgu, 2 başarısızlıktan gelen olgu).

Toplam 12.772 TB olgusundan 61'inin HIV (+) olduğu tespit edilmiştir.

Verem savaşı dispanserlerinde 2015 yılında kayıt altına alınan yabancı ülke doğumlu hastaların sayısı 872 olup bunların %56,1'i (489) Suriye doğumludur. Yabancı ülke doğumlu hastaların %83,6'sı (729) Asya, %9,4'ü (82) Avrupa, %6,7'si (58) Afrika ve %0,3'ü (3) Amerika kıtası ülkelerindedir.

Tedavi sonuçları, 2014 yılı hastaları:

Verem savaşı dispanserlerine 2014 yılında kaydedilen 13.308 hastadan 42'sinin (yeni olgularda 38 kişi, önceden tedavi görmüşlerde 4 kişi) daha sonraki incelemelerde TB olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle tedavi sonuçları 13.336 hasta (12.215 yeni + 1.121 önceden tedavi görmüş) üzerinden verilmiştir. Hastaların, tedavi başlangıcından 12 ay sonraki tedavi sonuçları bireysel olarak toplanarak raporlanmıştır.

Toplam tüberküloz olgularında tedavi başarısı %85,3 (11.368/13.336); yeni olgularda %87,0 (10.633/12.215), önceden tedavi görmüş olgularda %65,6 (735/1.121) olarak tespit edilmiştir. Ölüm oranı; tüm olgularda %5,2 (696), yeni olgularda %5,2 (629) ve önceden tedavi görmüş olgularda %6,0 (67) olarak saptanmıştır.

Kadın hastalarda tedavi başarısı %87,7 ve tedavi terki %2,5 iken, aynı oranlar erkeklerde sırasıyla %83,5 ve %4,6'dır. Kadın hastaların tedavi sonuçlarının daha iyi olduğu görülmektedir.

Yayma pozitif akciğer tüberkülozu olgularında tedavi başarısı (kür + tedavi tamamlama) oranı; yeni olgularda %85,5 (3.755/4.391), önceden tedavi görmüş olgularda %59,8 (386/646) ve tüm yayma pozitif akciğer tüberkülozu olgularında %82,2'dir (4.141/5.037).

2013 yılı ÇİD-TB olgularınının 2. yıl (24. ay) tedavi sonuçları değerlendirilmiş olup tedavi başarısı %66,5 (149/224)'tur.

SUMMARY

Tuberculosis patient data was sent monthly from tuberculosis (TB) dispensaries in the overall statistics; statistics were computed by Tuberculosis Control Department at the provincial and country levels prior to the year 2005. The data of each registered patient to the TB dispensaries has been collected, analyzed and reported on an individual basis each year since 2005 in Turkey in frame of the Directly Observed Treatment Strategy which was launched in 2006.

Activities of the year 2016, the data of tuberculosis cases of the year 2015, the treatment outcomes of tuberculosis cases of the year 2014 and the second year treatment outcomes of multi drug resistant tuberculosis cases of the year 2013 were presented in this 2017 report, because of carrying out of the diagnosis and treatment of tuberculosis patients in long-term programs.

Tuberculosis control activities:

A reorganization work which means a dispensary for every 500.000 population and at least one for every province was started in Turkey in 2010. The number of tuberculosis dispensaries is 181 by the end of 2016.

The tuberculosis diagnosis services were provided in 309 laboratories nationwide in 2016 together with the National Tuberculosis Reference Laboratory in Ankara which is located within the Turkish Public Health Institution. 77 are public hospitals, 58 are medical faculty hospitals, 55 of the TB diagnosis laboratories are tuberculosis dispensaries laboratories, 33 are private hospitals, 25 are training and education hospitals, 18 are regional TB laboratories, 12 are branch hospitals, 11 are public health laboratories 10 are chest disease hospitals, 8 are specialized laboratories, and 1 is forensic medicine institution laboratory.

Of the total 309 laboratories, the number of laboratories performing only smear microscopy (Level 1) is 182 (58,9%). Number of laboratories performing smear + culture (Level 2) is 59 (19.1%). Number of laboratories performing smear+culture+DST (Level 3) is 67 (21.7%). One laboratory is not included in any level. Of the 309 laboratories, 82 can do MTBC-NTM discrimination, 56 have molecular diagnostics and 30 have fast resistance tests.

A workshop was organized on 11-12 February 2016 to determine the standards for follow-up and treatment of TB patients who will use anti-TNF by our Presidency and “TB Guideline in Patients Using the anti-TNF Drugs” was prepared. The Guideline has been announced to all health institutions

“24 March World Tuberculosis Day Program” was organized in Ankara on 24-25 March 2016 in order to ensure sharing information regarding tuberculosis control activities in our country in parallel with the world developments and exchange of views among partners.

Tuberculosis Scientific Committee Meeting was organized on May 15-17, 2016 in order to produce academic-scientific solutions for problems encountered in the field regarding tuberculosis control activities

The training sessions have been held for physicians of tuberculosis dispensary in frame of the “Certified Tuberculosis Control Training Program for Physicians” and 68 physicians have been awarded to the certificate.

In 2016, trainings were organized for the health personnel working in Tuberculosis Department and tuberculosis dispensaries in the framework of “Tuberculosis Training for

Assistant Healthcare Staff” and a total of 87 personnel participated in the trainings.

A meeting for The Training of Trainers on Tuberculosis Infection Control and Field Applications for the Prevention and Fight for MDR / XDR Tuberculosis was organized on 11-13 October 2016 with participation of 70 physicians.

“Tuberculosis Field Teams Orientation Training” was organized for the personnel who will be assigned in the visits to cities in order to monitor and evaluate the tuberculosis control activities on the spot. Sixty people, including the staff of the Department of TB, the City Coordinators of TB, physicians and assistant health personnel of dispensaries and specialists working in the hospitals participated in the training.

In order to monitor and evaluate the activities of tuberculosis control on the spot, theoretical and practical training studies were carried out with the field teams of tuberculosis in the provinces of Gaziantep, Şanlıurfa and Hatay.

Routine drug supply activities and surveillance studies were conducted during the year.

Activities of tuberculosis dispensaries:

1.374.153 clinical examinations have been made in tuberculosis dispensaries during the year 2016. The number of radiological examinations was 1.007.591 and the number of direct microscopy examination was 35.967. The number of samples sent to the regional tuberculosis laboratories was 105.103.

While the number of contact examination was 98.474 (7,7 people per tuberculosis patient), the number of preventive drug therapy receiving people was 24.796 (1,9 people per tuberculosis patient) for the year 2015.

The treatment of 99,2% of tuberculosis patients registered to TB dispensaries has been started under the direct observation in 2016. When the data at the end of treatment are examined, the DOT rate during treatment is 96,7% for 2014 patients (partial and complete DOT sum).

X-ray screening of 233.874 people was held by 20 mobile screening teams which operate in parallel with Provincial Health Directorates in 2016. 6.252 people were found to be a tuberculosis suspect as a result of these scans and 41 people were identified as a tuberculosis patient after further investigations.

Tuberculosis patient data for the year 2015:

A total of 12.772 tuberculosis patients have registered to tuberculosis dispensaries in 2015. Total case notification rate has been decreased to 16,2 from 17,2 (per 100.000 population) (-5,8% change).

7.210 (56,5%) of tuberculosis cases are male and 5.562 (43,5%) are female. Male/ female ratio of TB cases is 1,3. Case notification rates are 18,2 (per 100.000 population) in males and 14,2 (per 100.000 population) in females. When we examine the distribution of case notification rates in the age groups, we can see that it was increasing beginning from the 15-24 age group and was reached to the highest level (32,7 per 100.000 population) in the ages 65 and over.

The percentage of new TB cases is 92,4% (n=11.803) and the percentage of retreatment TB cases is 7,6% (n=969) in the total of 12.772 TB cases. When we look at ratios of retreatment

TB cases in all TB cases, they are 5,8% (n=747) relapse, 1,2% (n=156) after loss to follow-up, 0,5% (n=64) after failure and 0,02% (n=2) chronic cases.

59,5% (n=7.598) of all TB cases have pulmonary involvement, 35,6% (n=4.548) have extra pulmonary involvement and 4,9% (n=626) have both the pulmonary and extra pulmonary involvement. The 40,9% (n=2.116) of 5.174 (4.548+626) extra pulmonary TB cases are male and the 59,1% (n=3.058) are female. The most common extra pulmonary TB cases are the cases that have extra thoracic lymph nodes (30,2%) involvement and pleura (24,8%) involvement.

When we examine the bacteriological tests for the total pulmonary tuberculosis cases of 2015 year (n=8.224) we can see the following results: Microscopy made ratio is 89,2% (7.336), microscopy-positivity ratio is 64,0% (4.695), culture made ratio is 80,6% (6.631), culture-positivity ratio is 84,2% (5.582); drug susceptibility testing made ratio in culture-positive cases is 94,4% (5.267).

When the drug susceptibility testing results of the total 5.648 patients (5.267 pulmonary +381 extra pulmonary) are examined, at least one drug resistance was found in 21,3% (1.205/5.648) of them. It was seen that the highest rates of resistance with 13,7% (774/5.648) ratio had been developed to isoniazid.

230 multidrug resistant tuberculosis (MDR TB) cases (4,1%) have been found to be in 5.629 cases which the drug susceptibility testing (DST) were carried out. The percentages of MDR-TB in those cases that the DST carried out are 2,5% (n=127) for the new cases and 17,8% (n=103) for retreatment cases. 3 of the MDR-TB cases are XDR-TB (1 new case, 2 after failure cases).

Of the total 12.772 TB cases, 61 was HIV (+).

The number of foreign-born TB cases registered to tuberculosis dispensaries is 872 in 2015. 56,1% (489) of these patients were born in Syria. Of these 872 foreign born patients, 83,6% (n=729) were from Asian countries, 9,4% (n=82) were from European countries, 6,7% (n=58) were from African countries and 0,3% (n=3) were from Americas countries.

Treatment outcomes, patients of the year 2014:

In 42 (38 new and 4 retreatment cases) of 13.308 TB cases which were recorded at tuberculosis dispensaries in 2014 it had been understood that in fact they were not TB patients in later examinations. The treatment outcomes of total 13.336 TB cases (12.215 new and 1.121 retreatment cases) were collected individually as 12 months later treatment results after the beginning of the TB treatment.

Treatment success rates were identified as 85,3% (11.368/13.336) in all tuberculosis cases, 87,0% (10.633/12.215) in new cases and 65,6% (735/1.121) in retreatment cases. Mortality rates were identified as 5,2% (696) in all tuberculosis cases, 5,2% (629) in new cases and 6,0% (67) in retreatment cases.

While the treatment success rate is 87,7% and loss to follow-up rate is 2,5% for female patients, the same rates are 83,5% and 4,6% respectively for male patients. The female patients' treatment outcomes are better than the males as understood.

The treatment success (cured+treatment completed) rates for smear-positive pulmonary tuberculosis cases are 85,5% (3.755/4.391) in new cases, 59,8% (386/646) in retreatment cases and 82,2% (4.141/5.037) in all smear positive pulmonary tuberculosis cases.

When we analyze the second year treatment outcome of multi drug resistant tuberculosis cases of 2013, it is seen that the treatment success rate was 66,5% (149/224).

3

2016 YILI
FAALİYETLERİ

Tablo 3. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2016 Yılı Sonu)

NO	İL	DİSPANSER ADI	NO	İL	DİSPANSER ADI
1	ADANA	Çifte Minare (Merkez)	47	ÇANKIRI	Merkez
2		Karşıyaka (D)	48	ÇORUM	Merkez
3		Ceyhan	49	DENİZLİ	Merkez
4		Kozan	50	DİYARBAKIR	1 Nolu
5	ADİYAMAN	Merkez	51		2 Nolu
6	AFYON	Merkez	52		Ergani
7	AĞRI	Merkez	53	DÜZCE	Merkez
8		Doğubeyazıt	54	EDİRNE	Merkez
9	AKSARAY	Merkez	55		Keşan
10	AMASYA	Merkez	56		Uzunköprü
11	ANKARA	Merkez	57	ELAZIĞ	Merkez
12		2 Nolu (Altındağ)	58	ERZİNCAN	Merkez
13		3 Nolu	59	ERZURUM	Merkez
14		4 Nolu	60		Hınıs
15		5 Nolu (Yenimahalle)	61		Oltu
16		7 Nolu (Mamak)	62	ESKİŞEHİR	Merkez
17		Çubuk	63	GAZİANTEP	1 Nolu
18	Merkez	64	2 Nolu		
19	ANTALYA	Alanya	65		İslahiye
20	Kepez (Dr.Faik Doğrusöyler) (D)	66	Nizip		
21	Finike*	67	GİRESUN	Merkez	
22	ARDAHAN	Merkez		68	Görece
23	ARTVİN	Merkez	69	GÜMÜŞHANE	Merkez
24	AYDIN	Merkez	70	HAKKARİ	Merkez
25		Nazilli	71	HATAY	Merkez
26		Söke	72		İskenderun
27	BALIKESİR	Merkez	73	IĞDIR	Merkez
28		Bandırma	74	ISPARTA	Merkez
29		Edremit	75	İSTANBUL	Arnavutköy
30	BARTIN	Merkez	76		Bağcılar
31	BATMAN	Merkez	77		Bağcılar Güneşli
32	BAYBURT	Merkez	78		Bahçelievler
33	BİLECİK	Merkez	79		Bakırköy Zülfü Sami Özgen
34	BİNGÖL	Merkez	80		Başakşehir*
35	BİTLİS	Merkez	81		Beykoz (D)
36	BOLU	Merkez	82		Çatalca
37	BURDUR	Merkez	83		Esenler (D)
38	BURSA	Merkez	84		Esenyurt
39		Nilüfer (D)	85		Eyüp (D)
40		Yıldırım	86		Gaziosmanpaşa
41		Gemlik	87		Güngören
42		İnegöl	88		Kadıköy (D)
43		M.Kemalpaşa	89		Kağıthane
44		Karacabey	90		Kartal (D)
45		ÇANAKKALE	Merkez		91
46	Biga	92	Maltepe		

Tablo 3.TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2016 Yılı Sonu) (devamı)

NO	İL	DİSPANSER ADI	NO	İL	DİSPANSER ADI	
93	İSTANBUL	Pendik (D)	137	KÜTAHYA	Merkez	
94		Samandıra	138		Simav	
95		Sarıyer (D)	139	MALATYA	2 Nolu	
96		Sultangazi	140	MANİSA	Merkez	
97		Şehremini (D)	141		Akhisar	
98		Taksim (D)	142		Salihli	
99		Tevfik Sağlam (Bayrampaşa)	143	MARDİN	Merkez	
100		Tuzla	144		Midyat	
101		Ümraniye (D)	145	MERSİN	Merkez	
102		Üsküdar (D)	146		Anamur	
103		Zeytinburnu (D)	147		Silifke	
104		İZMİR	Kahramanlar (Merkez)	148	MUĞLA	Tarsus
105			Ali Halim Bayer	149		Merkez
106	Balçova		150	Fethiye		
107	Bergama		151	MUŞ	Merkez	
108	Bornova		152	NEVŞEHİR	Merkez	
109	Buca		153	NİĞDE	Merkez	
110	Çiğli		154	ORDU	Merkez	
111	H. Açıan (Eşrefpaşa)		155		Fatsa	
112	Karşıyaka		156		Ünye	
113	Ödemiş		157	OSMANİYE	Merkez	
114	Tire		158	RİZE	Merkez	
115	Torbali		159	SAKARYA	Merkez	
116	K.MARAŞ	Merkez	160	SAMSUN	Merkez	
117		Elbistan	161		Bafra	
118	KARABÜK	Merkez	162		Çarşamba	
119	KARAMAN	Merkez	163	SIİRT	Merkez	
120	KARS	Merkez	164	SİNOP	Merkez	
121	KASTAMONU	Merkez	165	SİVAS	Merkez	
122	KAYSERİ	Merkez	166	ŞANLIURFA	Merkez	
123	KIRIKKALE	Merkez	167		Siverek	
124	KIRKLARELİ	Merkez	168	ŞIRNAK	Viranşehir	
125		Babaeski	169		Merkez	
126	Lüleburgaz	170	Cizre			
127	KIRŞEHİR	Merkez	171	TEKİRDAĞ	Merkez	
128	KİLİS	Merkez	172		Çorlu	
129	KOCAELİ	Merkez	173	TOKAT	Merkez	
130		Gebze	174	TRABZON	Merkez	
131		Gölcük	175	TUNCELİ	Merkez	
132	KONYA	Mümtaz Kuru-Merkez	176	UŞAK	Merkez	
133		Güzide Kuru	177	VAN	Merkez	
134		Akşehir M.N. Şen	178	YALOVA	Merkez	
135		Beyşehir	179	YOZGAT	Merkez	
136		Ereğli	180	ZONGULDAK	Merkez	
		181	Ereğli			

*İstanbul Başakşehir ve Antalya Finike Verem Savaşı Dispanserleri henüz faaliyete geçmemiştir.

3.1.2. Tüberküloz Laboratuvarları

Ülke genelinde 2016 yılı sonu itibariyle 309 laboratuvar da tüberküloz tanı hizmetleri verilmektedir. Yedi ilde (Bilecik, Bingöl, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Muş, Siirt) tüberküloz tanı laboratuvarı bulunmamaktadır.

Tablo 4. TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı (2016 Yılı Sonu)

KURUM TİPİ	Sayı	%
Devlet Hastanesi	77	24,9
Tıp Fakültesi	58	18,8
VSD Laboratuvarı	55	17,8
Özel Hastane	33	10,7
Eğitim Araştırma Hastanesi	25	8,1
Bölge TB Laboratuvarı	18	5,8
Dal Hastanesi	12	3,9
Halk Sağlığı Laboratuvarı	11	3,6
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	10	3,2
Özel Laboratuvar	8	2,6
Adli Tıp Kurumu Laboratuvarı	1	0,3
UTRL	1	0,3
TOPLAM	309	100,0

Ülkemizde 2016 yılında 17 ilde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Erzurum, Eskişehir, İstanbul (iki), İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van ve Zonguldak) toplam 18 adet Bölge Tüberküloz Laboratuvarı kendilerine bağlı illere hizmet vermiştir.

Tablo 5. TB Laboratuvarlarının Seviyelerine Göre Dağılımı, 2016

SEVİYELER	Sayı	%
Seviye 1 (Sadece yayma)	182	58,9
Seviye 2 (Yayma+ Kültür)	59	19,1
Seviye 3 (Yayma+ Kültür+ İDT)	67	21,7
TOPLAM*	308	

*Bir (1) laboratuvar da yayma+ moleküler tanı yapıldığından grup dışı bırakılmıştır.

Toplam 309 laboratuvarın 82'sinde (%26,5) MTBC-TDM ayırımı, 56'sında (%18,1) moleküler tanı ve 30'ünde (%9,7) hızlı direnç testi yapılmaktadır.

Tablo 6. Tüberküloz Tanı Hizmeti Veren Laboratuvarların İllere Göre Dağılımı, 2016

İL	Sayı	İL	Sayı
Adana	3	Kahramanmaraş	5
Adıyaman	1	Karabük	1
Afyon	3	Karaman	1
Ağrı	1	Kars	2
Aksaray	1	Kastamonu	2
Amasya	2	Kayseri	3
Ankara	13	Kırıkkale	3
Antalya	5	Kırklareli	3
Ardahan	1	Kırşehir	2
Artvin	1	Kilis	1
Aydın	8	Kocaeli	4
Balıkesir	8	Konya	13
Bartın	1	Kütahya	3
Batman	3	Malatya	5
Bayburt	1	Manisa	6
Bilecik	-	Mardin	2
Bingöl	-	Mersin	9
Bitlis	2	Muğla	5
Bolu	2	Muş	-
Burdur	1	Nevşehir	2
Bursa	13	Niğde	2
Çanakkale	3	Ordu	6
Çankırı	1	Osmaniye	5
Çorum	1	Rize	4
Denizli	5	Sakarya	3
Diyarbakır	6	Samsun	3
Düzce	4	Siirt	-
Edirne	2	Sinop	1
Elazığ	1	Sivas	3
Erzincan	2	Şanlıurfa	2
Erzurum	2	Şırnak	2
Eskişehir	2	Tekirdağ	3
Gaziantep	8	Tokat	4
Giresun	2	Trabzon	4
Gümüşhane	-	Tunceli	1
Hakkari	-	Uşak	2
Hatay	3	Van	3
Iğdır	-	Yalova	2
Isparta	2	Yozgat	4
İstanbul	55	Zonguldak	4
İzmir	10	TOPLAM	309

Tablo 7: Sadece Yayma Yapan (Seviye 1) Laboratuvarların Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016

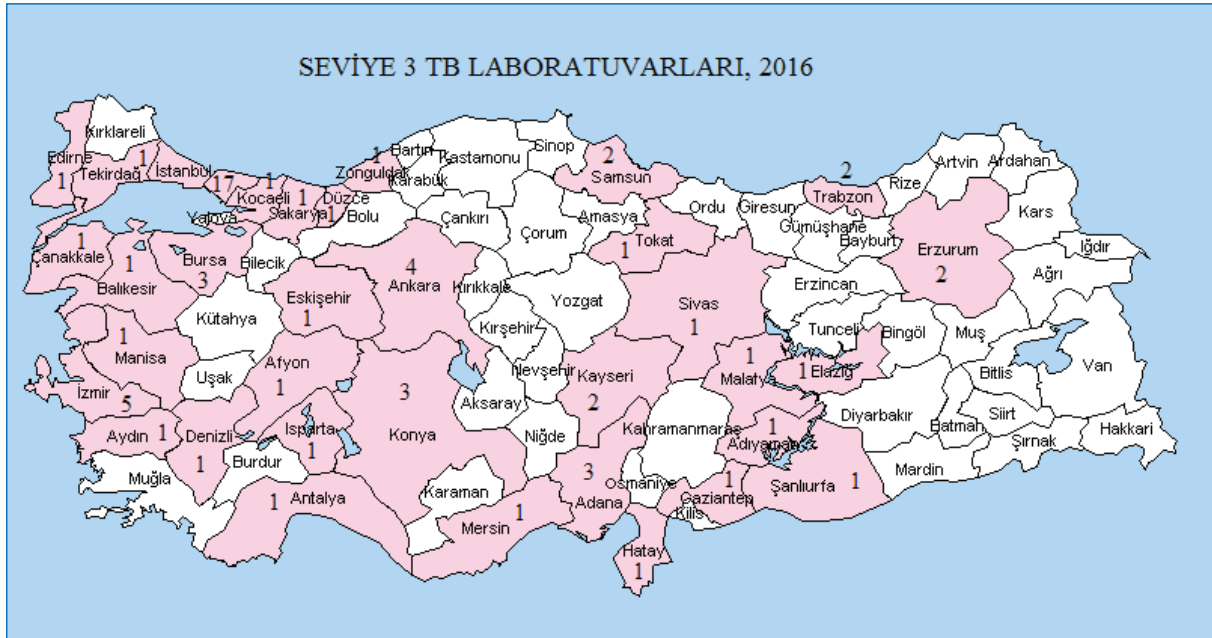
KURUM TİPİ	Sayı	%
Devlet Hastanesi	69	37,9
VSD Laboratuvarı	55	30,2
Özel Hastane	28	15,4
Eğitim Araştırma Hastanesi	11	6,0
Dal Hastanesi	10	5,5
Halk Sağlığı Laboratuvarı	4	2,2
Tıp Fakültesi	3	1,6
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	1	0,5
Özel Laboratuvar	1	0,5
TOPLAM	182	100,0

Tablo 8: Yayma + Kültür Yapan (Seviye 2) Laboratuvarların Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016

KURUM TİPİ	Sayı	%
Tıp Fakültesi	14	23,7
Bölge TB Laboratuvarı	9	15,3
Devlet Hastanesi	8	13,6
Eğitim Araştırma Hastanesi	8	13,6
Halk Sağlığı Laboratuvarı	7	11,9
Özel Hastane	5	8,5
Özel Laboratuvar	4	6,8
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	3	5,1
Adli Tıp Kurumu Laboratuvarı	1	1,7
TOPLAM	59	100,0

Tablo 9. Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2016

KURUM TİPİ	Sayı	%
Tıp Fakültesi	41	61,2
Bölge TB Laboratuvarı	9	13,4
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	6	9,0
Eğitim Araştırma Hastanesi	5	7,5
Özel Laboratuvar	3	4,5
Dal Hastanesi	2	3,0
UTRL	1	1,5
TOPLAM	67	100,0

Şekil 8. Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının İllere Göre Dağılımı (2016 Yılı Sonu İtibariyle)

3.2. SÜRVEYANS

Bu rapor kapsamında, dispanserlere 2015 yılında kayıt edilen tüberküloz hastalarının bilgileri ve 2014 yılı hastalarının tedavi sonuçları Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması (TUTSA) formları ile bireysel olarak toplanmış ve analiz edilmiştir (Bkz Ek 1).

3.3. TOPLANTILAR ve EĞİTİM FAALİYETLERİ

3.3.1 Danışma Kurulu, Çalışma Grubu Toplantıları

1. Anti TNF Kullanan Hastalarda TB Rehberi Çalıştayı

Anti TNF kullanacak TB hastalarında izlem ve tedavi ile ilgili standartların belirlenmesi ve ulusal TB kontrol programının başarı ile yürütülebilmesine katkı sağlanması amacıyla 11-12 Şubat 2016 tarihlerinde düzenlenen çalıştay sonucunda “Anti TNF Kullanan Hastalarda TB Rehberi” hazırlanmıştır. Rehber 28/12/2016 tarihli ve 2016/24 sayılı Genelge ile tüm sağlık kuruluşlarına duyurulmuştur.

2. 24 Mart Dünya Tüberküloz Günü Sempozyumu

Ülkemizde tüberküloz kontrol faaliyetlerine ilişkin dünya gelişmeleri ile paralel bilgi paylaşımının sağlanabilmesi ve paydaşlar arası görüş alış verişinin sağlanabilmesi için 24-25 Mart 2016 tarihlerinde Ankara’da “24 Mart Dünya Tüberküloz Günü Programı” düzenlenmiştir. Birinci gün “Tüberkülozu Anlamak”, ikinci gün “Tüberkülozla Mücadelede Eliminasyon” başlıkları altında yapılan toplantılara Kurumumuz yetkilileri ve personelleri, saha tüberküloz çalışanları, tüberküloz hastaları, hasta yakınları ve akademisyenlerin katılımı sağlanmıştır.

3. Tüberküloz Danışma Kurulu Toplantısı

Tüberküloz kontrol faaliyetleri ile ilgili olarak sahada karşılaşılan sorunlara yönelik akademik-bilimsel çözümler üretilebilmesi amacıyla 15-17 Mayıs 2016 tarihlerinde Tüberküloz Bilim Kurulu toplantısı düzenlenmiştir.

3.3.2. Eğitim Faaliyetleri

1. Hekimlere Yönelik Verem Savaşı Sertifikalı Eğitim Programı: 2016 yılında Verem Savaşına bütünlüklü bir bakış açısı kazandırma yanında hekimlere; tüberkülozdan şüphelenme, tüberküloz tanısının konulması, doğrudan gözetimli tedavinin uygulanması, tedavinin takibi, temaslı muayenelerinin yapılması, tüberkülozdan korunma ve danışmanlık eğitiminin verilmesi gibi konularda kaliteli ve yeterli sağlık hizmeti sunmalarını sağlamak amacıyla 6’şar günlük eğitimler yapılmıştır. 09-14 Mayıs 2016 ve 03-08 Ekim 2016 tarihlerinde, Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde, toplam 2 grupta 68 hekime eğitim verilmiştir.

2. Yardımcı Sağlık Personeli Verem Savaş Eğitimi: Tüberküloz Daire Başkanlığında ve verem savaşı dispanserlerinde görev yapan hemşire, sağlık memuru ve ebelerin mesleki bilgilerini artırarak, kaliteli ve yeterli sağlık hizmeti sunmalarını sağlamak amacıyla; 2-4 Mayıs 2016 ve 5-7 Mayıs 2016 tarihlerinde Ankara İçkale Otel’de, toplam 2 grupta ve 3’er gün süreyle ve 87 personele eğitim verilmiştir.

3. Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ve Çok İlaça Dirençli/Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele İçin Saha Uygulamaları Eğitici Eğitimi: Sağlık çalışanlarının tüberküloz enfeksiyonu ve tüberküloz hastalığına ilişkin eğitimi tüberküloz enfeksiyon kontrolünde yönetsel önlemlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlık çalışanlarının eğitimi TB enfeksiyon kontrol önlemlerinin sağlık kurumundaki uygulanabilirliğini artırır. Enfeksiyon kontrolündeki liderlik rolleri nedeniyle doktorların ve yönetici hemşirelerin eğitimi ise özellikle gereklidir.

Çok ilaca dirençli tüberküloz (ÇİD-TB) ve yaygın ilaca dirençli tüberküloz (YİD-TB) tüm dünyada önemli bir sağlık sorunudur. ÇİD/YİD-TB hastaları; uzun süre ilaç tedavisi almaları gerektiğinden, hasta uyumu zorlaşmakta, ilaç yan etki ve toksisite oranları yükselmektedir. Dolayısıyla bu grup hastaların yakından takip edilmesi gerekmektedir.

Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ve ÇİD/YİD Tüberkülozu Önleme ve Mücadele İçin Saha Uygulamaları Eğitici Eğitimi 11-13 Ekim 2016 tarihlerinde Ankara İçkale Otel'de 70 hekimin katılımıyla düzenlenmiştir. Eğitimi takiben, illerde verem savaş dispanseri birimlerinde çalışan personele ve hastanelerin enfeksiyon kontrol komitesi görevlilerine eğitimler verilmiştir.

3.3.3. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası

Ülkemizde ilk olarak 1947 yılında gerçekleştirilen Verem Eğitimi ve Propaganda Haftasında; radyo konuşmaları, film gösterileri ile halkı bilgilendirme çalışmaları, halkevlerinin çalışmaları ve BCG aşısının kullanımının yaygınlaştırılması çalışmaları yapılmıştır. Bu yıldan sonra her ocak ayının ilk pazar günü ile başlayan haftası ülkemizde "Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası" olarak anılmakta olup 2016 yılında 03-09 Ocak 2016 tarihleri arasında 69. Verem Eğitim ve Propaganda Haftası yurt genelinde kapsamlı etkinliklerle kutlanmıştır.

Başkanlığımızca hazırlanan, verem hastalığı ile ilgili bilgileri içeren slayt setleri, öğrenciler, sağlık çalışanları ve vatandaşlara yönelik eğitim faaliyetlerinde kullanılmak üzere Bakanlığımızın internet sitesinde yayınlanmıştır. Yine etkinliklerde kullanılmak üzere Başkanlığımızca afiş ve broşürler bastırılmış ve illere dağıtılmıştır.

69. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası etkinlikleri kapsamında 81 ilde il sağlık müdürlüklerince; ilköğretim ve ortaöğretim okullarında 966.652 öğrenciye, cezaevleri, halk eğitim merkezleri, fabrika ve iş yerleri vb. yerlerde 545.477 kişiye verem hastalığı konusunda eğitim verilmiştir. Bu eğitim çalışmaları ile yurt genelinde toplam 1.550.926 kişiye yüz yüze eğitim verilmiştir. Yine verem haftasında 38.797 sağlık personeline verem hastalığı ile ilgili hizmet içi eğitim verilmiştir.

İllerde yerel basında verem hastalığı ve verem haftası ile ilgili haberler yayınlanması sağlanmış, yine yerel radyo ve TV'lerde çeşitli programlarda konu ile ilgili halka yönelik bilgilendirme yapılmıştır. Bu kapsamda yürütülen propaganda çalışmaları ile 43 Radyo-TV programı ve 301 yazılı basın haberi yayınlanması sağlanmıştır. Ayrıca, etkinlikler kapsamında 24 ilde Milli Eğitim Müdürlükleriyle işbirliği yapılarak resim, kompozisyon ve şiir yarışmaları düzenlenmiştir.

3.3.4. İnternet Sayfası

İnternetin, en hızlı ve en kolay bilgi edinme kaynağı olması nedeniyle, her konuda olduğu gibi sağlık konusunda da hem sağlık çalışanları hem de sağlıkla ilgili herhangi bir konuda bilgi almak isteyen insanların çok sık başvurdukları bir iletişim aracı olduğu gerçeğinden yola çıkarak, Başkanlığımız Eylül 2010'dan itibaren kurumsal web sayfasını yayın hayatına başlatmıştır. Sağlık Bakanlığı ile bağlı kuruluşların yeniden yapılandırılması süreciyle birlikte 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu çatısı altına alınmıştır. Tüberküloz Daire Başkanlığı ismi altında faaliyetlerine devam eden Başkanlığımızın internet sitesi Türkiye Halk Sağlığı Kurumu bünyesinde faaliyet gösteren web sitelerinden birisidir.

Oluşturulan web sitesi ile Başkanlığımız kamuoyuyla doğrudan irtibat kurabilmekte, daha geniş bir kitleye daha hızlı ve daha kolay erişilebilmektedir. Sağlık personeline ve halkımıza yönelik doğru bilgilendirmelerin yapıldığı, sürekli güncellenen internet sitemiz "http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr" adresinde hizmet vermektedir. Tüberkülozla ilgili güvenilir bilgiler ile halkımızı ve sağlık personeline bilgilendirmeye yönelik bir içeriğe sahip olan web sayfamızda;

kitaplar, dergiler, sunular, formlar, afiş ve broşürler, yıllık raporlar, rehberler gibi dokümanlar mevcuttur.

3.3.5. Tüberküloz Saha Çalışması ve Değerlendirme Programı

Saha Timleri Oryantasyon Eğitimi:

Tüberküloz kontrol faaliyetlerini yerinde izlemek ve değerlendirmek amacıyla illere yapılacak ziyaretlerde görev alacak personele yönelik “Tüberküloz Saha Timleri Oryantasyon Eğitimi” yapılmıştır. 20-24 Haziran 2016 tarihleri arasında Bursa ilinde yapılan eğitime TB Daire Başkanlığı personeli, TB İl Koordinatörleri, Verem Savaşı Dispanserleri hekim ve yardımcı sağlık personelleri ve hastanelerde çalışan uzman hekimler olmak üzere 60 kişi katılmıştır.

Tüberküloz Saha Çalışması ve Değerlendirme Programı:

İllerde yürütülen tüberküloz kontrol faaliyetlerini yerinde izlemek ve değerlendirmek amacıyla Gaziantep (02-07 Ekim 2016), Şanlıurfa (23-27 Ekim 2016) ve Hatay (30 Ekim-Kasım 2016) illerinde, toplam 9 tüberküloz saha timi ile yerinde tespit, teorik ve pratik eğitim ve il değerlendirmesi çalışması yapılmıştır.

3.4. İKMAL

05/08/2010 tarih 27663 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (12/07/2010 tarihli ve 2010/725 sayılı kararnamenin eki) Bakanlar Kurulu kararı doğrultusunda tüberküloz hasta ve temaslıları için herhangi bir sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın I. II. ve III. Basamak sağlık kurum ve kuruluşlarına tüm tüberküloz ilaçları Bakanlığımızca temin edilip ücretsiz olarak dağıtılmaktadır.

2016 yılında Bilim Kurulu Kararları doğrultusunda yurt dışından PAS Granül ilaç temin edilerek dağıtımına başlanmıştır.

Dağıtım Yapılan İlaçlar:

Birinci Seçenek İlaçlar: İzoniazid tablet, Pyrazinamid tablet, Ethambutol tablet, Rifampisine kapsül, Rifampicine süspansiyon.

İkinci Seçenek İlaçlar: Ofloxacin tablet, Sikloserin kapsül, Para-aminosalisilik asit tablet, PAS granül, Protionamid draje, Amikasin sülfat flakon, Tiasetazon tablet, Klofazimin kapsül, Capastat flakon, Moksifloksasin tablet, Linezolid tablet.

Birinci seçenek ilaçlar halk sağlığı müdürlüklerinin taleplerine göre üçer aylık dönemler halinde gönderilmektedir. İkinci seçenek ilaçlar ise hasta bazlı dağıtılmakta olup hastanın kayıtlı olduğu VSD’den yapılan taleplere göre Kurum Başkanlığından kargo ile gönderilmektedir. İkinci seçenek ilaç talepleri Ankara Atatürk, İzmir Dr. Suat Seren, İstanbul Süreyyapaşa ve Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile üniversite hastaneleri tarafından verilmiş ilaç kullanım raporlarına göre yapılmaktadır.

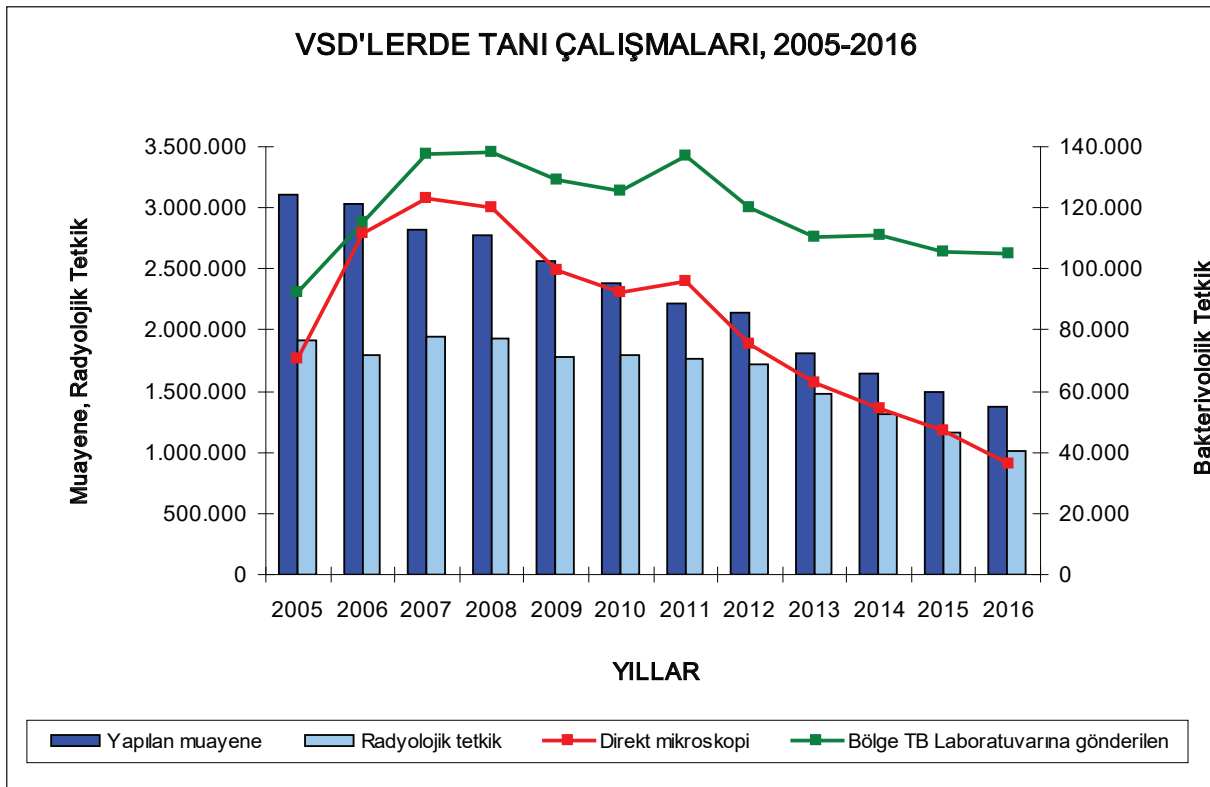
2016 yılında ilaç temini ve ikmalinde aksaklık yaşanmamıştır.

3.5. DİSPANSERLERDE TANI ÇALIŞMALARI

Tablo 10. Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2016

YIL	Yapılan Muayene	Radyolojik Tetkik	Direkt Mikroskopi	Bölge TB Laboratuvarına Gönderilen*
2005	3.101.826	1.909.554	70.466	92.182
2006	3.034.848	1.797.798	111.780	115.338
2007	2.818.945	1.951.644	123.258	137.835
2008	2.781.992	1.937.885	120.048	138.023
2009	2.557.787	1.783.560	99.582	128.955
2010	2.378.998	1.793.368	92.238	125.256
2011	2.219.534	1.760.349	96.147	136.865
2012	2.143.765	1.726.124	75.316	119.796
2013	1.815.805	1.471.113	62.593	110.481
2014	1.643.937	1.316.322	54.401	111.035
2015	1.495.558	1.166.920	46.840	105.796
2016	1.374.153	1.007.591	35.967	105.103

* Dispanserlerden Bölge TB Laboratuvarına gönderilen balgam ya da diğer örneklerin sayısı.

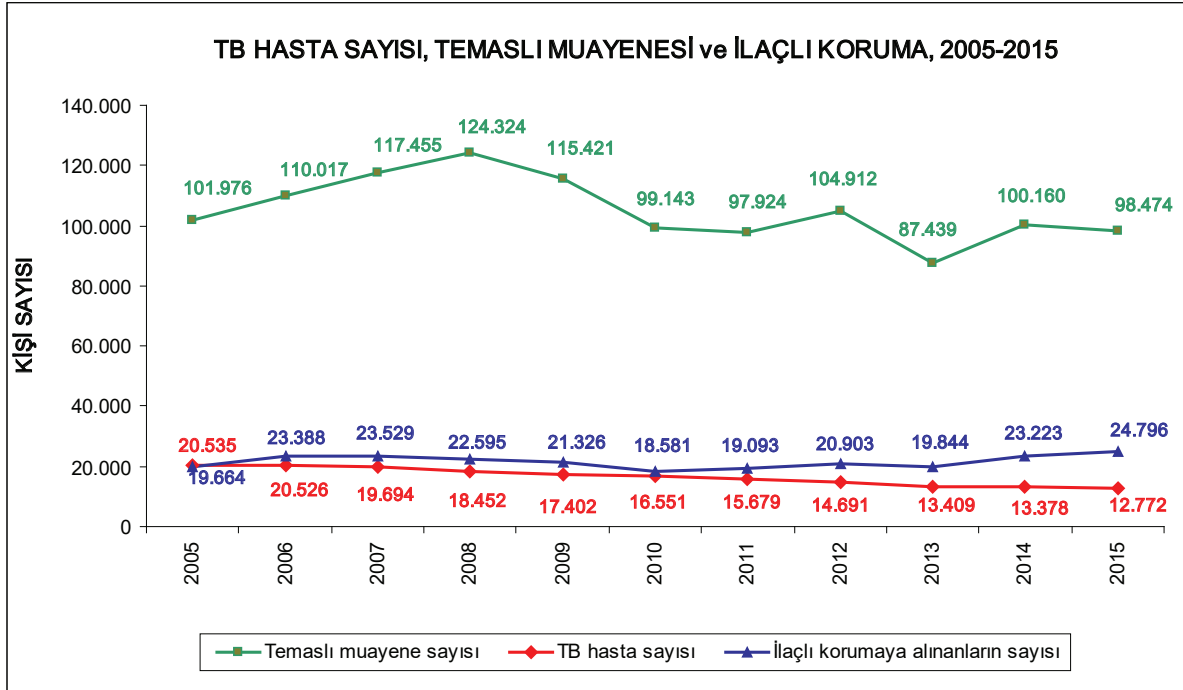
Şekil 9. Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2016

3.6. TEMASLI MUAYENESİ VE KORUYUCU TEDAVİ UYGULAMASI

Tablo 11. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimi Kayıtlarına Göre TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma, 2005-2015

YIL	Toplam TB Hasta Sayısı*	Temaslı Muayene Sayısı	Hasta Başına Yapılan Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınanların Sayısı	Hasta Başına İlaçlı Korumaya Alınanların Sayısı
2005	20.535	101.976	5,0	19.664	1,0
2006	20.526	110.017	5,4	23.388	1,1
2007	19.694	117.455	6,0	23.529	1,2
2008	18.452	124.324	6,7	22.595	1,2
2009	17.402	115.421	6,6	21.326	1,2
2010	16.551	99.143	6,0	18.581	1,1
2011	15.679	97.924	6,2	19.093	1,2
2012	14.691	104.912	7,1	20.903	1,4
2013	13.409	87.439	6,5	19.844	1,5
2014	13.378	100.160	7,5	23.223	1,7
2015	12.772	98.474	7,7	24.796	1,9

*TUTSA verisidir.

Şekil 10. TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma Sayısı, 2005-2015

Tablo 12. İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Korumaya Alınanların Dağılımı, 2015

İL	Toplam Olgu Sayısı*	Toplam Muayene	Temaslı Muayenesi	Hasta Başına Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınan	Hasta Başına İlaçlı Koruma
Adana	288	36.918	2.748	9,5	613	2,1
Adıyaman	70	4.689	139	2,0	116	1,7
Afyonkarahisar	97	3.531	654	6,7	157	1,6
Ağrı	64	1.562	294	4,6	230	3,6
Aksaray	21	6.889	262	12,5	64	3,0
Amasya	38	2.664	334	8,8	101	2,7
Ankara	577	62.922	4.223	7,3	1.484	2,6
Antalya	230	98.756	2.302	10,0	502	2,2
Ardahan	8	161	10	1,3	25	3,1
Artvin	19	715	220	11,6	42	2,2
Aydın	151	20.471	2.035	13,5	470	3,1
Balıkesir	229	15.747	1.371	6,0	326	1,4
Bartın	38	2.025	731	19,2	118	3,1
Batman	62	11.168	1.105	17,8	254	4,1
Bayburt	10	568	24	2,4	1	0,1
Bilecik	20	1.702	181	9,1	27	1,4
Bingöl	37	923	161	4,4	40	1,1
Bitlis	23	1.037	17	0,7	17	0,7
Bolu	25	3.947	351	14,0	91	3,6
Burdur	24	4.275	531	22,1	33	1,4
Bursa	669	110.203	7.298	10,9	1.550	2,3
Çanakkale	104	8.084	852	8,2	248	2,4
Çankırı	14	1.784	425	30,4	13	0,9
Çorum	50	3.990	284	5,7	78	1,6
Denizli	101	14.685	1.814	18,0	446	4,4
Diyarbakır	212	15.138	860	4,1	334	1,6
Düzce	81	8.438	326	4,0	90	1,1
Edirne	95	7.881	498	5,2	124	1,3
Elazığ	89	5.131	726	8,2	180	2,0
Erzincan	31	4.878	616	19,9	43	1,4
Erzurum	97	8.432	586	6,0	133	1,4
Eskişehir	103	24.265	410	4,0	83	0,8
Gaziantep	261	21.064	1.011	3,9	320	1,2
Giresun	85	4.879	461	5,4	79	0,9
Gümüşhane	16	751	149	9,3	16	1,0
Hakkari	23	318	0	0,0	17	0,7
Hatay	181	21.470	2.146	11,9	465	2,6
İğdir	20	384	138	6,9	21	1,1
Isparta	52	9.834	359	6,9	115	2,2
İstanbul	4.076	433.172	28.720	7,0	7.266	1,8
İzmir	673	91.735	3.096	4,6	1.221	1,8

Tablo 12. İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Korumaya Alınanların Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	Toplam Olgu Sayısı*	Toplam Muayene	Temaslı Muayenesi	Hasta Başına Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınan	Hasta Başına İlaçlı Koruma
Kahramanmaraş	86	15.475	460	5,3	217	2,5
Karabük	33	3.042	190	5,8	54	1,6
Karaman	15	4.902	175	11,7	35	2,3
Kars	26	1.487	313	12,0	28	1,1
Kastamonu	37	1.961	123	3,3	63	1,7
Kayseri	137	24.652	1.077	7,9	342	2,5
Kırıkkale	36	2.583	113	3,1	74	2,1
Kırklareli	97	17.066	788	8,1	161	1,7
Kırşehir	14	1.221	58	4,1	30	2,1
Kilis	18	1.398	76	4,2	10	0,6
Kocaeli	286	43.200	2.767	9,7	505	1,8
Konya	256	63.534	2.658	10,4	376	1,5
Kütahya	66	16.630	389	5,9	130	2,0
Malatya	102	13.340	1.133	11,1	362	3,5
Manisa	189	20.643	1.806	9,6	649	3,4
Mardin	73	3.588	880	12,1	115	1,6
Mersin	185	21.027	1.743	9,4	280	1,5
Muğla	77	8.913	700	9,1	167	2,2
Muş	31	2.853	250	8,1	45	1,5
Nevşehir	36	2.407	240	6,7	74	2,1
Niğde	31	2.272	266	8,6	39	1,3
Ordu	137	11.812	1.388	10,1	245	1,8
Osmaniye	70	4.482	413	5,9	108	1,5
Rize	55	4.136	616	11,2	114	2,1
Sakarya	229	15.743	1.980	8,6	304	1,3
Samsun	222	34.160	2.378	10,7	488	2,2
Siirt	20	950	95	4,8	13	0,7
Sinop	28	1.142	301	10,8	22	0,8
Sivas	63	6.664	345	5,5	245	3,9
Şanlıurfa	263	14.655	468	1,8	357	1,4
Şırnak	41	1.560	373	9,1	46	1,1
Tekirdağ	175	11.912	1.103	6,3	337	1,9
Tokat	84	5.255	406	4,8	184	2,2
Trabzon	112	9.456	1.299	11,6	245	2,2
Tunceli	3	577	0	0,0	2	0,7
Uşak	35	850	167	4,8	62	1,8
Van	94	8.868	517	5,5	254	2,7
Yalova	46	3.295	275	6,0	44	1,0
Yozgat	45	2.695	361	8,0	188	4,2
Zonguldak	155	7.966	1.316	8,5	229	1,5
TOPLAM	12.772	1.495.558	98.474	7,7	24.796	1,9

*TUTSA verisidir.

3.7. DOĞRUDAN GÖZETİMLİ TEDAVİ UYGULAMASI

Tüberküloz hastalarında tedavi başlangıcındaki doğrudan gözetimli tedavi (DGT) uygulaması ile ilgili veriler Bakanlıkça aylık olarak Verem Savaş Dispanseri Aylık Çalışma Formu (VSD-17) ile toplanmaktadır. TUTSA formları ile tedavi sonuçları toplanırken ise hastaların tedavi süresince DGT alma durumları bildirilmektedir.

Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM) üzerinden alınan VSD-17 verilerine göre dispanserlerde kayıt altına alınan hastaların 2010 yılında %97,9'unun, 2011 yılında %98,2'sinin, 2012 yılında %99,0'unun, 2013 yılında %98,3'ünün, 2014 yılında %99,1'inin, 2015 yılında %98,9'unun, 2016 yılında ise %99,2'sinin tedavilerine doğrudan gözetim altında başlanmıştı.

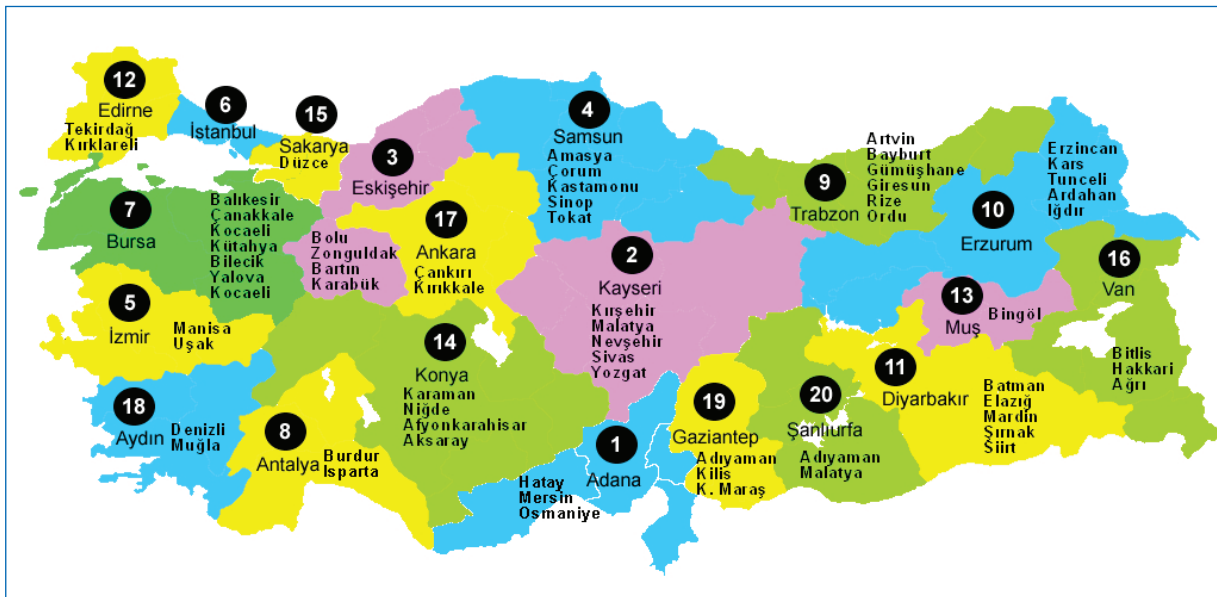
TUTSA formları ile toplanan **tedavi sonundaki DGT durumu** ile ilgili verilere göre; tedavi süresince DGT oranı (kısmi ve tam DGT toplamı) 2010 yılı hastalarında %97,8, 2011 yılı hastalarında %98,9, 2012 yılı hastalarında %97,8, 2013 yılında %98,8, 2014 yılı hastalarında ise %96,7'dir.

3.8. MOBİL TARAMA ÇALIŞMALARI

Başkanlığımızca yayımlanan 2006/61 sayılı genelge kapsamında yurt genelinde halk sağlığı müdürlüklerine bağlı olarak 20 mobil tarama ekibi faaliyet göstermektedir. Başkanlık Makamından alınan 15/12/2015 tarihli ve 60949272-809.01-E.928 sayılı oluru istinaden Şanlıurfa Mobil Tarama Ekibi kurulmuştur. Şanlıurfa Mobil Tarama Ekibi'nin sorumluluk sahası Şanlıurfa, Adıyaman ve Malatya şeklinde belirlenmiştir.

Mobil tarama ekipleri verem hastalığı açısından risk grubu olan cezaevi, huzurevi, çocuk yuvası vb. toplu yaşam alanlarında yıllık tarama programları dahilinde yılda en az bir kez radyolojik olarak verem taraması yapmaktadır. Bunun dışında gerekli olduğu durumlarda tüberküloz hastalarının temaslıları, okul, yurt, askeri birlik vb taramaları yapılmaktadır.

Antalya, Bursa, İstanbul ve Zonguldak illerindeki mobil tarama faaliyetlerine Verem Savaşı Dernekleri destek olmaktadır. Bu derneklerin mobil tarama faaliyetleri 2010/81 sayılı genelge kapsamında ilgili Halk Sağlığı Müdürlükleri aracılığı ile takip edilmektedir.

Şekil 11. Mobil Tarama Ekipleri ve Faaliyet Gösterdikleri İller, 2016

Mobil tarama ekipleri tarafından 2016 yılı içinde yurt genelinde 378 cezaevi, 197 huzurevi, 43 çocuk yuvası, 56 askeri birlik, 53 sağlık kurumu, 66 okul, 137 yurt, 122 diğer (esnaf, otel, belde, köy vb.) olmak üzere toplam 1.052 kurumda tarama faaliyeti gerçekleştirilmiştir (Tablo 11).

Tablo 13. Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Yapılan Taramaların Kurumlara Göre Dağılımı, 2016

MOBİL TARAMA EKİBİ	TARAMA YAPILAN KURUM								TOPLAM
	Cezaevi	Huzurevi	Çocuk Yuvası	Askeri Birlik	Sağlık Kurumu	Okul	Yurt	Diğer	
Adana	35	6	6	2	0	2	8	5	64
Ankara	23	37	0	7	1	1	0	2	71
Antalya	12	9	0	1	0	2	1	17	42
Aydın	19	9	4	4	11	1	0	1	49
Bursa	44	17	0	5	20	12	15	14	127
Diyarbakır	13	8	4	2	1	2	0	4	34
Edirne	27	6	0	2	2	0	0	0	37
Erzurum	10	3	2	0	0	0	4	0	19
Eskişehir	20	1	0	5	1	0	2	2	31
Gaziantep	12	6	5	1	0	5	0	0	29
İstanbul	19	10	0	5	10	12	0	26	82
İzmir	13	10	1	3	2	1	0	2	32
Kayseri	23	13	5	2	0	0	3	1	47
Konya	21	29	7	10	0	8	2	36	113
Muş	2	0	0	0	0	10	0	4	16
Sakarya	6	3	0	6	0	1	17	3	36
Samsun	27	12	0	0	4	3	11	1	58
Şanlıurfa	19	2	4	0	0	1	1	0	27
Trabzon	13	15	4	1	1	2	72	0	108
Van	20	1	1	0	0	3	1	4	30
TOPLAM	378	197	43	56	53	66	137	122	1.052

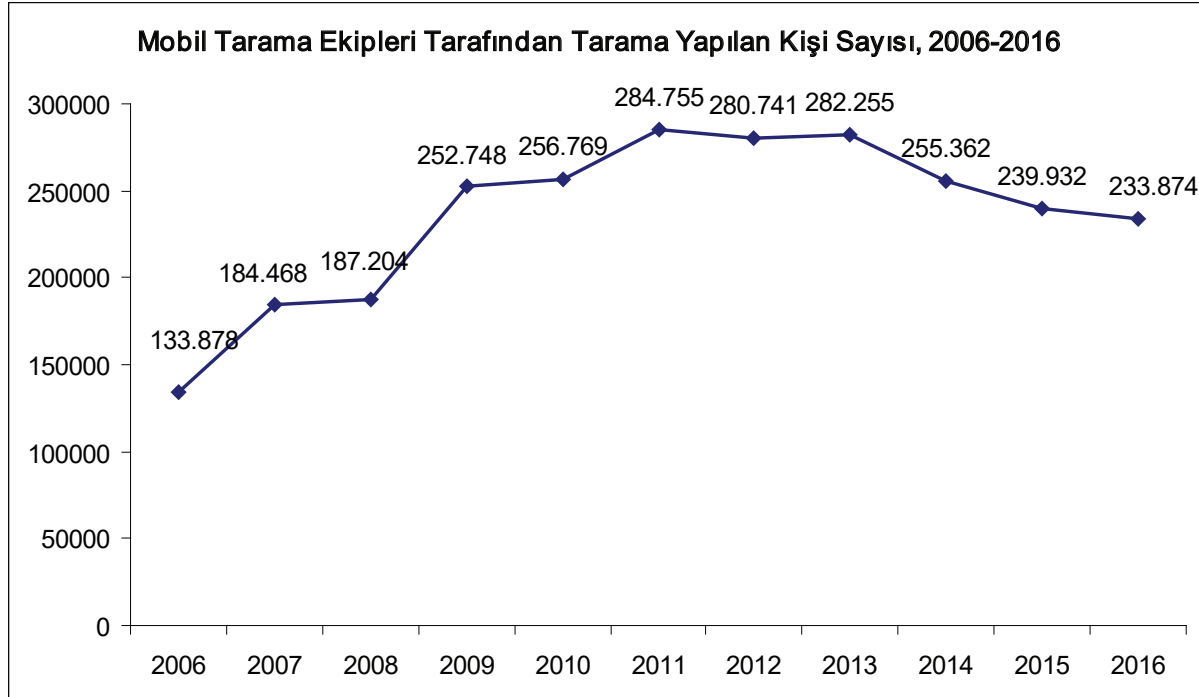
Yurt genelinde 2016 yılında MTE'ler tarafından **233.874** kişinin röntgen taraması gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda **6.252** tüberküloz şüphelisi saptanmış ve ileri tetkikler sonucunda **41** kişinin tüberküloz hastası olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14. Kurumlara Göre Yapılan Taramalar ve Sonuçları, 2016

Tarama Yapılan Kurum	Taranan Kurum Sayısı	Tarama Planlanan Kişi Sayısı	Taranan Kişi Sayısı	TB Şüpheli Sayısı	Bulunan TB Hastası			
					E	K	TOPLAM	
							Sayı	%*
Cezaevi	378	158.095	131.189	4.033	28	0	28	0,02
Huzurevi	197	13.925	10.532	875	3	1	4	0,04
Çocuk Yuvası	43	1.961	1.609	31	-	-	-	-
Askeri Birlik	56	23.259	21.807	147	-	-	-	-
Sağlık Kurumu	53	5.246	4.622	165	1	0	1	0,02
Okul	66	19.792	17.392	246	2	0	2	0,01
Yurt	137	12.309	8.334	225	-	-	-	-
Diğer	122	42.840	38.389	530	5	1	6	0,02
TOPLAM	1.052	277.427	233.874	6.252	39	2	41	0,02

*Yüzdeler her kurumdaki taranan kişi sayısı üzerinden alınmıştır.

**Köy, Otel, Fabrika vb.

Şekil 12. Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Tarama Yapılan Kişi Sayısı, 2006-2016

4

TÜRKİYE GENELİ TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

TÜRKİYE GENELİ TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

Ülkemizde **2005 yılından itibaren** verem savaşı dispanserlerine kayıtlı her bir hastanın verisi **bireysel olarak** toplanmakta ve analiz edilerek raporlanmaktadır. Bu bölümde, 2015 yılı tüberküloz hastalarının verileri ile hasta verilerindeki yıllara göre değişimi gösteren tablo ve grafikler yer almaktadır.

Nüfus kullanılan hesaplamalarda 2007 yılından itibaren TÜİK'den alınan adrese dayalı nüfuslar (ADNKS) kullanılmaktadır. 2014 ve 2015 yıllarına ait hesaplamalarda Tablo 15 ve 16'da Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden alınan "geçici koruma altındaki Suriyeli nüfusu" eklenerek tekrar hesaplama yapılmıştır. Geçici koruma altındaki Suriyeli nüfusa ait ayrıntılı bilgi (yaş, cinsiyet, ikamet ettiği il vb) bulunmadığından diğer tablo ve grafiklerde hesaplama dahil edilmemiştir.

Dünya Sağlık Örgütü, "tahmini yeni + nüks" olgu sayılarını kullanarak tahmini TB insidansını hesaplamakta ve yıllık raporlarında bu veriyi yayımlamaktadır (Bölüm1).

Başkanlığımızca **VSD'lerde kayıtlı gerçek olgu sayıları** üzerinden Türkiye TB insidansları hesaplanmış olup Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15. Yıllara Göre TB İnsidans Hızları, 2005-2015

Yıllar	Nüfus*	Yeni olgu sayısı	Nüks olgu sayısı	Yeni+Nüks olgu sayısı	İnsidans** (100.000'de)
2005	68.860.540	18.753	1.509	20.262	29,4
2006	69.729.970	18.544	1.534	20.078	28,8
2007	70.586.256	17.781	1.460	19.241	27,3
2008	71.517.100	16.760	1.314	18.074	25,3
2009	72.561.312	15.943	1.177	17.120	23,6
2010	73.722.988	15.183	1.070	16.253	22,0
2011	74.724.269	14.417	990	15.407	20,6
2012	75.627.384	13.535	870	14.405	19,0
2013	76.667.864	12.352	818	13.170	17,2
2014	77.695.904	12.253	855	13.108	16,9
2014***	79.215.190	12.253	855	13.108	16,5
2015	78.741.053	11.803	747	12.550	15,9
2015***	81.244.602	11.803	747	12.550	15,4

*2005 ve 2006 yıllarında TÜİK'in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfuslar kullanılmıştır. 2016 Raporundan itibaren 2005 ve 2006 yılı nüfus projeksiyonları TÜİK'in veri tabanından güncellenmiştir.

**İnsidans: Yeni + Nüks Olgu Sayısı / Nüfus x 100.000

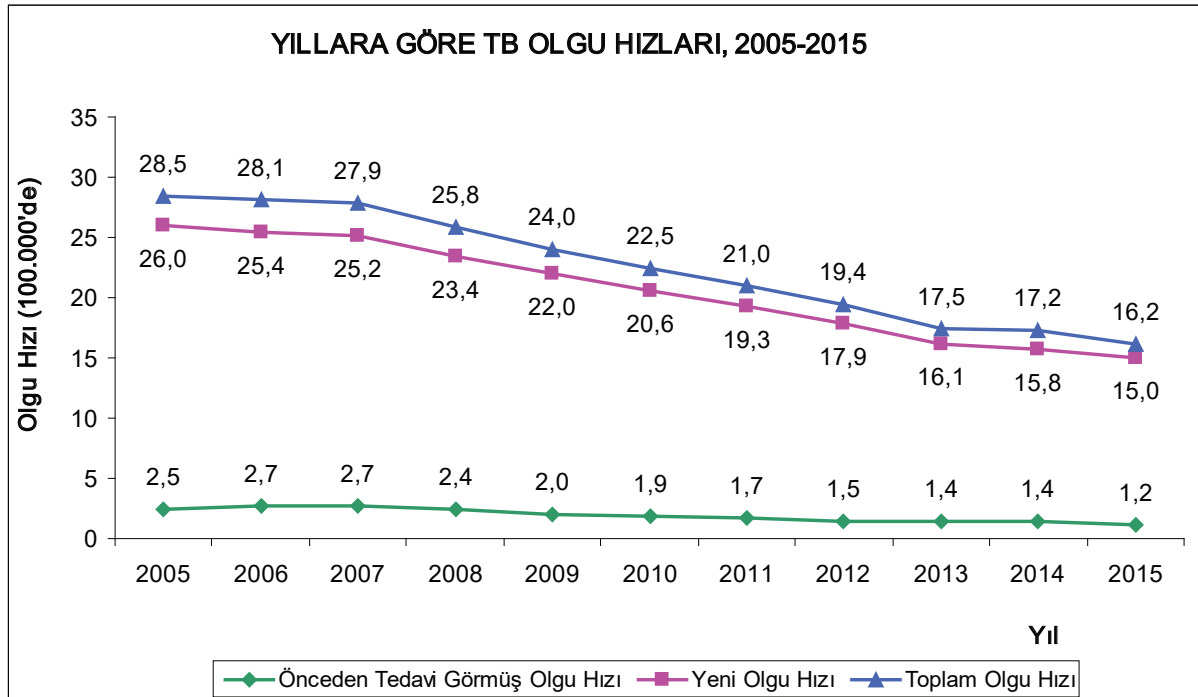
*** Geçici koruma altındaki Suriyeli nüfusu eklenerek hesaplanmıştır.

Tablo 16. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam TB Olgu Sayıları, Olgu Hızları ve Olgu Hızlarındaki Yıllık Değişim, 2005-2015

YIL	Yeni Olgular			Önceden Tedavi Görmüş Olgular			Toplam Olgular		
	Yeni Olgu Sayısı	Yeni Olgu Hızı (100.000'de)	Olgu hızındaki yıllık değişim (%)	Önceden Tedavi Görmüş Olgu Sayısı	Önceden Tedavi Görmüş Olgu Hızı (100.000'de)	Olgu hızındaki yıllık değişim, %	Toplam Olgu Sayısı	Toplam Olgu Hızı (100.000'de)	Olgu hızındaki yıllık değişim (%)
2005	18.753	26,0	-	1.782	2,5	-	20.535	28,5	-
2006	18.544	25,4	-2,3	1.982	2,7	9,8	20.526	28,1	-1,3
2007	17.781	25,2	-0,9	1.913	2,7	-0,2	19.694	27,9	-0,8
2008	16.760	23,4	-7,0	1.692	2,4	-12,7	18.452	25,8	-7,5
2009	15.943	22,0	-6,2	1.459	2,0	-15,0	17.402	24,0	-7,0
2010	15.183	20,6	-6,3	1.368	1,9	-7,7	16.551	22,5	-6,4
2011	14.417	19,3	-6,3	1.262	1,7	-9,0	15.679	21,0	-6,5
2012	13.535	17,9	-7,2	1.156	1,5	-9,5	14.691	19,4	-7,4
2013	12.352	16,1	-10,0	1.057	1,4	-9,8	13.409	17,5	-10,0
2014	12.253	15,8	-2,1	1.125	1,4	5,0	13.378	17,2	-1,6
2014*	12.253	15,5	-4,0	1.125	1,4	3,0	13.378	16,9	-3,4
2015	11.803	15,0	-5,0	969	1,2	-15,0	12.772	16,2	-5,8
2015*	11.803	14,5	-6,1	969	1,2	-16,0	12.772	15,7	-6,9

Not: 2005 ve 2006 yıllarında TÜİK'in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfuslar kullanılmıştır. 2014 ve 2015 yıllarında geçici koruma altındaki Suriyeli nüfusu eklenerek tekrar hesaplama yapılmıştır. Olgu hızı: Olgu sayısı / Nüfus x 100.000

Olgu hızındaki yıllık değişim: (O yılın olgu hızı - Bir önceki yılın olgu hızı) / Bir önceki yılın olgu hızı x 100

Şekil 13. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam Olgularda Olgu Hızları, 2005-2015

Tablo 17. Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2015

Yıllar	YAŞ GRUBU																	
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65			
	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı		
2005	291	4,4	906	6,5	4.735	36,8	4.098	31,5	2.830	29,0	2.473	34,0	1.656	37,4	1.764	41,5		
	1,6		4,8		25,3		21,9		15,1		13,2		8,8		9,4			
2006	271	4,1	842	6,0	4.608	35,9	4.113	31,2	2.738	27,3	2.398	31,9	1.715	37,4	1.859	42,7		
	1,5		4,5		24,9		22,2		14,8		12,9		9,2		10,0			
2007	193	3,3	758	5,9	4.288	34,6	3.951	32,3	2.632	26,9	2.403	31,4	1.671	34,4	1.885	37,7		
	1,1		4,3		24,1		22,2		14,8		13,5		9,4		10,6			
2008	232	3,9	717	5,6	3.770	30,3	3.637	29,5	2.515	25,0	2.273	28,7	1.783	35,2	1.833	37,5		
	1,4		4,3		22,5		21,7		15,0		13,6		10,6		10,9			
2009	220	3,6	720	5,7	3.410	27,2	3.445	27,7	2.228	21,9	2.324	28,4	1.703	32,1	1.893	37,2		
	1,4		4,5		21,4		21,6		14,0		14,6		10,7		11,9			
2010	218	3,5	661	5,2	3.034	24,2	3.087	24,4	2.219	21,8	2.234	26,6	1.785	31,0	1.945	36,5		
	1,4		4,4		20,0		20,3		14,6		14,7		11,8		12,8			
2011	196	3,2	548	4,3	2.725	21,7	2.898	22,6	2.103	20,2	2.079	24,2	1.894	31,5	1.974	36,0		
	1,4		3,8		18,9		20,1		14,6		14,4		13,1		13,7			
2012	177	2,9	495	3,9	2.434	19,3	2.691	21,0	2.013	18,6	1.971	22,6	1.757	28,6	1.997	35,1		
	1,3		3,6		18,0		19,9		14,9		14,6		13,0		14,7			
2013	135	2,2	432	3,4	2.191	17,3	2.302	17,9	1.777	16,0	1.861	20,8	1.646	26,1	2.008	34,1		
	1,1		3,5		17,7		18,6		14,4		15,1		13,3		16,3			
2014	149	2,4	385	3,1	2.020	15,8	2.217	17,3	1.809	15,8	1.861	20,4	1.670	25,6	2.142	34,6		
	1,2		3,1		16,5		18,1		14,8		15,2		13,6		17,5			
2015	189	3,0	433	3,5	1.996	15,5	2.075	16,3	1.668	14,2	1.754	19,0	1.709	25,2	1.979	30,5		
	1,6		3,7		16,9		17,6		14,1		14,9		14,5		16,8			

Tablo 18. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2015

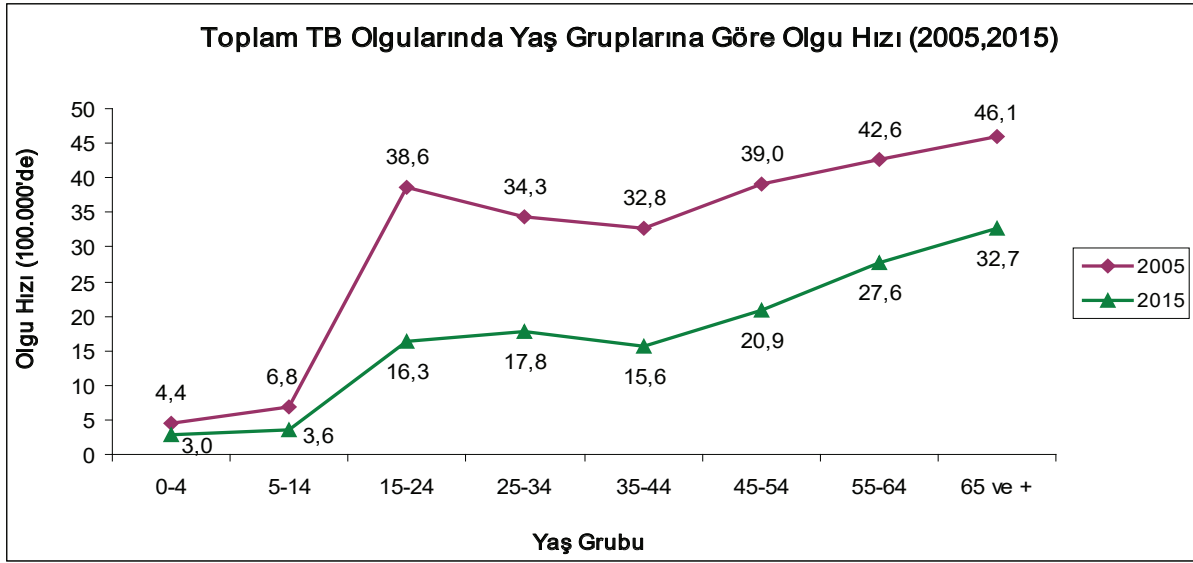
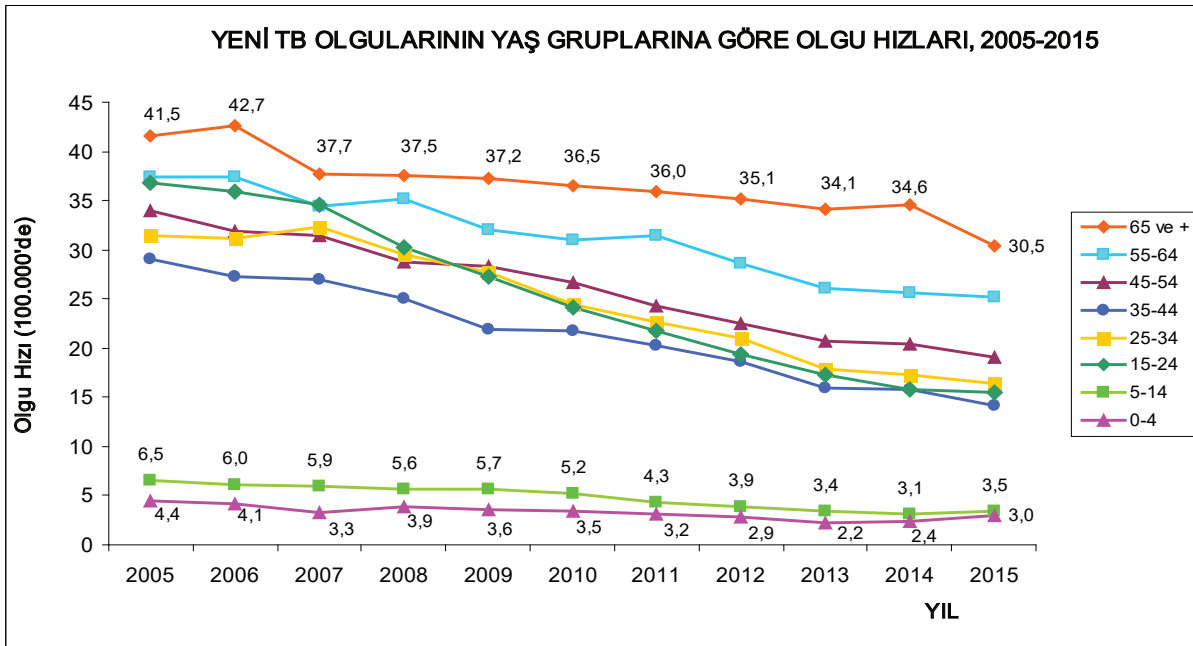
Yıllar	Toplam Olgu Sayısı	YAŞ GRUBU																	
		0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65			
		Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı		
2005	20.535	293 1,4	4,4	942 4,6	6,8	4.962 24,2	38,6	4.461 21,7	34,3	3.201 15,6	32,8	2.831 13,8	39,0	1.886 9,2	42,6	1.959 9,5	46,1		
2006	20.526	274 1,3	4,2	871 4,2	6,3	4.865 23,7	38,0	4.530 22,1	34,4	3.131 15,3	31,2	2.787 13,6	37,1	1.999 9,7	43,6	2.069 10,1	47,5		
2007	19.694	197 1,0	3,4	787 4,0	6,1	4.521 23,0	36,5	4.354 22,1	35,6	3.008 15,3	30,7	2.807 14,3	36,7	1.936 9,8	39,9	2.084 10,6	41,7		
2008	18.452	236 1,3	3,9	744 4,0	5,8	3.974 21,5	31,9	3.979 21,6	32,3	2.849 15,5	28,3	2.661 14,4	33,6	2.007 10,9	39,6	2.002 10,8	40,9		
2009	17.402	223 1,3	3,6	735 4,2	5,8	3.562 20,5	28,5	3.757 21,6	30,2	2.527 14,5	24,8	2.628 15,1	32,1	1.905 10,9	35,9	2.065 11,9	40,6		
2010	16.551	223 1,3	3,6	677 4,1	5,3	3.200 19,3	25,5	3.351 20,2	26,5	2.465 14,9	24,3	2.536 15,3	30,2	1.999 12,1	34,7	2.100 12,7	39,4		
2011	15.679	198 1,3	3,2	563 3,6	4,4	2.880 18,4	23,0	3.145 20,1	24,6	2.371 15,1	22,8	2.323 14,8	27,1	2.078 13,2	34,5	2.121 13,5	38,6		
2012	14.691	179 1,2	2,9	507 3,5	4,0	2.554 17,4	20,3	2.951 20,1	23,0	2.203 15,0	20,4	2.211 15,0	25,3	1.942 13,2	31,6	2.144 14,6	37,7		
2013	13.409	138 1,0	2,2	446 3,3	3,5	2.313 17,3	18,2	2.512 18,7	19,6	1.970 14,7	17,7	2.084 15,6	23,3	1.815 13,5	28,7	2.131 15,9	36,2		
2014	13.378	152 1,1	2,4	400 3,0	3,2	2.162 16,2	16,9	2.420 18,1	18,9	1.986 14,8	17,4	2.078 15,5	22,8	1.872 14,0	28,7	2.308 17,3	37,3		
2015	12.772	189 1,5	3,0	448 3,5	3,6	2.108 16,5	16,3	2.254 17,6	17,8	1.839 14,4	15,6	1.932 15,1	20,9	1.877 14,7	27,6	2.125 16,6	32,7		

Tablo 19. Toplam TB Olgularında 2005-2015 Yılları Arasında Olgu Hızındaki Değişim

Yıllar	YAŞ GRUBU															
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65 ve +	
	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)
2005	4,4		6,8		38,6		34,3		32,8		39,0		42,6		46,1	
2015	3,0	-33,1	3,6	-47,2	16,3	-57,6	17,8	-48,2	15,6	-52,3	20,9	-46,3	27,6	-35,1	32,7	-29,0

OH: Olgu Hızı (Yüz binde)

D: Değişim

Şekil 14. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2015**Şekil 15.** Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2015

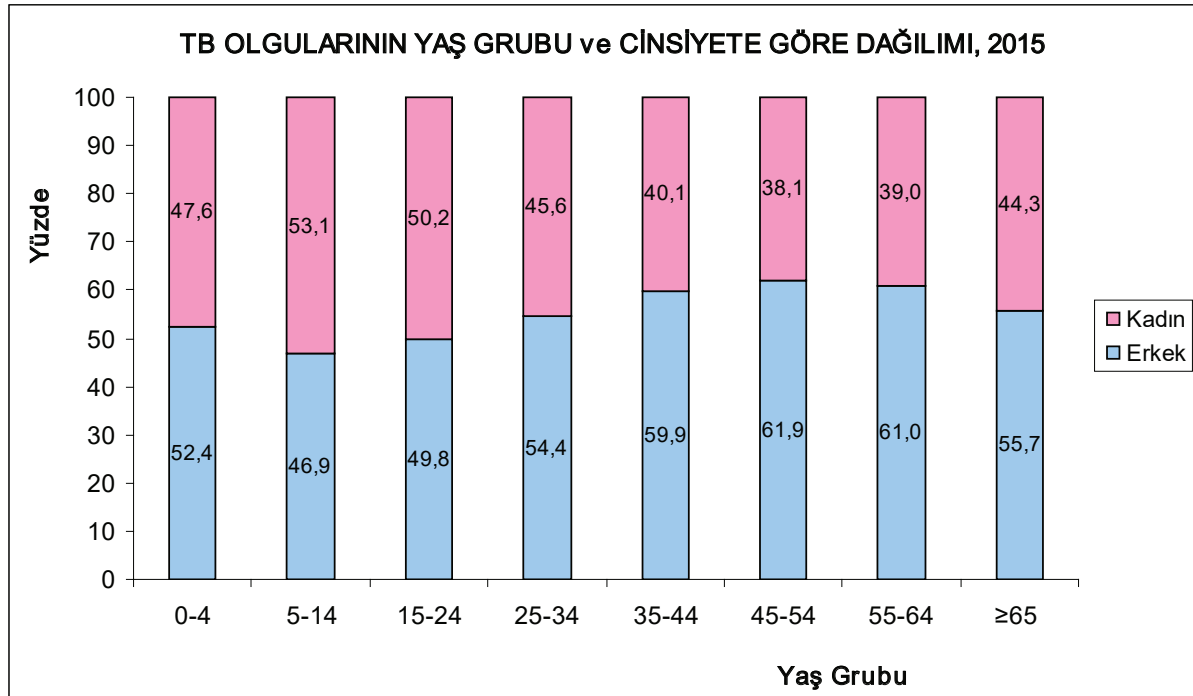
Tablo 20. Toplam TB Olgularının Yaş ve Cinsiyet Dağılımı, 2015

YAŞ	CİNSİYET		Toplam	YAŞ	CİNSİYET		Toplam
	Erkek	Kadın			Erkek	Kadın	
0	28	31	59	49	128	71	199
1	25	18	43	50	141	90	231
2	13	20	33	51	114	72	186
3	22	14	36	52	137	62	199
4	11	7	18	53	120	84	204
5	21	17	38	54	119	73	192
6	24	8	32	55	146	96	242
7	17	15	32	56	113	64	177
8	18	16	34	57	116	63	179
9	16	16	32	58	96	63	159
10	20	21	41	59	147	104	251
11	13	16	29	60	125	84	209
12	20	31	51	61	109	79	188
13	23	37	60	62	109	68	177
14	38	61	99	63	99	57	156
15	55	91	146	64	85	54	139
16	69	77	146	65	114	63	177
17	91	107	198	66	89	62	151
18	95	102	197	67	84	60	144
19	121	109	230	68	64	53	117
20	137	94	231	69	75	59	134
21	118	125	243	70	78	63	141
22	121	128	249	71	69	53	122
23	132	120	252	72	50	47	97
24	111	105	216	73	61	59	120
25	152	119	271	74	54	44	98
26	114	109	223	75	46	59	105
27	131	119	250	76	55	35	90
28	119	111	230	77	61	38	99
29	138	104	242	78	32	33	65
30	118	98	216	79	37	33	70
31	111	96	207	80	33	17	50
32	124	101	225	81	44	25	69
33	105	97	202	82	36	37	73
34	115	73	188	83	32	18	50
35	110	85	195	84	20	21	41
36	114	89	203	85	16	15	31
37	96	64	160	86	13	8	21
38	122	82	204	87	5	11	16
39	91	68	159	88	6	8	14
40	104	65	169	89	3	3	6
41	115	83	198	90	2	3	5
42	116	71	187	91	-	5	5
43	112	71	183	92	-	4	4
44	121	60	181	93	1	3	4
45	115	89	204	94	2	-	2
46	111	68	179	95	1	1	2
47	118	63	181	97	-	1	1
48	92	65	157	98	-	1	1

Tablo 21. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015

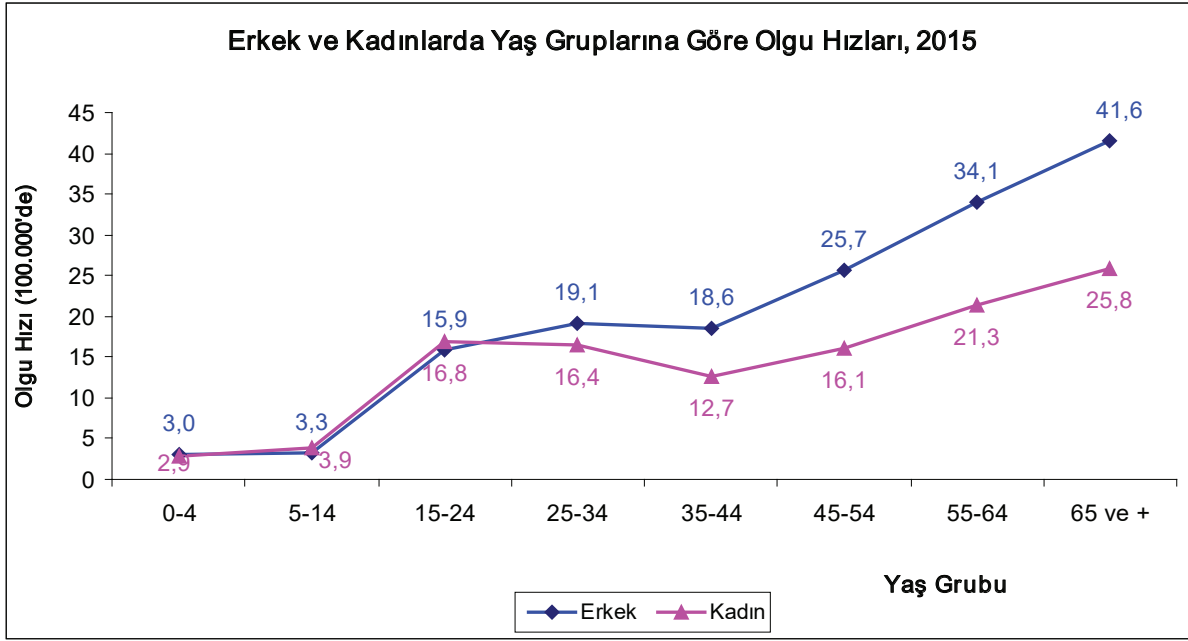
YAŞ GRUBU	CİNSİYET				TOPLAM	
	Erkek		Kadın			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
0-4	99	52,4	90	47,6	189	1,5
5-14	210	46,9	238	53,1	448	3,5
15-24	1.050	49,8	1.058	50,2	2.108	16,5
25-34	1.227	54,4	1.027	45,6	2.254	17,6
35-44	1.101	59,9	738	40,1	1.839	14,4
45-54	1.195	61,9	737	38,1	1.932	15,1
55-64	1.145	61,0	732	39,0	1.877	14,7
≥65	1.183	55,7	942	44,3	2.125	16,6
TOPLAM	7.210	56,5	5.562	43,5	12.772	100,0

* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Şekil 16: Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015

Tablo 22. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları (100.000'de), 2015

CİNSİYET	YAŞ GRUBU								TOPLAM
	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve +	
Erkek	3,0	3,3	15,9	19,1	18,6	25,7	34,1	41,6	18,2
Kadın	2,9	3,9	16,8	16,4	12,7	16,1	21,3	25,8	14,2
Toplam	3,0	3,6	16,3	17,8	15,6	20,9	27,6	32,7	16,2

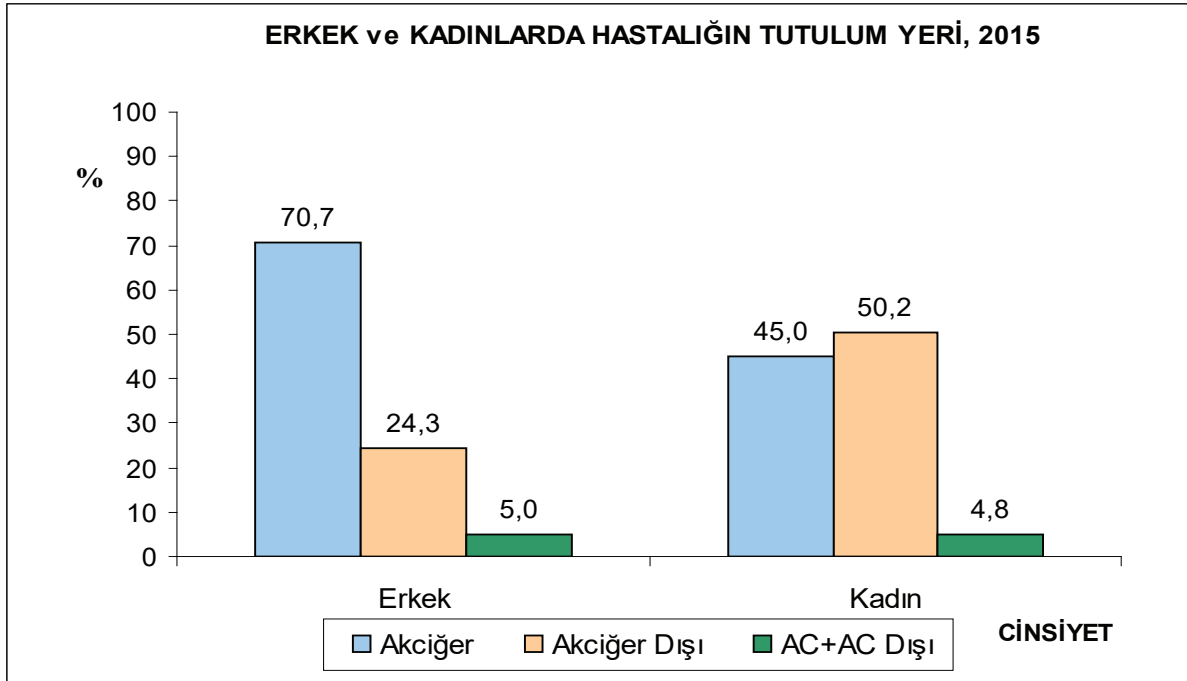

Şekil 17. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları, 2015

Tablo 23. Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015

CİNSİYET	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer + AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Erkek	5.094	70,7	1.755	24,3	361	5,0	7.210
Kadın	2.504	45,0	2.793	50,2	265	4,8	5.562
TOPLAM	7.598	59,5	4.548	35,6	626	4,9	12.772

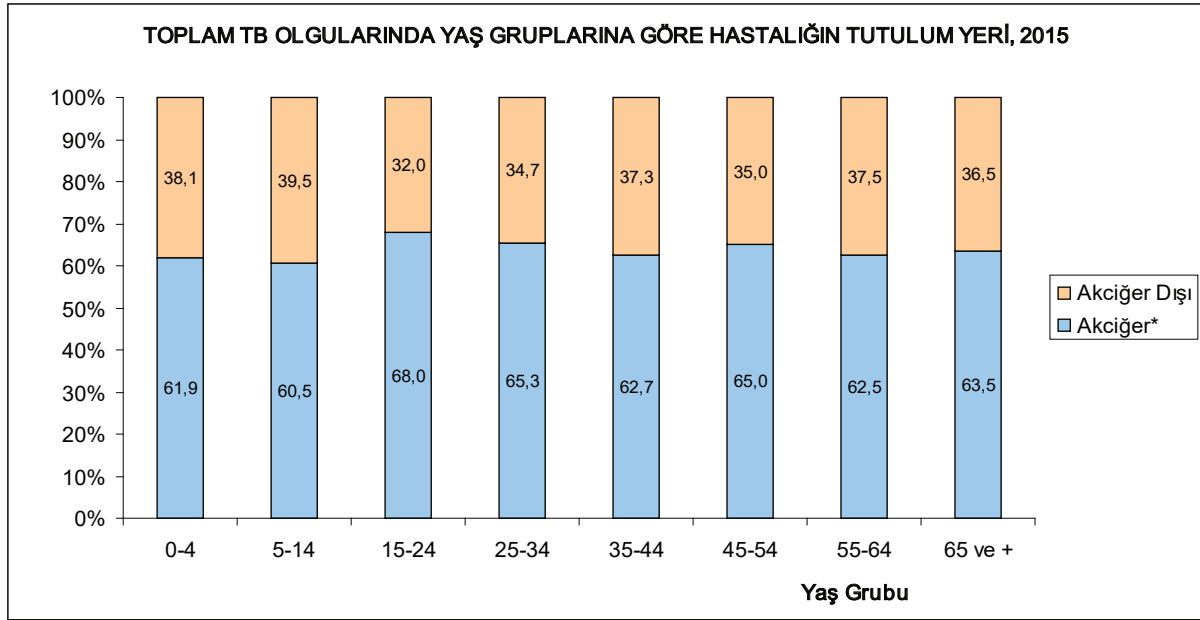
Yüzdeler satır yüzdesidir.

Şekil 18. Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015

Tablo 24. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015

YAŞ GRUBU	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer + AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
0-4	100	52,9	72	38,1	17	9,0	189
5-14	244	54,5	177	39,5	27	6,0	448
15-24	1.334	63,3	675	32,0	99	4,7	2.108
25-34	1.347	59,8	782	34,7	125	5,5	2.254
35-44	1.061	57,7	686	37,3	92	5,0	1.839
45-54	1.175	60,8	677	35,0	80	4,2	1.932
55-64	1.086	57,9	704	37,5	87	4,6	1.877
≥65	1.251	58,9	775	36,5	99	4,6	2.125
TOPLAM	7.598	59,5	4.548	35,6	626	4,9	12.772

Yüzdeler satır yüzdesidir.

* Akciğer olguları + "Akciğer+AC Dışı" olgular

Şekil 19. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015

Tablo 25. Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2015

		YAŞ GRUBU								TOPLAM
		0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve +	
Yayma (+) Akciğer TB	Sayı	11	42	806	847	721	807	687	774	4.695
	%	0,2	0,9	17,2	18,0	15,4	17,2	14,6	16,5	100,0
Akciğer TB*	Sayı	117	271	1.433	1.472	1.153	1.255	1.173	1.350	8.224
	%	1,4	3,3	17,4	17,9	14,0	15,3	14,3	16,4	100,0
Akciğer Dışı TB	Sayı	72	177	675	782	686	677	704	775	4.548
	%	1,6	3,9	14,8	17,2	15,1	14,9	15,5	17,0	100,0
Tüm Hastalar	Sayı	189	448	2.108	2.254	1.839	1.932	1.877	2.125	12.772
	%	1,5	3,5	16,5	17,6	14,4	15,1	14,7	16,6	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 26. TB Hastalarında Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2015

OLGU TANIMI	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM	
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer + AC Dışı		Sayı	%**
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*		
Yeni	6.842	58,0	4.376	37,1	585	5,0	11.803	92,4
Önceden Tedavi Görmüş	756	78,0	172	17,8	41	4,2	969	7,6
Nüks	565	75,6	151	20,2	31	4,1	747	5,8
Tedaviyi Terkten Dönen	132	84,6	18	11,5	6	3,8	156	1,2
Başarısızlıktan gelen	57	89,1	3	4,7	4	6,3	64	0,5
Kronik	2	100,0	-	-	-	-	2	0,02
TOPLAM	7.598	59,5	4.548	35,6	626	4,9	12.772	100,0

* Satır yüzdesi

** Sütun yüzdesi

Tablo 27. Yeni TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Yeni Olgu
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	13.394	71,4	5.359	28,6	18.753
2006	12.935	69,8	5.609	30,2	18.544
2007	11.996	67,5	5.785	32,5	17.781
2008	11.318	67,5	5.442	32,5	16.760
2009	10.296	64,6	5.647	35,4	15.943
2010	9.566	63,0	5.617	37,0	15.183
2011	8.852	61,4	5.565	38,6	14.417
2012	8.414	62,2	5.121	37,8	13.535
2013	7.791	63,1	4.561	36,9	12.352
2014	7.696	62,8	4.557	37,2	12.253
2015	7.427	62,9	4.376	37,1	11.803

*Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 28. Önceden Tedavi Görmüş TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Önceden Tedavi Görmüş Olgu**
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	1.593	89,4	189	10,6	1.782
2006	1.805	91,1	177	8,9	1.982
2007	1.694	88,6	219	11,4	1.913
2008	1.495	88,4	197	11,6	1.692
2009	1.258	86,2	201	13,8	1.459
2010	1.174	85,8	194	14,2	1.368
2011	1.057	83,8	205	16,2	1.262
2012	977	84,5	179	15,5	1.156
2013	864	81,7	193	18,3	1.057
2014	936	83,2	189	16,8	1.125
2015	797	82,2	172	17,8	969

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

** Nüks, tedaviyi terkten dönen, tedavi başarısızlığından gelen ve kronik olguların toplamıdır.

Tablo 29. Toplam TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2015

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Olgu
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	14.987	73,0	5.548	27,0	20.535
2006	14.740	71,8	5.786	28,2	20.526
2007	13.690	69,5	6.004	30,5	19.694
2008	12.813	69,4	5.639	30,6	18.452
2009	11.554	66,4	5.848	33,6	17.402
2010	10.740	64,9	5.811	35,1	16.551
2011	9.909	63,2	5.770	36,8	15.679
2012	9.391	63,9	5.300	36,1	14.691
2013	8.655	64,5	4.754	35,5	13.409
2014	8.632	64,5	4.746	35,5	13.378
2015	8.224	64,4	4.548	35,6	12.772

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 30. Çocuk Hastalarda Yıllara Göre Tüberküloz Menenjit Olgularının Dağılımı, 2005-2015

YIL	0-4 yaş		5-9 yaş		10-14 yaş		TOPLAM
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
2005	13	37,1	13	37,1	9	25,8	35
2006	22	53,7	8	19,5	11	26,8	41
2007	11	40,8	7	25,9	9	33,3	27
2008	22	68,8	6	18,8	4	12,4	32
2009	17	47,2	9	25,0	10	27,8	36
2010	12	48,0	7	28,0	6	24,0	25
2011	6	33,3	6	33,3	6	33,3	18
2012	12	52,2	5	21,7	6	26,1	23
2013	7	36,8	4	21,1	8	42,1	19
2014	12	52,2	4	17,4	7	30,4	23
2015	9	42,9	7	33,3	5	23,8	21

Yüzdeler satır yüzdesidir.

Tablo 31. Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularında Tutulan Organların Dağılımı, 2015

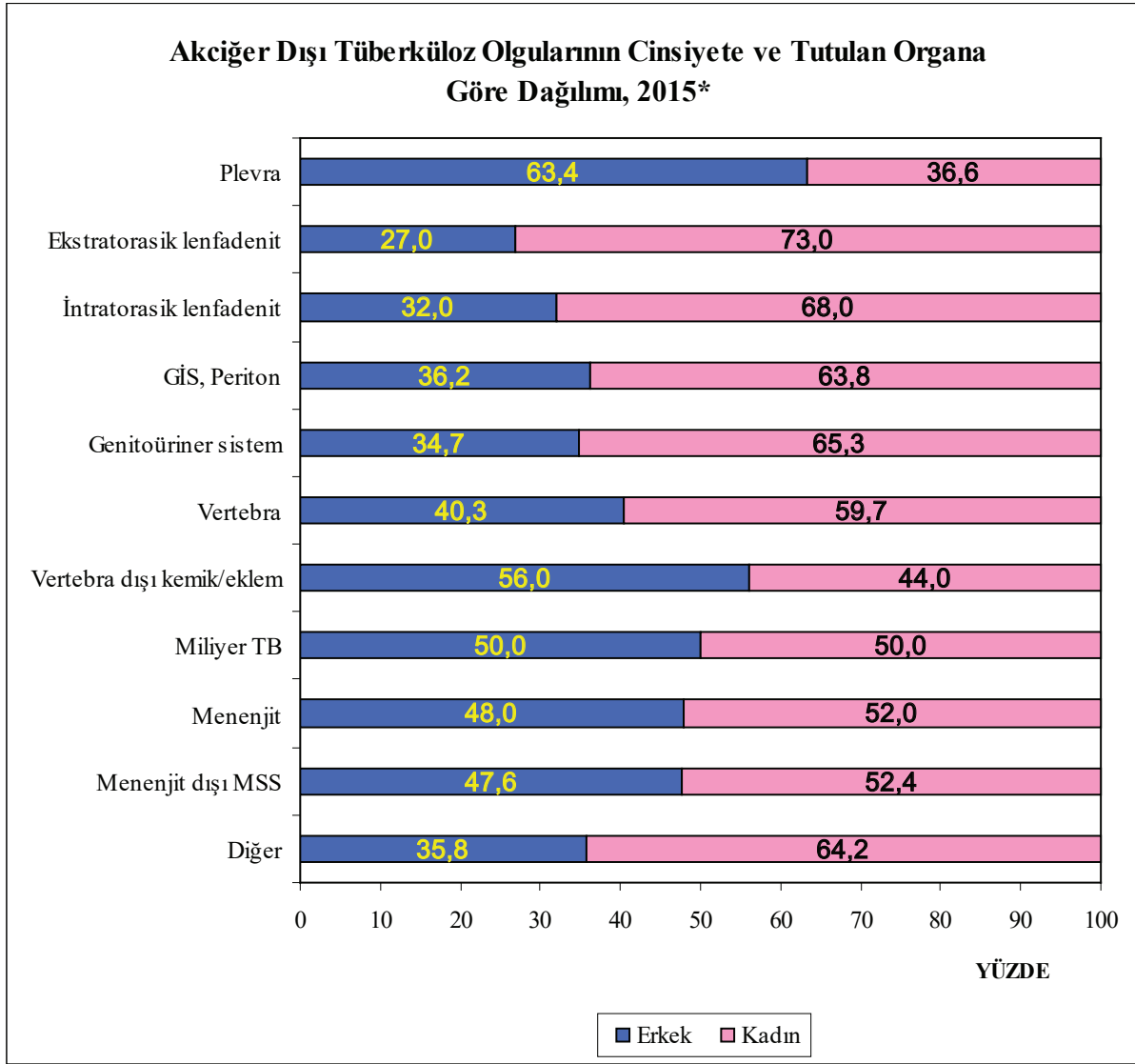
TUTULAN ORGAN	HASTALIĞIN YERİ				TOPLAM	
	AC Dışı		Akciğer+Akciğer Dışı			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ekstratorasik LAP	1.495	32,9	66	10,5	1.561	30,2
Plevra	1.067	23,5	217	34,7	1.284	24,8
İntratorasik LAP	527	11,6	76	12,1	603	11,7
GİS,periton	271	6,0	27	4,3	298	5,8
Vertebra	222	4,9	21	3,4	243	4,7
GÜS	185	4,1	8	1,3	193	3,7
Menenjit	137	3,0	13	2,1	150	2,9
Miliyer*	5	0,1	127	20,3	132	2,6
Vertebra dışı kemik/eklem	94	2,1	6	1,0	100	1,9
Menenjit dışı MSS	17	0,4	4	0,6	21	0,4
Diğer	528	11,6	61	9,7	589	11,4
TOPLAM	4.548	100,0	626	100,0	5.174	100,0

*Miliyer TB olguları Akciğer+AC Dışı olarak sınıflandırılmaktadır.

Tablo 32. Akciğer Dışı TB Olgularında Cinsiyete Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2015

TUTULAN ORGAN	CİNSİYET				TOPLAM*	
	Erkek		Kadın			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ekstratorasik LAP	421	19,9	1.140	37,3	1.561	30,2
Plevra	814	38,5	470	15,4	1.284	24,8
İntratorasik LAP	193	9,1	410	13,4	603	11,7
GİS, periton	108	5,1	190	6,2	298	5,8
Vertebra	98	4,6	145	4,7	243	4,7
GÜS	67	3,2	126	4,1	193	3,7
Menenjit	72	3,4	78	2,6	150	2,9
Milier	66	3,1	66	2,2	132	2,6
Vertebra dışı kemik/eklem	56	2,6	44	1,4	100	1,9
Menenjit dışı MSS	10	0,5	11	0,4	21	0,4
Diğer	211	10,0	378	12,4	589	11,4
TOPLAM	2.116	100,0	3.058	100,0	5.174	100,0

*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.548 olgu ile akciğer+akciğer dışı tutulum olan 626 olgu alınmıştır.

*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.548 olgu ile akciğer+akciğer dışı organ tutulumu olan 626 olgu (toplam 5.174 olgu) alınmıştır.

Şekil 20. Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularının Cinsiyete ve Tutulan Organa Göre Dağılımı, 2015

Tablo 33. Akciğer Dışı TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2015

TUTULAN ORGAN	YAŞ GRUBU														TOPLAM*			
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Ekstratorasik LAP	25	28,1	81	39,7	201	26,0	253	27,9	226	29,0	264	34,9	261	33,0	250	28,6	1.561	30,2
Plevra	8	9,0	34	16,7	348	45,0	299	33,0	186	23,9	125	16,5	112	14,2	172	19,7	1.284	24,8
intratorasik LAP	6	6,7	23	11,3	38	4,9	57	6,3	87	11,2	122	16,1	150	19,0	120	13,7	603	11,7
GiS,periton	3	3,4	15	7,4	54	7,0	66	7,3	51	6,6	41	5,4	28	3,5	40	4,6	298	5,8
Vertebra	2	2,2	5	2,5	18	2,3	27	3,0	25	3,2	33	4,4	52	6,6	81	9,3	243	4,7
GÜS	1	1,1	3	1,5	9	1,2	34	3,7	38	4,9	33	4,4	40	5,1	35	4,0	193	3,7
Menenjit	9	10,1	12	5,9	20	2,6	29	3,2	16	2,1	26	3,4	15	1,9	23	2,6	150	2,9
Milier	10	11,2	8	3,9	23	3,0	19	2,1	16	2,1	11	1,5	13	1,6	32	3,7	132	2,6
Vertebra dışı kemik/eklem	10	11,2	3	1,5	5	0,6	13	1,4	13	1,7	14	1,8	20	2,5	22	2,5	100	1,9
Menenjit dışı MSS	1	1,1	2	1,0	4	0,5	1	0,1	4	0,5	4	0,5	3	0,4	2	0,2	21	0,4
Diğer	14	15,7	18	8,8	54	7,0	109	12,0	116	14,9	84	11,1	97	12,3	97	11,1	589	11,4
TOPLAM	89	100,0	204	100,0	774	100,0	907	100,0	778	100,0	757	100,0	791	100,0	874	100,0	5.174	100,0

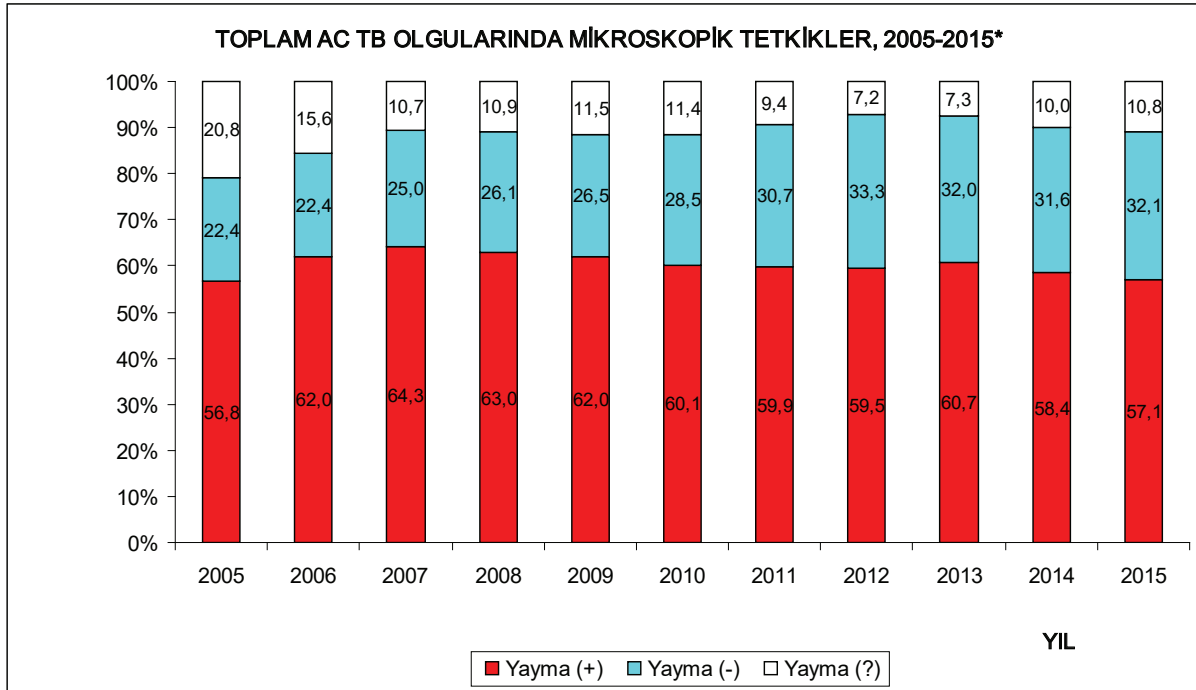
*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.548 olgu ile akciğer+akciğer dışı tutulum olan 626 olgu alınmıştır.

Tablo 34. Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2015

YIL	YAYMA MİKROSKOPİSİ						Toplam Akciğer TB*
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	
2005	8.505	56,8	3.361	22,4	3.121	20,8	14.987
2006	9.132	62,0	3.298	22,4	2.310	15,6	14.740
2007	8.797	64,3	3.422	25,0	1.471	10,7	13.690
2008	8.073	63,0	3.345	26,1	1.395	10,9	12.813
2009	7.162	62,0	3.065	26,5	1.327	11,5	11.554
2010	6.452	60,1	3.058	28,5	1.230	11,4	10.740
2011	5.933	59,9	3.046	30,7	930	9,4	9.909
2012	5.583	59,5	3.129	33,3	679	7,2	9.391
2013	5.255	60,7	2.766	32,0	634	7,3	8.655
2014	5.044	58,4	2.725	31,6	863	10,0	8.632
2015	4.695	57,1	2.641	32,1	888	10,8	8.224

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

**Satır yüzdesi

*Akciğer olguları ve "akciğer + akciğer dışı" olgular birlikte değerlendirilmiştir.

Yayma (+): Mikroskopi pozitif, Yayma (-): Mikroskopi negatif, Yayma (?): Mikroskopi yapılmadı

Şekil 21. Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2015

Tablo 35. Toplam Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2015

OLGU TANIMI	YAYMA MİKROSKOPİSİ						TOPLAM*	
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		Sayı	%***
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**		
Yeni	4.142	55,8	2.435	32,8	850	11,4	7.427	90,3
Önceden Tedavi Görmüş	553	69,4	206	25,8	38	4,8	797	9,7
Nüks	389	65,3	175	29,4	32	5,4	596	7,2
Tedaviyi Terkten Dönen	109	79,0	23	16,7	6	4,3	138	1,7
Tedavi Başarısızlığından Gelen	53	86,9	8	13,1	-	-	61	0,7
Kronik	2	100,0	-	-	-	-	2	0,0
TOPLAM	4.695	57,1	2.641	32,1	888	10,8	8.224	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Satır yüzdesi *** Sütun yüzdesi

Tablo 36. Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkikler, 2007-2015

Yıllar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Toplam Akciğer TB*	13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655	8.632	8.224	
Mikroskopi Yapılan	Sayı	12.219	11.418	10.227	9.510	8.979	8.712	8.021	7.769	7.336
	%**	89,3	89,1	88,5	88,6	90,6	92,8	92,7	90,0	89,2
Pozitif	Sayı	8.797	8.073	7.162	6.452	5.933	5.583	5.255	5.044	4.695
	%***	72,0	70,7	70,0	67,8	66,1	64,1	65,5	64,9	64,0
Negatif	Sayı	3.422	3.345	3.065	3.058	3.046	3.129	2.766	2.725	2.641
	%***	28,0	29,3	30,0	32,2	33,9	35,9	34,5	35,1	36,0
Mikroskopi Yapılmayan	Sayı	1.471	1.395	1.327	1.230	930	679	634	863	888
	%**	10,7	10,9	11,5	11,4	9,4	7,2	7,3	10,0	10,8

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Akciğer TB olgularında mikroskopi yapıma/yapılmama oranlarıdır.

*** Mikroskopi yapılanlar içindeki pozitiflik/negatiflik oranlarıdır.

Tablo 37. Akciğer TB Olgularında Kültür ile İlgili Veriler, 2007-2015

Yıl		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam Akciğer TB		13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655	8.632	8.224
Kültür yapılan	Sayı	8.379	8.050	7.354	7.453	7.444	7.633	7.250	6.980	6.631
	%*	61,2	62,8	63,6	69,4	75,1	81,3	83,8	80,9	80,6
Pozitif	Sayı	6.868	6.545	5.730	5.979	5.799	6.133	5.837	5.792	5.582
	%**	82,0	81,3	77,9	80,2	77,9	80,3	80,5	83,0	84,2
Negatif	Sayı	1.511	1505	1.624	1.474	1.645	1.500	1.413	1.188	1.049
	%**	18,0	18,7	22,1	19,8	22,1	19,7	19,5	17,0	15,8
Kültür yapılmayan	Sayı	5.311	4.763	4.200	3.287	2.465	1.758	1.405	1.652	1.593
	%*	38,8	37,2	36,4	30,6	24,9	18,7	16,2	19,1	19,4

* Akciğer TB olgularında kültür yapılma/yapılmama oranlarıdır.

** Kültür yapılanlar içindeki pozitiflik/negatiflik oranlarıdır.

Tablo 38. Akciğer TB Olgularında İDT Yapılma Durumu, 2007-2015

Yıl		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam Akciğer TB		13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655	8.632	8.224
Kültür Pozitif		6.868	6.545	5.730	5.979	5.799	6.133	5.837	5.792	5.582
İDT yapılan	Sayı	4.917	4.963	4.311	4.734	4.603	5.131	5.255	5.202	5.267
	%*	71,6	75,8	75,2	79,2	79,4	83,7	90,0	89,8	94,4
	%**	35,9	38,7	37,3	44,1	46,5	54,6	60,7	60,3	64,0

*Kültür pozitiflerde İDT yapılma oranı.

** Akciğer TB olgularında İDT yapılma oranı

Tablo 39. Akciğer TB Olgularında Mikroskop ve Kültür Sonuçlarının Birlikte Değerlendirilmesi, 2007-2015

Tetkik	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Y+, K+	5.544	40,5	5.203	40,6	4.562	39,5	4.606	42,9	4.354	43,9	4.429	47,2	4.290	49,6	4.132	47,9	3.895	47,4
Y+, K-	485	3,5	430	3,4	529	4,6	456	4,2	510	5,1	401	4,3	423	4,9	343	4,0	271	3,3
Y+, K?	2.768	20,2	2.440	19,0	2.071	17,9	1.390	12,9	1.069	10,8	753	8,0	542	6,3	569	6,6	529	6,4
Y-, K+	1.285	9,4	1.274	9,9	1.132	9,8	1.316	12,3	1.395	14,1	1.651	17,6	1.537	17,8	1.656	19,2	1.684	20,5
Y-, K-	1.018	7,4	1.054	8,2	1.088	9,4	1.015	9,5	1.132	11,4	1.080	11,5	983	11,4	843	9,8	776	9,4
Y-, K?	1.119	8,2	1.017	7,9	845	7,3	727	6,8	519	5,2	398	4,2	246	2,8	226	2,6	181	2,2
Y?, K+	39	0,3	68	0,6	36	0,3	57	0,5	50	0,5	53	0,6	10	0,1	4	0,05	3	0,04
Y?, K-	8	0,1	21	0,2	7	0,1	3	0,03	3	0,0	19	0,2	7	0,1	2	0,02	2	0,02
Y?, K?	1.424	10,4	1.306	10,2	1.284	11,1	1.170	10,9	877	8,9	607	6,5	617	7,1	857	9,9	883	10,7
Toplam Akciğer TB*	13.690	100,0	12.813	100,0	11.554	100,0	10.740	100,0	9.909	100,0	9.391	100,0	8.655	100,0	8.632	100,0	8.224	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

Y: Yayma K: Kültür (+) : Pozitif, (-) : Negatif, (?) : Bakılmadı/Sonuç yok

Tablo 40. İlaç Duyarlılık Testi Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Her Bir TB İlacı İçin Toplam Direnç Sonuçları, 2008-2015*

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%
Yeni Olgular	n=4.221		n=3.720		n=4.350		n=4.226		n=4.757		n=4.947		n=4.866		n=5.066	
İzoniiazid	479	11,3	381	10,2	450	10,3	475	11,2	610	12,8	576	11,6	568	11,7	599	11,8
Rifampisin	166	3,9	143	3,8	177	4,1	157	3,7	199	4,2	166	3,4	200	4,1	184	3,6
Etambutol	143	3,4	131	3,5	152	3,5	162	3,8	201	4,2	174	3,5	199	4,1	181	3,6
Streptomisin	275	6,5	259	7,0	329	7,6	370	8,8	451	9,5	401	8,1	458	9,4	523	10,3
ÇİD	125	3,0	99	2,7	110	2,5	116	2,7	151	3,2	123	2,5	121	2,5	127	2,5
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	n=742		n=600		n=615		n=602		n=642		n=592		n=630		n=582	
İzoniiazid	207	27,9	183	30,5	210	34,1	186	30,9	221	34,4	178	30,1	190	30,2	175	30,1
Rifampisin	162	21,8	139	23,2	159	25,9	168	27,9	159	24,8	118	19,9	149	23,7	120	20,6
Etambutol	71	9,6	71	11,8	104	16,9	77	12,8	91	14,2	61	10,3	74	11,7	66	11,3
Streptomisin	96	12,9	110	18,3	124	20,2	127	21,1	160	24,9	122	20,6	124	19,7	114	19,6
ÇİD	138	18,6	123	20,5	140	22,8	146	24,3	140	21,8	105	17,8	132	21,1	103	17,8
Tüm Olgular	n=4.963		n=4.320		n=4.965		n=4.828		n=5.399		n=5.539		n=5.496		n=5.648	
İzoniiazid	686	13,8	564	13,1	660	13,3	661	13,7	831	15,4	754	13,6	758	13,8	774	13,7
Rifampisin	328	6,6	282	6,5	336	6,8	325	6,7	358	6,6	284	5,1	349	6,4	304	5,4
Etambutol	214	4,3	202	4,7	256	5,2	239	5,0	292	5,4	235	4,2	273	5,0	247	4,4
Streptomisin	371	7,5	369	8,5	453	9,1	497	10,3	611	11,3	523	9,4	582	10,6	637	11,3
ÇİD	263	5,3	222	5,1	250	5,0	262	5,4	291	5,4	228	4,1	253	4,6	230	4,1

*Her bir ilaç için toplam dirençli hasta sayısı belirlenirken, diğer ilaçlara dirençli ya da duyarlı olması dikkate alınmamıştır.

n: Duyarlılık testi yapılan toplam hasta sayısı (toplamda 5.267 akciğer olgusu+381 AC dışı olgu).

Tablo 41. İlaç Duyarlılık Testi Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Tekli ve Çoklu İlaç Direnci Dağılımları, 2015*

DİRENÇ DURUMU	Yeni Olgular		Önceden Tedavi Görmüş Olgular		Tüm Olgular	
	n=5.066		n=582		n=5.648	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
TOPLAM DUYARLI	3.986	78,7	359	61,7	4.345	76,9
TOPLAM DİRENÇLİ	986	19,5	219	37,6	1.205	21,3
H dirençli	282	5,7	42	7,3	324	5,8
R dirençli	41	0,8	14	2,4	55	1,0
E dirençli	52	1,0	10	1,7	62	1,1
S dirençli	266	5,4	15	2,6	281	5,1
TOPLAM TEK İLAÇ	641	12,9	81	14,0	722	13,0
HR dirençli	27	0,5	27	4,7	54	1,0
HS dirençli	136	2,7	21	3,6	157	2,8
HE dirençli	36	0,7	5	0,9	41	0,7
RS dirençli	2	-	2	0,3	4	0,1
RE dirençli	11	0,2	0	0,0	11	0,2
ES dirençli	11	0,2	2	0,3	13	0,2
TOPLAM İKİ İLAÇ	223	4,5	57	9,9	280	5,1
HRS dirençli	45	0,9	31	5,4	76	1,4
HRE dirençli	8	0,2	6	1,0	14	0,3
HSE dirençli	15	0,3	4	0,7	19	0,3
RSE dirençli	1	0,02	0	-	1	0,02
TOPLAM ÜÇ İLAÇ	69	1,4	41	7,1	110	2,0
HRSE DİRENÇLİ	46	0,9	39	6,8	85	1,5

n: Duyarlılık testi yapılan hasta sayısı

Toplam Duyarlı: Tüm ilaçlara duyarlı hastalar

Toplam Dirençli: En az bir ilaca dirençli hastalar

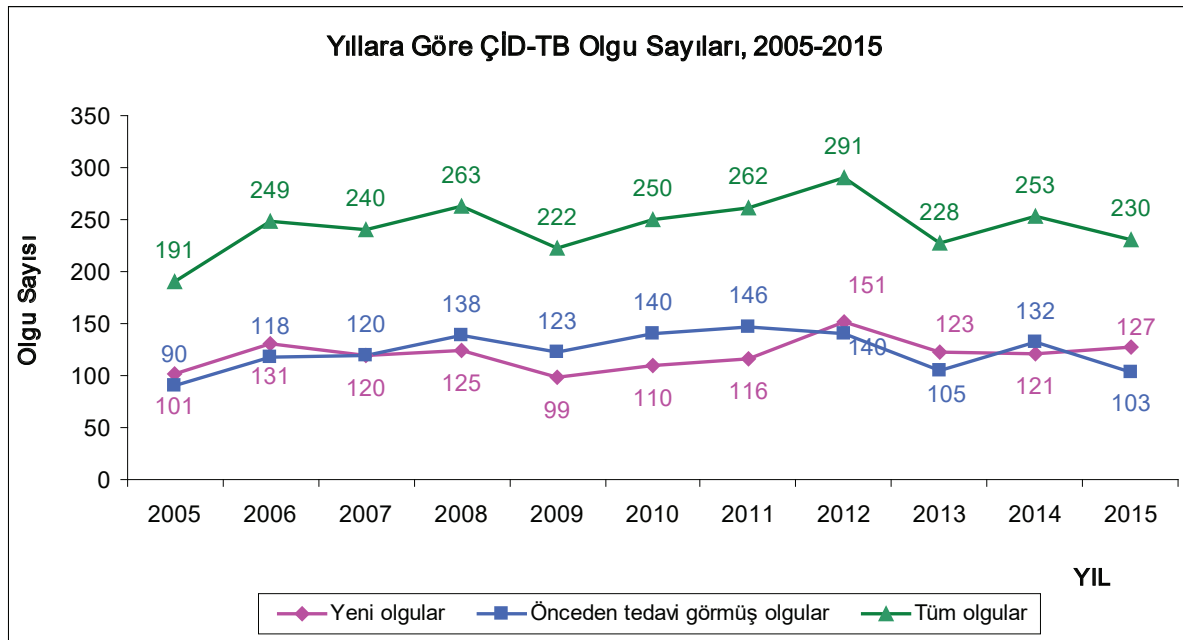
*Dört ilaç için de duyarlılık testi yapılmış olup, hastalar dirençli olduğu ilaç ya da ilaçlar dışında kalan diğer ilaçlara duyarlıdır.

**Toplam duyarlı ve toplam dirençli dışındaki yüzdeler dört ilaç için de duyarlılık testi yapılan hasta sayısı üzerinden alınmıştır (4.965/577/5.542).

Tablo 42. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Oranları, 2005-2015

YIL	Yeni Olgular			Önceden Tedavi Görmüş Olgular			Tüm Olgular		
	İDT Yapılan*	ÇİD-TB		İDT Yapılan*	ÇİD-TB		İDT Yapılan*	ÇİD-TB	
		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%
2005	3.237	101	3,1	508	90	17,7	3.745	191	5,1
2006	4.135	131	3,2	711	118	16,6	4.846	249	5,1
2007	4.134	120	2,9	775	120	15,5	4.909	240	4,9
2008	4.218	125	3,0	740	138	18,6	4.958	263	5,3
2009	3.714	99	2,7	599	123	20,5	4.313	222	5,1
2010	4.342	110	2,5	615	140	22,8	4.957	250	5,0
2011	4.221	116	2,7	602	146	24,3	4.823	262	5,4
2012	4.742	151	3,2	641	140	21,8	5.383	291	5,4
2013	4.938	123	2,5	591	105	17,8	5.529	228	4,1
2014	4.847	121	2,5	625	132	21,1	5.472	253	4,6
2015	5.050	127	2,5	579	103	17,8	5.629	230	4,1

* İNH ve RİF için (her ikisine) İDT yapılan.

Şekil 22. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Sayıları, 2005-2015

Tablo 43. ÇİD-TB Olgularının Temel Özelliklere Göre Dağılımı, 2015

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	167	72,6
Kadın	63	27,4
Yaş Grubu		
Yaş Grubu	Sayı	%
0-14	3	1,3
≥15	227	98,7
Hastalığın Yeri		
Hastalığın Yeri	Sayı	%
Akciğer	212	92,2
Akciğer Dışı	6	2,6
Akciğer+AC Dışı	12	5,2
Olgu Tanımı		
Olgu Tanımı	Sayı	%
Yeni	127	55,2
Önceden Tedavi Görmüş	103	44,8
Doğduğu Ülke		
Doğduğu Ülke	Sayı	%
Türkiye	200	87,0
Türkiye Dışı	30	13,0
HIV Durumu		
HIV Durumu	Sayı	%
HIV (+)	2	0,9
Toplam ÇİD-TB Hasta	230	

Tablo 44. Toplam TB, ÇİD-TB ve YİD-TB Olgu Sayıları, 2005-2015

YIL	Toplam TB Olgusu	ÇİD-TB	YİD-TB*
2005	20.535	191	-
2006	20.526	249	-
2007	19.694	240	-
2008	18.452	263	-
2009	17.402	222	-
2010	16.551	250	3
2011	15.679	262	1
2012	14.691	291	6
2013	13.409	228	3
2014	13.378	253	2
2015	12.772	230	3

*YİD-TB sayıları ÇİD-TB sayılarına dahildir.

Tablo 45. TB Olgularında HIV Testi Yapılma Durumu ve HIV (+) TB Hasta Sayısı, 2009-2015

YIL	Toplam TB Olgusu	HIV Testi yapılan*		HIV (+) TB Hastası	
		Sayı	%**	Sayı	%**
2009	17.402	?		1	0,0
2010	16.551	581	3,5	14	0,1
2011	15.679	7.241	46,2	29	0,2
2012	14.691	8.646	58,9	45	0,3
2013	13.409	8.787	65,5	32	0,2
2014	13.378	9.344	69,8	45	0,3
2015	12.772	8.906	69,7	61	0,5

*04.03.2011 tarihinde 2011/14 sayılı "Tüberkülozlu hastalarda HIV tanı testi yapılması" konulu Genelge yayımlanmıştır.

**Yüzdeler toplam TB hasta sayısı üzerinden alınmıştır.

5

İLLERE GÖRE
TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

İLLERE GÖRE TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

Ülkemizde 2005 yılından itibaren dispanserlere kayıtlı her bir hastanın verisi bireysel olarak toplanmaktadır. Bu bölümde, yıllara göre değişimi göstermek amacıyla illerin yıllara göre toplam olgu sayıları ve olgu hızları verilmiştir.

Bu bölümde ayrıca 2015 yılı tüberküloz hastalarına ait verilerin il düzeyinde dağılımını gösteren tablolar yer almaktadır. Bu tablolarda illerin tüberküloz olgularının cinsiyete, yaş gruplarına, hastalığın tutulum yerine ve olgu tanımına göre dağılımları ile akciğer tüberkülozu olgularında bakteriyolojik tetkik yapılmama durumları incelenmiştir. Olgu hızı hesaplamalarında 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfus verileri (ADNKS) kullanılmaktadır.

5.1. TÜM İLLER

Tablo 46. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı ve Olgu Hızı, 2008-2015

İL	Toplam Olgu Sayısı							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Adana	393	523	446	384	360	383	378	288
Adıyaman	109	107	97	93	70	62	67	70
Afyonkarahisar	90	108	96	81	88	106	108	97
Ağrı	65	96	100	78	62	56	59	64
Aksaray	54	41	36	45	29	30	35	21
Amasya	61	48	46	54	39	26	46	38
Ankara	665	653	652	674	608	580	634	577
Antalya	276	205	250	208	214	217	200	230
Ardahan	14	28	14	11	12	11	8	8
Artvin	45	43	30	29	42	37	35	19
Aydın	248	208	180	177	168	154	161	151
Balıkesir	356	277	278	266	256	269	234	229
Bartın	66	65	83	43	42	62	43	38
Batman	105	105	126	103	80	82	54	62
Bayburt	12	8	12	18	3	8	6	10
Bilecik	39	37	26	31	24	31	27	20
Bingöl	77	45	53	61	60	54	53	37
Bitlis	45	37	28	37	27	27	23	23
Bolu	54	36	28	33	46	29	40	25
Burdur	22	29	27	21	29	17	23	24
Bursa	803	746	705	718	620	595	631	669
Çanakkale	149	136	139	128	126	106	144	104
Çankırı	22	20	30	27	18	19	15	14
Çorum	88	106	93	78	83	69	52	50
Denizli	125	122	146	119	102	96	96	101
Diyarbakır	299	329	314	283	291	247	234	212
Düzce	128	121	126	113	110	78	72	81
Edirne	171	154	174	145	121	113	128	95
Elazığ	119	121	130	93	95	84	95	89
Erzincan	31	39	24	28	32	18	23	31
Erzurum	153	115	119	138	119	88	92	97
Eskişehir	126	94	118	139	97	112	94	103
Gaziantep	255	294	270	246	262	277	293	261
Giresun	161	121	132	125	115	86	83	85
Gümüşhane	19	16	23	14	19	17	9	16
Hakkari	33	30	38	28	22	17	17	23
Hatay	210	179	167	167	149	187	188	181
İğdır	36	39	31	22	23	21	15	20
Isparta	47	48	50	50	48	25	42	52
İstanbul	6.171	5.702	5.211	4.898	4.696	4.124	4.062	4.076
İzmir	891	859	766	700	691	678	687	673

Tablo 46. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı ve Olgu Hızı, 2008-2015 (devamı)

İL	Toplam Olgu Hızı							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Adana	19,4	25,4	21,4	18,2	16,9	17,8	17,5	13,2
Adıyaman	18,6	18,2	16,4	15,7	11,8	10,4	11,2	11,6
Afyonkarahisar	12,9	15,4	13,8	11,6	12,5	15,0	15,3	13,7
Ağrı	12,2	17,9	18,4	14,0	11,2	10,2	10,7	11,7
Aksaray	14,6	10,9	9,5	11,9	7,6	7,8	9,1	5,4
Amasya	18,8	14,8	13,7	16,7	12,1	8,1	14,3	11,8
Ankara	14,6	14,0	13,7	13,8	12,2	11,5	12,3	10,9
Antalya	14,8	10,7	12,6	10,2	10,2	10,1	9,0	10,1
Ardahan	12,5	25,9	13,3	10,2	11,3	10,7	7,9	8,1
Artvin	27,0	26,0	18,2	17,4	25,1	21,9	20,6	11,3
Aydın	25,7	21,2	18,2	17,7	16,7	15,1	15,5	14,3
Balıkesir	31,5	24,3	24,1	23,0	22,1	23,1	19,7	19,3
Bartın	35,6	34,5	44,2	23,0	22,3	32,8	22,7	19,9
Batman	21,6	21,1	24,7	19,6	15,0	15,0	9,7	10,9
Bayburt	15,9	10,7	16,1	23,5	4,0	10,6	7,4	12,7
Bilecik	20,2	18,3	11,5	15,2	11,8	14,8	12,9	9,4
Bingöl	30,1	17,6	20,8	23,3	22,9	20,3	19,9	13,8
Bitlis	13,8	11,3	8,5	11,0	8,0	8,0	6,8	6,8
Bolu	20,1	13,3	10,3	11,9	16,4	10,2	14,0	8,6
Burdur	8,9	11,5	10,4	8,4	11,4	6,6	9,0	9,3
Bursa	32,0	29,2	27,1	27,1	23,1	21,7	22,6	23,5
Çanakkale	31,4	28,5	28,3	26,3	25,5	21,1	28,1	20,3
Çankırı	12,5	10,8	16,8	15,2	9,8	10,0	8,2	7,7
Çorum	16,1	19,6	17,4	14,6	15,7	13,0	9,9	9,5
Denizli	13,6	13,2	15,7	12,6	10,7	10,0	9,8	10,2
Diyarbakır	20,0	21,7	20,5	18,0	18,3	15,4	14,3	12,8
Düzce	39,0	36,1	37,3	33,0	31,7	22,2	20,3	22,5
Edirne	43,3	38,9	44,6	36,3	30,3	28,4	32,0	23,6
Elazığ	21,7	22,0	23,5	16,7	16,9	14,8	16,7	15,5
Erzincan	14,7	18,3	10,7	13,0	14,7	8,2	10,3	13,9
Erzurum	19,7	14,9	15,5	17,7	15,3	11,5	12,1	12,7
Eskişehir	17,0	12,4	15,4	17,8	12,3	14,0	11,6	12,5
Gaziantep	15,8	17,8	15,9	14,0	14,6	15,0	15,5	13,5
Giresun	38,2	28,7	31,5	29,8	27,4	20,2	19,3	19,9
Gümüşhane	14,5	12,2	17,7	10,6	14,1	12,0	6,1	10,6
Hakkari	12,8	11,7	15,1	10,3	7,9	6,2	6,2	8,3
Hatay	14,9	12,4	11,3	11,3	10,0	12,4	12,4	11,8
Iğdır	19,6	21,3	16,8	11,6	12,1	11,0	7,8	10,4
Isparta	11,5	11,4	11,2	12,2	11,5	6,0	10,0	12,3
İstanbul	48,6	44,1	39,3	36,0	33,9	29,1	28,3	27,8
İzmir	23,5	22,2	19,4	17,7	17,3	16,7	16,7	16,1

Tablo 46. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı ve Olgu Hızı, 2008-2015 (devamı)

İLLER	Toplam Olgu Sayısı							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kahramanmaraş	121	114	122	114	124	110	93	86
Karabük	55	58	55	46	47	35	43	33
Karaman	20	28	30	22	27	16	19	15
Kars	40	30	48	24	29	33	27	26
Kastamonu	72	61	58	57	57	50	42	37
Kayseri	147	200	199	180	152	126	132	137
Kırıkkale	52	49	43	53	31	25	32	36
Kırklareli	114	111	113	106	96	93	99	97
Kırşehir	22	15	20	17	21	21	17	14
Kilis	22	12	11	6	17	23	35	18
Kocaeli	467	346	368	337	344	307	348	286
Konya	287	281	282	275	263	267	269	256
Kütahya	89	78	88	114	68	61	62	66
Malatya	153	176	173	162	157	117	162	102
Manisa	322	273	289	247	282	236	238	189
Mardin	104	117	98	87	95	90	80	73
Mersin	308	274	251	256	255	205	229	185
Muğla	119	102	108	107	99	87	83	77
Muş	78	70	90	67	65	44	47	31
Nevşehir	29	24	36	49	34	34	26	36
Niğde	44	39	36	59	32	31	35	31
Ordu	254	217	234	225	180	193	152	137
Osmaniye	91	86	76	98	71	62	76	70
Rize	101	85	57	60	65	72	50	55
Sakarya	310	323	271	314	296	282	242	229
Samsun	346	354	328	301	288	261	224	222
Siirt	53	59	60	46	45	35	26	20
Sinop	45	37	40	34	35	27	27	28
Sivas	125	126	115	107	85	101	80	63
Şanlıurfa	324	400	323	331	263	250	246	263
Şırnak	56	62	73	80	76	66	72	41
Tekirdağ	283	263	227	238	195	167	177	175
Tokat	148	119	104	114	106	90	88	84
Trabzon	211	199	209	217	194	115	137	112
Tunceli	7	8	4	3	10	7	13	3
Uşak	65	36	50	38	27	30	37	35
Van	179	138	145	104	86	85	99	94
Yalova	62	65	56	50	32	43	38	46
Yozgat	55	46	67	44	41	52	30	45
Zonguldak	239	231	180	184	203	162	140	155
Türkiye Geneli	18.452	17.402	16.551	15.679	14.691	13.409	13.378	12.772

Tablo 46. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı ve Olgu Hızı, 2008-2015 (devamı)

İLLER	Toplam Olgu Hızı							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kahramanmaraş	11,8	11,0	11,7	10,8	11,7	10,2	8,5	7,8
Karabük	25,4	26,5	24,2	20,9	20,9	15,2	18,6	13,9
Karaman	8,7	12,1	12,9	9,4	11,5	6,7	7,9	6,2
Kars	12,8	9,8	15,9	7,8	9,5	11,0	9,1	8,9
Kastamonu	20,0	17,0	16,1	15,8	15,8	13,6	11,4	9,9
Kayseri	12,4	16,6	16,1	14,3	11,9	9,7	10,0	10,2
Kırıkkale	18,6	17,4	15,5	19,3	11,3	9,1	11,8	13,3
Kırklareli	33,8	33,3	34,0	31,2	28,1	27,3	28,8	28,0
Kırşehir	9,9	6,7	9,0	7,7	9,5	9,4	7,6	6,2
Kilis	18,2	9,8	8,9	4,8	13,7	17,9	27,2	13,8
Kocaeli	31,3	22,7	23,6	21,0	21,0	18,3	20,2	16,1
Konya	14,6	14,1	14,0	13,5	12,8	12,8	12,8	12,0
Kütahya	15,7	13,6	14,9	20,2	11,9	10,7	10,8	11,5
Malatya	20,9	23,9	23,4	21,4	20,6	15,3	21,1	13,2
Manisa	24,5	20,5	20,9	18,4	20,9	17,4	17,4	13,7
Mardin	13,9	15,9	13,2	11,4	12,3	11,5	10,1	9,2
Mersin	19,2	16,7	15,2	15,3	15,2	12,0	13,3	10,6
Muğla	15,0	12,7	13,2	12,8	11,6	10,0	9,3	8,5
Muş	19,3	17,3	22,1	16,2	15,7	10,7	11,4	7,6
Nevşehir	10,3	8,4	12,8	17,3	11,9	11,9	9,1	12,6
Niğde	13,0	11,5	10,7	17,5	9,4	9,0	10,2	9,0
Ordu	35,3	30,0	32,5	31,5	24,3	26,4	21,0	18,8
Osmaniye	19,6	18,2	15,9	20,2	14,4	12,4	15,0	13,6
Rize	31,6	26,6	17,8	18,6	20,1	21,9	15,2	16,7
Sakarya	36,4	37,5	31,0	35,3	32,8	30,7	25,9	24,0
Samsun	28,0	28,3	26,2	24,0	23,0	20,7	17,6	17,3
Siirt	17,7	19,4	20,0	14,8	14,5	11,1	8,2	6,2
Sinop	22,4	18,4	19,7	16,7	17,4	13,2	13,2	13,7
Sivas	19,8	19,9	17,9	17,1	13,6	16,2	12,8	10,2
Şanlıurfa	20,6	24,8	19,4	19,3	14,9	13,9	13,3	13,9
Şırnak	13,0	14,4	17,0	17,5	16,3	13,9	14,7	8,4
Tekirdağ	36,7	33,6	28,4	28,7	22,9	19,1	19,5	18,7
Tokat	24,0	19,1	16,8	18,7	17,3	15,0	14,7	14,1
Trabzon	28,2	26,0	27,4	28,7	25,6	15,2	17,9	14,6
Tunceli	8,1	9,6	5,2	3,5	11,6	8,2	15,0	3,5
Uşak	19,5	10,7	14,8	11,2	7,9	8,7	10,6	9,9
Van	17,8	13,5	14,0	10,2	8,2	7,9	9,1	8,6
Yalova	31,4	32,1	27,5	24,2	15,1	19,5	16,8	19,7
Yozgat	11,4	9,4	14,1	9,4	9,0	11,7	6,9	10,7
Zonguldak	38,6	37,3	29,0	30,0	33,5	26,9	23,4	26,0
Türkiye Geneli	25,8	24,0	22,5	21,0	19,4	17,5	17,2	16,2

Tablo 47. İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015

İL	CİNSİYET				TOPLAM
	Erkek		Kadın		
	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	162	56,2	126	43,8	288
Adıyaman	32	45,7	38	54,3	70
Afyonkarahisar	39	40,2	58	59,8	97
Ağrı	35	54,7	29	45,3	64
Aksaray	12	57,1	9	42,9	21
Amasya	18	47,4	20	52,6	38
Ankara	271	47,0	306	53,0	577
Antalya	135	58,7	95	41,3	230
Ardahan	5	62,5	3	37,5	8
Artvin	11	57,9	8	42,1	19
Aydın	93	61,6	58	38,4	151
Balıkesir	154	67,2	75	32,8	229
Bartın	27	71,1	11	28,9	38
Batman	36	58,1	26	41,9	62
Bayburt	1	10,0	9	90,0	10
Bilecik	12	60,0	8	40,0	20
Bingöl	19	51,4	18	48,6	37
Bitlis	11	47,8	12	52,2	23
Bolu	13	52,0	12	48,0	25
Burdur	11	45,8	13	54,2	24
Bursa	394	58,9	275	41,1	669
Çanakkale	64	61,5	40	38,5	104
Çankırı	6	42,9	8	57,1	14
Çorum	26	52,0	24	48,0	50
Denizli	61	60,4	40	39,6	101
Diyarbakır	104	49,1	108	50,9	212
Düzce	46	56,8	35	43,2	81
Edirne	63	66,3	32	33,7	95
Elazığ	39	43,8	50	56,2	89
Erzincan	13	41,9	18	58,1	31
Erzurum	46	47,4	51	52,6	97
Eskişehir	60	58,3	43	41,7	103
Gaziantep	137	52,5	124	47,5	261
Giresun	58	68,2	27	31,8	85
Gümüşhane	4	25,0	12	75,0	16
Hakkari	13	56,5	10	43,5	23
Hatay	103	56,9	78	43,1	181
İğdır	14	70,0	6	30,0	20
Isparta	29	55,8	23	44,2	52
İstanbul	2.349	57,6	1.727	42,4	4.076
İzmir	396	58,8	277	41,2	673

Tablo 47. İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	CİNSİYET				TOPLAM
	Erkek		Kadın		
	Sayı	%	Sayı	%	
Kahramanmaraş	47	54,7	39	45,3	86
Karabük	18	54,5	15	45,5	33
Karaman	8	53,3	7	46,7	15
Kars	18	69,2	8	30,8	26
Kastamonu	23	62,2	14	37,8	37
Kayseri	75	54,7	62	45,3	137
Kırıkkale	15	41,7	21	58,3	36
Kırklareli	70	72,2	27	27,8	97
Kırşehir	8	57,1	6	42,9	14
Kilis	6	33,3	12	66,7	18
Kocaeli	152	53,1	134	46,9	286
Konya	132	51,6	124	48,4	256
Kütahya	42	63,6	24	36,4	66
Malatya	57	55,9	45	44,1	102
Manisa	106	56,1	83	43,9	189
Mardin	36	49,3	37	50,7	73
Mersin	104	56,2	81	43,8	185
Muğla	50	64,9	27	35,1	77
Muş	20	64,5	11	35,5	31
Nevşehir	19	52,8	17	47,2	36
Niğde	16	51,6	15	48,4	31
Ordu	96	70,1	41	29,9	137
Osmaniye	50	71,4	20	28,6	70
Rize	34	61,8	21	38,2	55
Sakarya	127	55,5	102	44,5	229
Samsun	128	57,7	94	42,3	222
Siirt	8	40,0	12	60,0	20
Sinop	20	71,4	8	28,6	28
Sivas	28	44,4	35	55,6	63
Şanlıurfa	124	47,1	139	52,9	263
Şırnak	19	46,3	22	53,7	41
Tekirdağ	114	65,1	61	34,9	175
Tokat	41	48,8	43	51,2	84
Trabzon	56	50,0	56	50,0	112
Tunceli	2	66,7	1	33,3	3
Uşak	14	40,0	21	60,0	35
Van	46	48,9	48	51,1	94
Yalova	31	67,4	15	32,6	46
Yozgat	24	53,3	21	46,7	45
Zonguldak	104	67,1	51	32,9	155
TOPLAM	7.210	56,5	5.562	43,5	12.772

Tablo 48. İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2015

İL	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer+AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	172	59,7	95	33,0	21	7,3	288
Adıyaman	36	51,4	28	40,0	6	8,6	70
Afyonkarahisar	39	40,2	56	57,7	2	2,1	97
Ağrı	25	39,1	33	51,6	6	9,4	64
Aksaray	8	38,1	12	57,1	1	4,8	21
Amasya	26	68,4	11	28,9	1	2,6	38
Ankara	257	44,5	289	50,1	31	5,4	577
Antalya	162	70,4	62	27,0	6	2,6	230
Ardahan	6	75,0	2	25,0	-	-	8
Artvin	15	78,9	3	15,8	1	5,3	19
Aydın	86	57,0	48	31,8	17	11,3	151
Balıkesir	160	69,9	64	27,9	5	2,2	229
Bartın	27	71,1	11	28,9	-	-	38
Batman	36	58,1	26	41,9	-	-	62
Bayburt	4	40,0	6	60,0	-	-	10
Bilecik	8	40,0	11	55,0	1	5,0	20
Bingöl	22	59,5	13	35,1	2	5,4	37
Bitlis	11	47,8	12	52,2	-	-	23
Bolu	14	56,0	10	40,0	1	4,0	25
Burdur	13	54,2	10	41,7	1	4,2	24
Bursa	419	62,6	218	32,6	32	4,8	669
Çanakkale	72	69,2	28	26,9	4	3,8	104
Çankırı	4	28,6	7	50,0	3	21,4	14
Çorum	24	48,0	24	48,0	2	4,0	50
Denizli	62	61,4	35	34,7	4	4,0	101
Diyarbakır	117	55,2	85	40,1	10	4,7	212
Düzce	55	67,9	24	29,6	2	2,5	81
Edirne	69	72,6	22	23,2	4	4,2	95
Elazığ	43	48,3	44	49,4	2	2,2	89
Erzincan	15	48,4	16	51,6	-	-	31
Erzurum	44	45,4	50	51,5	3	3,1	97
Eskişehir	54	52,4	48	46,6	1	1,0	103
Gaziantep	148	56,7	99	37,9	14	5,4	261
Giresun	57	67,1	27	31,8	1	1,2	85
Gümüşhane	9	56,3	7	43,8	-	-	16
Hakkari	11	47,8	9	39,1	3	13,0	23
Hatay	107	59,1	67	37,0	7	3,9	181
İğdır	15	75,0	4	20,0	1	5,0	20
Isparta	21	40,4	27	51,9	4	7,7	52
İstanbul	2.446	60,0	1.383	33,9	247	6,1	4.076
İzmir	428	63,6	223	33,1	22	3,3	673

Tablo 48. İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer+AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kahramanmaraş	52	60,5	30	34,9	4	4,7	86
Karabük	20	60,6	12	36,4	1	3,0	33
Karaman	11	73,3	3	20,0	1	6,7	15
Kars	9	34,6	13	50,0	4	15,4	26
Kastamonu	22	59,5	15	40,5	-	-	37
Kayseri	74	54,0	57	41,6	6	4,4	137
Kırıkkale	18	50,0	17	47,2	1	2,8	36
Kırklareli	71	73,2	19	19,6	7	7,2	97
Kırşehir	3	21,4	10	71,4	1	7,1	14
Kilis	6	33,3	9	50,0	3	16,7	18
Kocaeli	177	61,9	99	34,6	10	3,5	286
Konya	142	55,5	103	40,2	11	4,3	256
Kütahya	40	60,6	26	39,4	-	-	66
Malatya	57	55,9	44	43,1	1	1,0	102
Manisa	109	57,7	70	37,0	10	5,3	189
Mardin	43	58,9	28	38,4	2	2,7	73
Mersin	104	56,2	71	38,4	10	5,4	185
Muğla	54	70,1	19	24,7	4	5,2	77
Muş	13	41,9	18	58,1	-	-	31
Nevşehir	20	55,6	15	41,7	1	2,8	36
Niğde	12	38,7	19	61,3	-	-	31
Ordu	88	64,2	44	32,1	5	3,6	137
Osmaniye	44	62,9	19	27,1	7	10,0	70
Rize	40	72,7	11	20,0	4	7,3	55
Sakarya	165	72,1	59	25,8	5	2,2	229
Samsun	137	61,7	78	35,1	7	3,2	222
Siirt	12	60,0	8	40,0	-	-	20
Sinop	16	57,1	9	32,1	3	10,7	28
Sivas	27	42,9	33	52,4	3	4,8	63
Şanlıurfa	160	60,8	85	32,3	18	6,8	263
Şırnak	24	58,5	17	41,5	-	-	41
Tekirdağ	126	72,0	47	26,9	2	1,1	175
Tokat	53	63,1	31	36,9	-	-	84
Trabzon	68	60,7	32	28,6	12	10,7	112
Tunceli	1	33,3	-	-	2	66,7	3
Uşak	16	45,7	17	48,6	2	5,7	35
Van	44	46,8	49	52,1	1	1,1	94
Yalova	35	76,1	10	21,7	1	2,2	46
Yozgat	24	53,3	19	42,2	2	4,4	45
Zonguldak	114	73,5	34	21,9	7	4,5	155
TOPLAM	7.598	59,5	4.548	35,6	626	4,9	12.772

Tablo 49. Toplam TB Olgularının İllere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2015

İL	YAŞ GRUBU																Toplam
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	4	1,4	6	2,1	47	16,3	51	17,7	40	13,9	44	15,3	56	19,4	40	13,9	288
Adıyaman	-	-	4	5,7	15	21,4	21	30,0	4	5,7	8	11,4	6	8,6	12	17,1	70
Afyonkarahisar	-	-	2	2,1	11	11,3	7	7,2	16	16,5	14	14,4	20	20,6	27	27,8	97
Ağrı	2	3,1	8	12,5	25	39,1	7	10,9	5	7,8	7	10,9	5	7,8	5	7,8	64
Aksaray	-	-	-	-	5	23,8	1	4,8	3	14,3	4	19,0	4	19,0	4	19,0	21
Amasya	-	-	-	-	3	7,9	6	15,8	5	13,2	8	21,1	8	21,1	8	21,1	38
Ankara	4	0,7	15	2,6	52	9,0	83	14,4	82	14,2	113	19,6	106	18,4	122	21,1	577
Antalya	1	0,4	4	1,7	24	10,4	41	17,8	43	18,7	39	17,0	42	18,3	36	15,7	230
Ardahan	-	-	-	-	2	25,0	2	25,0	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	8
Artvin	-	-	-	-	4	21,1	4	21,1	2	10,5	4	21,1	2	10,5	3	15,8	19
Aydın	3	2,0	4	2,6	16	10,6	17	11,3	18	11,9	18	11,9	32	21,2	43	28,5	151
Balıkesir	2	0,9	4	1,7	26	11,4	29	12,7	23	10,0	44	19,2	40	17,5	61	26,6	229
Bartın	-	-	-	-	4	10,5	2	5,3	3	7,9	7	18,4	5	13,2	17	44,7	38
Batman	1	1,6	-	-	20	32,3	11	17,7	9	14,5	6	9,7	10	16,1	5	8,1	62
Bayburt	-	-	-	-	-	-	5	50,0	1	10,0	1	10,0	-	-	3	30,0	10
Bilecik	-	-	1	5,0	1	5,0	3	15,0	3	15,0	6	30,0	2	10,0	4	20,0	20
Bingöl	2	5,4	2	5,4	9	24,3	6	16,2	3	8,1	5	13,5	4	10,8	6	16,2	37
Bitlis	1	4,3	-	-	7	30,4	5	21,7	5	21,7	2	8,7	1	4,3	2	8,7	23
Bolu	2	8,0	-	-	3	12,0	2	8,0	5	20,0	4	16,0	4	16,0	5	20,0	25
Burdur	-	-	-	-	2	8,3	2	8,3	3	12,5	3	12,5	6	25,0	8	33,3	24
Bursa	8	1,2	11	1,6	111	16,6	111	16,6	93	13,9	112	16,7	98	14,6	125	18,7	669
Çanakkale	-	-	-	-	7	6,7	20	19,2	13	12,5	17	16,3	20	19,2	27	26,0	104
Çankırı	-	-	2	14,3	1	7,1	1	7,1	2	14,3	1	7,1	2	14,3	5	35,7	14
Çorum	-	-	-	-	1	2,0	7	14,0	6	12,0	8	16,0	11	22,0	17	34,0	50
Denizli	2	2,0	2	2,0	7	6,9	13	12,9	9	8,9	18	17,8	20	19,8	30	29,7	101
Diyarbakır	2	0,9	21	9,9	60	28,3	33	15,6	30	14,2	22	10,4	26	12,3	18	8,5	212
Düzce	2	2,5	3	3,7	11	13,6	6	7,4	12	14,8	9	11,1	11	13,6	27	33,3	81
Edirne	1	1,1	2	2,1	6	6,3	15	15,8	9	9,5	20	21,1	31	32,6	11	11,6	95
Elazığ	2	2,2	8	9,0	18	20,2	10	11,2	11	12,4	11	12,4	9	10,1	20	22,5	89
Erzincan	-	-	3	9,7	4	12,9	3	9,7	6	19,4	3	9,7	7	22,6	5	16,1	31
Erzurum	3	3,1	4	4,1	29	29,9	13	13,4	7	7,2	12	12,4	16	16,5	13	13,4	97
Eskişehir	1	1,0	6	5,8	12	11,7	10	9,7	11	10,7	21	20,4	24	23,3	18	17,5	103
Gaziantep	4	1,5	15	5,7	47	18,0	57	21,8	31	11,9	49	18,8	29	11,1	29	11,1	261
Giresun	-	-	1	1,2	12	14,1	13	15,3	12	14,1	21	24,7	14	16,5	12	14,1	85
Gümüşhane	-	-	-	-	2	12,5	2	12,5	2	12,5	1	6,3	4	25,0	5	31,3	16
Hakkari	-	-	2	8,7	3	13,0	3	13,0	7	30,4	1	4,3	5	21,7	2	8,7	23
Hatay	3	1,7	4	2,2	38	21,0	31	17,1	30	16,6	27	14,9	25	13,8	23	12,7	181
Iğdır	-	-	-	-	5	25,0	6	30,0	4	20,0	1	5,0	3	15,0	1	5,0	20
Isparta	-	-	1	1,9	6	11,5	4	7,7	5	9,6	8	15,4	15	28,8	13	25,0	52
İstanbul	79	1,9	161	3,9	823	20,2	902	22,1	670	16,4	562	13,8	447	11,0	432	10,6	4.076
İzmir	8	1,2	14	2,1	76	11,3	93	13,8	96	14,3	113	16,8	119	17,7	154	22,9	673

Tablo 49. Toplam TB Olgularının İllere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	YAŞ GRUBU																Toplam
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
K.Maraş	1	1,2	2	2,3	14	16,3	19	22,1	13	15,1	12	14,0	11	12,8	14	16,3	86
Karabük	-	-	1	3,0	2	6,1	5	15,2	4	12,1	8	24,2	6	18,2	7	21,2	33
Karaman	1	6,7	1	6,7	-	-	3	20,0	2	13,3	3	20,0	1	6,7	4	26,7	15
Kars	-	-	-	-	5	19,2	2	7,7	3	11,5	4	15,4	8	30,8	4	15,4	26
Kastamonu	-	-	1	2,7	4	10,8	3	8,1	3	8,1	7	18,9	9	24,3	10	27,0	37
Kayseri	8	5,8	22	16,1	19	13,9	15	10,9	12	8,8	14	10,2	21	15,3	26	19,0	137
Kırıkkale	-	-	-	-	4	11,1	7	19,4	5	13,9	7	19,4	8	22,2	5	13,9	36
Kırklareli	-	-	1	1,0	7	7,2	10	10,3	17	17,5	18	18,6	16	16,5	28	28,9	97
Kırşehir	-	-	2	14,3	2	14,3	2	14,3	1	7,1	4	28,6	1	7,1	2	14,3	14
Kilis	-	-	1	5,6	7	38,9	3	16,7	2	11,1	-	-	3	16,7	2	11,1	18
Kocaeli	-	-	7	2,4	33	11,5	60	21,0	53	18,5	44	15,4	49	17,1	40	14,0	286
Konya	8	3,1	18	7,0	27	10,5	38	14,8	25	9,8	34	13,3	37	14,5	69	27,0	256
Kütahya	-	-	-	-	7	10,6	9	13,6	5	7,6	14	21,2	14	21,2	17	25,8	66
Malatya	-	-	7	6,9	20	19,6	18	17,6	15	14,7	10	9,8	17	16,7	15	14,7	102
Manisa	-	-	2	1,1	14	7,4	22	11,6	16	8,5	33	17,5	49	25,9	53	28,0	189
Mardin	2	2,7	3	4,1	21	28,8	23	31,5	4	5,5	6	8,2	9	12,3	5	6,8	73
Mersin	2	1,1	5	2,7	27	14,6	29	15,7	31	16,8	31	16,8	28	15,1	32	17,3	185
Muğla	1	1,3	2	2,6	8	10,4	10	13,0	14	18,2	12	15,6	14	18,2	16	20,8	77
Muş	1	3,2	1	3,2	14	45,2	2	6,5	5	16,1	1	3,2	4	12,9	3	9,7	31
Nevşehir	1	2,8	2	5,6	7	19,4	4	11,1	6	16,7	6	16,7	6	16,7	4	11,1	36
Niğde	-	-	1	3,2	3	9,7	2	6,5	6	19,4	6	19,4	7	22,6	6	19,4	31
Ordu	-	-	4	2,9	19	13,9	16	11,7	19	13,9	26	19,0	23	16,8	30	21,9	137
Osmaniye	-	-	1	1,4	10	14,3	14	20,0	13	18,6	10	14,3	9	12,9	13	18,6	70
Rize	-	-	1	1,8	8	14,5	10	18,2	10	18,2	11	20,0	8	14,5	7	12,7	55
Sakarya	4	1,7	3	1,3	37	16,2	42	18,3	26	11,4	35	15,3	38	16,6	44	19,2	229
Samsun	5	2,3	2	0,9	30	13,5	22	9,9	41	18,5	39	17,6	38	17,1	45	20,3	222
Siirt	-	-	1	5,0	7	35,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	-	-	1	5,0	20
Sinop	-	-	-	-	4	14,3	1	3,6	3	10,7	3	10,7	7	25,0	10	35,7	28
Sivas	2	3,2	2	3,2	8	12,7	11	17,5	12	19,0	9	14,3	10	15,9	9	14,3	63
Şanlıurfa	8	3,0	17	6,5	66	25,1	66	25,1	30	11,4	26	9,9	30	11,4	20	7,6	263
Şırnak	-	-	1	2,4	14	34,1	12	29,3	5	12,2	3	7,3	4	9,8	2	4,9	41
Tekirdağ	-	-	5	2,9	19	10,9	31	17,7	29	16,6	35	20,0	26	14,9	30	17,1	175
Tokat	-	-	2	2,4	12	14,3	11	13,1	10	11,9	11	13,1	18	21,4	20	23,8	84
Trabzon	1	0,9	2	1,8	15	13,4	19	17,0	14	12,5	15	13,4	11	9,8	35	31,3	112
Tunceli	-	-	-	-	1	33,3	1	33,3	-	-	-	-	-	-	1	33,3	3
Uşak	-	-	-	-	4	11,4	5	14,3	5	14,3	8	22,9	7	20,0	6	17,1	35
Van	6	6,4	9	9,6	24	25,5	17	18,1	9	9,6	8	8,5	9	9,6	12	12,8	94
Yalova	-	-	2	4,3	7	15,2	7	15,2	4	8,7	11	23,9	5	10,9	10	21,7	46
Yozgat	-	-	3	6,7	11	24,4	3	6,7	3	6,7	6	13,3	10	22,2	9	20,0	45
Zonguldak	1	0,6	4	2,6	12	7,7	19	12,3	21	13,5	22	14,2	16	10,3	60	38,7	155
TOPLAM	189	1,5	448	3,5	2.108	16,5	2.254	17,6	1.839	14,4	1.932	15,1	1.877	14,7	2.125	16,6	12.772

Tablo 50. Toplam TB Olgularının illere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2015

İL	OLGU TANIMI								TOPLAM
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	267	92,7	15	5,2	4	1,4	2	0,7	288
Adıyaman	65	92,9	5	7,1	-	-	-	-	70
Afyonkarahisar	93	95,9	3	3,1	1	1,0	-	-	97
Ağrı	61	95,3	3	4,7	-	-	-	-	64
Aksaray	21	100,0	-	-	-	-	-	-	21
Amasya	36	94,7	2	5,3	-	-	-	-	38
Ankara*	540	93,6	33	5,7	3	0,5	-	-	577
Antalya	219	95,2	10	4,3	1	0,4	-	-	230
Ardahan	7	87,5	-	-	1	12,5	-	-	8
Artvin	17	89,5	2	10,5	-	-	-	-	19
Aydın	144	95,4	6	4,0	1	0,7	-	-	151
Balıkesir	209	91,3	16	7,0	1	0,4	3	1,3	229
Bartın	37	97,4	1	2,6	-	-	-	-	38
Batman	58	93,5	4	6,5	-	-	-	-	62
Bayburt	10	100,0	-	-	-	-	-	-	10
Bilecik	20	100,0	-	-	-	-	-	-	20
Bingöl	34	91,9	3	8,1	-	-	-	-	37
Bitlis	21	91,3	2	8,7	-	-	-	-	23
Bolu	23	92,0	2	8,0	-	-	-	-	25
Burdur	24	100,0	-	-	-	-	-	-	24
Bursa	594	88,8	59	8,8	12	1,8	4	0,6	669
Çanakkale	96	92,3	7	6,7	1	1,0	-	-	104
Çankırı	14	100,0	-	-	-	-	-	-	14
Çorum	48	96,0	2	4,0	-	-	-	-	50
Denizli	97	96,0	3	3,0	1	1,0	-	-	101
Diyarbakır	196	92,5	13	6,1	2	0,9	1	0,5	212
Düzce	74	91,4	5	6,2	2	2,5	-	-	81
Edirne	89	93,7	6	6,3	-	-	-	-	95
Elazığ	86	96,6	3	3,4	-	-	-	-	89
Erzincan	27	87,1	2	6,5	-	-	2	6,5	31
Erzurum	95	97,9	2	2,1	-	-	-	-	97
Eskişehir	96	93,2	7	6,8	-	-	-	-	103
Gaziantep	246	94,3	13	5,0	2	0,8	-	-	261
Giresun	73	85,9	9	10,6	2	2,4	1	1,2	85
Gümüşhane	15	93,8	1	6,3	-	-	-	-	16
Hakkari	19	82,6	4	17,4	-	-	-	-	23
Hatay	167	92,3	13	7,2	1	0,6	-	-	181
İğdır	19	95,0	1	5,0	-	-	-	-	20
İsparta	49	94,2	2	3,8	1	1,9	-	-	52
İstanbul*	3.734	91,6	221	5,4	88	2,2	32	0,8	4.076
İzmir	632	93,9	33	4,9	7	1,0	1	0,1	673

Tablo 50. Toplam TB Olgularının İllere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	OLGU TANIMI								TOPLAM
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kahramanmaraş	78	90,7	7	8,1	1	1,2	-	-	86
Karabük	30	90,9	3	9,1	-	-	-	-	33
Karaman	15	100,0	-	-	-	-	-	-	15
Kars	23	88,5	2	7,7	1	3,8	-	-	26
Kastamonu	32	86,5	4	10,8	-	-	1	2,7	37
Kayseri	132	96,4	5	3,6	-	-	-	-	137
Kırıkkale	35	97,2	1	2,8	-	-	-	-	36
Kırklareli	92	94,8	5	5,2	-	-	-	-	97
Kırşehir	13	92,9	1	7,1	-	-	-	-	14
Kilis	17	94,4	1	5,6	-	-	-	-	18
Kocaeli	261	91,3	21	7,3	2	0,7	2	0,7	286
Konya	240	93,8	13	5,1	2	0,8	1	0,4	256
Kütahya	62	93,9	4	6,1	-	-	-	-	66
Malatya	92	90,2	7	6,9	2	2,0	1	1,0	102
Manisa	181	95,8	7	3,7	-	-	1	0,5	189
Mardin	71	97,3	1	1,4	-	-	1	1,4	73
Mersin	176	95,1	8	4,3	1	0,5	-	-	185
Muğla	70	90,9	4	5,2	2	2,6	1	1,3	77
Muş	31	100,0	-	-	-	-	-	-	31
Nevşehir	35	97,2	1	2,8	-	-	-	-	36
Niğde	29	93,5	2	6,5	-	-	-	-	31
Ordu	120	87,6	13	9,5	1	0,7	3	2,2	137
Osmaniye	66	94,3	4	5,7	-	-	-	-	70
Rize	48	87,3	7	12,7	-	-	-	-	55
Sakarya	213	93,0	11	4,8	4	1,7	1	0,4	229
Samsun	201	90,5	21	9,5	-	-	-	-	222
Siirt	19	95,0	1	5,0	-	-	-	-	20
Sinop	28	100,0	-	-	-	-	-	-	28
Sivas	57	90,5	5	7,9	-	-	1	1,6	63
Şanlıurfa	241	91,6	16	6,1	5	1,9	1	0,4	263
Şırnak	37	90,2	3	7,3	1	2,4	-	-	41
Tekirdağ	157	89,7	16	9,1	-	-	2	1,1	175
Tokat	76	90,5	8	9,5	-	-	-	-	84
Trabzon	103	92,0	8	7,1	-	-	1	0,9	112
Tunceli	3	100,0	-	-	-	-	-	-	3
Uşak	31	88,6	3	8,6	1	2,9	-	-	35
Van	91	96,8	2	2,1	1	1,1	-	-	94
Yalova	43	93,5	2	4,3	-	-	1	2,2	46
Yozgat	42	93,3	3	6,7	-	-	-	-	45
Zonguldak	140	90,3	14	9,0	1	0,6	-	-	155
TOPLAM	11.803	92,4	747	5,9	156	1,2	64	0,5	12.772

*Ankara ve İstanbul'un 1'er kronik olgusu tabloda gösterilmemiştir.

Tablo 51. Toplam TB Olgularının İllere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015

İL	OLGU TANIMI								TOPLAM	
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen			
	E	K	E	K	E	K	E	K	Erkek	Kadın
Adana	143	124	13	2	4	-	2	-	162	126
Adıyaman	29	36	3	2	-	-	-	-	32	38
Afyonkarahisar	37	56	2	1	-	1	-	-	39	58
Ağrı	34	27	1	2	-	-	-	-	35	29
Aksaray	12	9	-	-	-	-	-	-	12	9
Amasya	16	20	2	-	-	-	-	-	18	20
Ankara*	250	290	17	16	3	-	-	-	271	306
Antalya	126	93	8	2	1	-	-	-	135	95
Ardahan	4	3	-	-	1	-	-	-	5	3
Artvin	10	7	1	1	-	-	-	-	11	8
Aydın	87	57	6	-	-	1	-	-	93	58
Balıkesir	134	75	16	-	1	-	3	-	154	75
Bartın	26	11	1	-	-	-	-	-	27	11
Batman	32	26	4	-	-	-	-	-	36	26
Bayburt	1	9	-	-	-	-	-	-	1	9
Bilecik	12	8	-	-	-	-	-	-	12	8
Bingöl	16	18	3	-	-	-	-	-	19	18
Bitlis	9	12	2	-	-	-	-	-	11	12
Bolu	11	12	2	-	-	-	-	-	13	12
Burdur	11	13	-	-	-	-	-	-	11	13
Bursa	341	253	40	19	10	2	3	1	394	275
Çanakkale	57	39	6	1	1	-	-	-	64	40
Çankırı	6	8	-	-	-	-	-	-	6	8
Çorum	26	22	-	2	-	-	-	-	26	24
Denizli	59	38	1	2	1	-	-	-	61	40
Diyarbakır	97	99	6	7	-	2	1	-	104	108
Düzce	40	34	4	1	2	-	-	-	46	35
Edirne	60	29	3	3	-	-	-	-	63	32
Elazığ	39	47	-	3	-	-	-	-	39	50
Erzincan	11	16	1	1	-	-	1	1	13	18
Erzurum	45	50	1	1	-	-	-	-	46	51
Eskişehir	56	40	4	3	-	-	-	-	60	43
Gaziantep	127	119	8	5	2	-	-	-	137	124
Giresun	48	25	8	1	2	-	-	1	58	27
Gümüşhane	4	11	-	1	-	-	-	-	4	12
Hakkâri	10	9	3	1	-	-	-	-	13	10
Hatay	98	69	5	8	-	1	-	-	103	78
İğdır	13	6	1	-	-	-	-	-	14	6
İsparta	28	21	1	1	-	1	-	-	29	23
İstanbul*	2.114	1.620	142	79	73	15	20	12	2.349	1.727
İzmir	371	261	19	14	5	2	1	-	396	277

Tablo 51. Toplam TB Olgularının İllere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	OLGU TANIMI								TOPLAM	
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen			
	E	K	E	K	E	K	E	K	Erkek	Kadın
Kahramanmaraş	42	36	4	3	1	-	-	-	47	39
Karabük	16	14	2	1	-	-	-	-	18	15
Karaman	8	7	-	-	-	-	-	-	8	7
Kars	16	7	1	1	1	-	-	-	18	8
Kastamonu	20	12	2	2	-	-	1	-	23	14
Kayseri	70	62	5	-	-	-	-	-	75	62
Kırıkkale	14	21	1	-	-	-	-	-	15	21
Kırklareli	66	26	4	1	-	-	-	-	70	27
Kırşehir	7	6	1	-	-	-	-	-	8	6
Kilis	6	11	-	1	-	-	-	-	6	12
Kocaeli	137	124	12	9	1	1	2	-	152	134
Konya	126	114	5	8	-	2	1	-	132	124
Kütahya	40	22	2	2	-	-	-	-	42	24
Malatya	51	41	5	2	1	1	-	1	57	45
Manisa	99	82	6	1	-	-	1	-	106	83
Mardin	35	36	-	1	-	-	1	-	36	37
Mersin	97	79	6	2	1	-	-	-	104	81
Muğla	44	26	4	-	2	-	-	1	50	27
Muş	20	11	-	-	-	-	-	-	20	11
Nevşehir	18	17	1	-	-	-	-	-	19	17
Niğde	14	15	2	-	-	-	-	-	16	15
Ordu	80	40	13	-	-	1	3	-	96	41
Osmaniye	47	19	3	1	-	-	-	-	50	20
Rize	29	19	5	2	-	-	-	-	34	21
Sakarya	114	99	8	3	4	-	1	-	127	102
Samsun	117	84	11	10	-	-	-	-	128	94
Siirt	8	11	-	1	-	-	-	-	8	12
Sinop	20	8	-	-	-	-	-	-	20	8
Sivas	25	32	2	3	-	-	1	-	28	35
Şanlıurfa	114	127	6	10	3	2	1	-	124	139
Şırnak	17	20	1	2	1	-	-	-	19	22
Tekirdağ	98	59	15	1	-	-	1	1	114	61
Tokat	35	41	6	2	-	-	-	-	41	43
Trabzon	51	52	5	3	-	-	-	1	56	56
Tunceli	2	1	-	-	-	-	-	-	2	1
Uşak	13	18	1	2	-	1	-	-	14	21
Van	45	46	1	1	-	1	-	-	46	48
Yalova	28	15	2	-	-	-	1	-	31	15
Yozgat	22	20	2	1	-	-	-	-	24	21
Zonguldak	92	48	11	3	1	-	-	-	104	51
TOPLAM	6.553	5.250	489	258	122	34	45	19	7.210	5.562

*Ankara'nın 1 erkek ve İstanbul'un 1 kadın kronik olgusu tabloda gösterilmemiştir.

Tablo 52. İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyolojik Tetkik Sonuçları, 2015

İL	Toplam AC TB Olgusu*	Yayma Yapılan		Yayma (+) Olgu**		Kültür Yapılan		Kültür (+) Olgu**		İDT Yapılan***	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adana	193	172	89,1	102	59,3	157	81,3	108	68,8	106	98,1
Adıyaman	42	42	100,0	28	66,7	7	16,7	6	85,7	6	100,0
Afyon	41	32	78,0	20	62,5	22	53,7	16	72,7	15	93,8
Ağrı	31	20	64,5	15	75,0	15	48,4	12	80,0	12	100,0
Aksaray	9	6	66,7	3	50,0	6	66,7	3	50,0	3	100,0
Amasya	27	22	81,5	16	72,7	11	40,7	10	90,9	5	50,0
Ankara	288	251	87,2	122	48,6	247	85,8	190	76,9	186	97,9
Antalya	168	142	84,5	104	73,2	134	79,8	104	77,6	99	95,2
Ardahan	6	6	100,0	6	100,0	6	100,0	6	100,0	6	100,0
Artvin	16	14	87,5	12	85,7	10	62,5	10	100,0	10	100,0
Aydın	103	99	96,1	60	60,6	90	87,4	80	88,9	76	95,0
Balıkesir	165	159	96,4	96	60,4	150	90,9	136	90,7	118	86,8
Bartın	27	26	96,3	22	84,6	6	22,2	6	100,0	5	83,3
Batman	36	30	83,3	28	93,3	7	19,4	7	100,0	7	100,0
Bayburt	4	3	75,0	1	33,3	3	75,0	3	100,0	3	100,0
Bilecik	9	8	88,9	6	75,0	6	66,7	3	50,0	3	100,0
Bingöl	24	18	75,0	10	55,6	9	37,5	8	88,9	7	87,5
Bitlis	11	6	54,5	4	66,7	3	27,3	3	100,0	2	66,7
Bolu	15	14	93,3	2	14,3	14	93,3	12	85,7	5	41,7
Burdur	14	14	100,0	12	85,7	13	92,9	10	76,9	8	80,0
Bursa	451	402	89,1	266	66,2	382	84,7	338	88,5	331	97,9
Çanakkale	76	68	89,5	55	80,9	40	52,6	37	92,5	32	86,5
Çankırı	7	6	85,7	2	33,3	6	85,7	5	83,3	5	100,0
Çorum	26	26	100,0	12	46,2	26	100,0	9	34,6	7	77,8
Denizli	66	58	87,9	43	74,1	56	84,8	44	78,6	41	93,2
Diyarbakır	127	99	78,0	64	64,6	61	48,0	48	78,7	34	70,8
Düzce	57	49	86,0	43	87,8	29	50,9	29	100,0	27	93,1
Edirne	73	68	93,2	41	60,3	62	84,9	41	66,1	40	97,6
Elazığ	45	41	91,1	30	73,2	37	82,2	28	75,7	28	100,0
Erzincan	15	13	86,7	9	69,2	10	66,7	8	80,0	5	62,5
Erzurum	47	47	100,0	29	61,7	47	100,0	32	68,1	32	100,0
Eskişehir	55	51	92,7	35	68,6	51	92,7	36	70,6	34	94,4
Gaziantep	162	150	92,6	107	71,3	114	70,4	88	77,2	79	89,8
Giresun	58	57	98,3	39	68,4	57	98,3	45	78,9	44	97,8
Gümüşhane	9	9	100,0	4	44,4	8	88,9	5	62,5	5	100,0
Hakkari	14	10	71,4	10	100,0	10	71,4	10	100,0	3	30,0
Hatay	114	112	98,2	78	69,6	96	84,2	67	69,8	65	97,0
İğdır	16	16	100,0	13	81,3	8	50,0	5	62,5	3	60,0
Isparta	25	20	80,0	13	65,0	20	80,0	19	95,0	19	100,0
İstanbul	2.693	2.373	88,1	1.436	60,5	2.277	84,6	1.992	87,5	1.918	96,3
İzmir	450	437	97,1	257	58,8	430	95,6	397	92,3	390	98,2

Tablo 52. İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyolojik Tetkik Sonuçları, 2015 (devamı)

İL	Toplam AC TB Olgusu*	Yayma Yapılan		Yayma (+) Olgu**		Kültür Yapılan		Kültür (+) Olgu**		İDT Yapılan***	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kahramanmaraş	56	48	85,7	27	56,3	42	75,0	24	57,1	22	91,7
Karabük	21	16	76,2	12	75,0	11	52,4	11	100,0	11	100,0
Karaman	12	12	100,0	9	75,0	12	100,0	10	83,3	10	100,0
Kars	13	12	92,3	6	50,0	5	38,5	5	100,0	4	80,0
Kastamonu	22	20	90,9	10	50,0	20	90,9	17	85,0	17	100,0
Kayseri	80	73	91,3	25	34,2	73	91,3	33	45,2	32	97,0
Kırıkkale	19	19	100,0	11	57,9	19	100,0	15	78,9	15	100,0
Kırklareli	78	68	87,2	44	64,7	64	82,1	48	75,0	47	97,9
Kırşehir	4	4	100,0	1	25,0	4	100,0	1	25,0	1	100,0
Kilis	9	7	77,8	2	28,6	5	55,6	3	60,0	3	100,0
Kocaeli	187	173	92,5	120	69,4	154	82,4	140	90,9	139	99,3
Konya	153	126	82,4	78	61,9	119	77,8	92	77,3	92	100,0
Kütahya	40	38	95,0	32	84,2	37	92,5	28	75,7	25	89,3
Malatya	58	56	96,6	42	75,0	50	86,2	42	84,0	33	78,6
Manisa	119	111	93,3	76	68,5	110	92,4	103	93,6	100	97,1
Mardin	45	39	86,7	34	87,2	25	55,6	25	100,0	19	76,0
Mersin	114	96	84,2	75	78,1	84	73,7	76	90,5	73	96,1
Muğla	58	54	93,1	33	61,1	46	79,3	41	89,1	40	97,6
Muş	13	9	69,2	7	77,8	8	61,5	8	100,0	8	100,0
Nevşehir	21	19	90,5	12	63,2	15	71,4	13	86,7	10	76,9
Niğde	12	12	100,0	7	58,3	12	100,0	10	83,3	7	70,0
Ordu	93	86	92,5	64	74,4	75	80,6	63	84,0	53	84,1
Osmaniye	51	51	100,0	29	56,9	51	100,0	32	62,7	32	100,0
Rize	44	43	97,7	27	62,8	42	95,5	28	66,7	25	89,3
Sakarya	170	150	88,2	110	73,3	142	83,5	131	92,3	128	97,7
Samsun	144	138	95,8	90	65,2	138	95,8	116	84,1	111	95,7
Siirt	12	11	91,7	9	81,8	6	50,0	6	100,0	5	83,3
Sinop	19	11	57,9	9	81,8	11	57,9	8	72,7	8	100,0
Sivas	30	28	93,3	23	82,1	27	90,0	26	96,3	25	96,2
Şanlıurfa	178	118	66,3	97	82,2	45	25,3	41	91,1	31	75,6
Şırnak	24	18	75,0	15	83,3	9	37,5	7	77,8	6	85,7
Tekirdağ	128	124	96,9	76	61,3	115	89,8	90	78,3	63	70,0
Tokat	53	51	96,2	27	52,9	37	69,8	27	73,0	16	59,3
Trabzon	80	73	91,3	44	60,3	70	87,5	57	81,4	57	100,0
Tunceli	3	3	100,0	2	66,7	2	66,7	2	100,0	1	50,0
Uşak	18	16	88,9	15	93,8	8	44,4	8	100,0	6	75,0
Van	45	29	64,4	25	86,2	25	55,6	23	92,0	19	82,6
Yalova	36	35	97,2	22	62,9	35	97,2	31	88,6	31	100,0
Yozgat	26	25	96,2	16	64,0	21	80,8	18	85,7	15	83,3
Zonguldak	121	118	97,5	77	65,3	114	94,2	107	93,9	103	96,3
TOPLAM	8.224	7.336	89,2	4.695	64,0	6.631	80,6	5.582	84,2	5.267	94,4

*Akciğer olguları + “akciğer + akciğer dışı” olgular.

** Yayma/ kültür yapılanlar içindeki pozitiflik oranıdır.

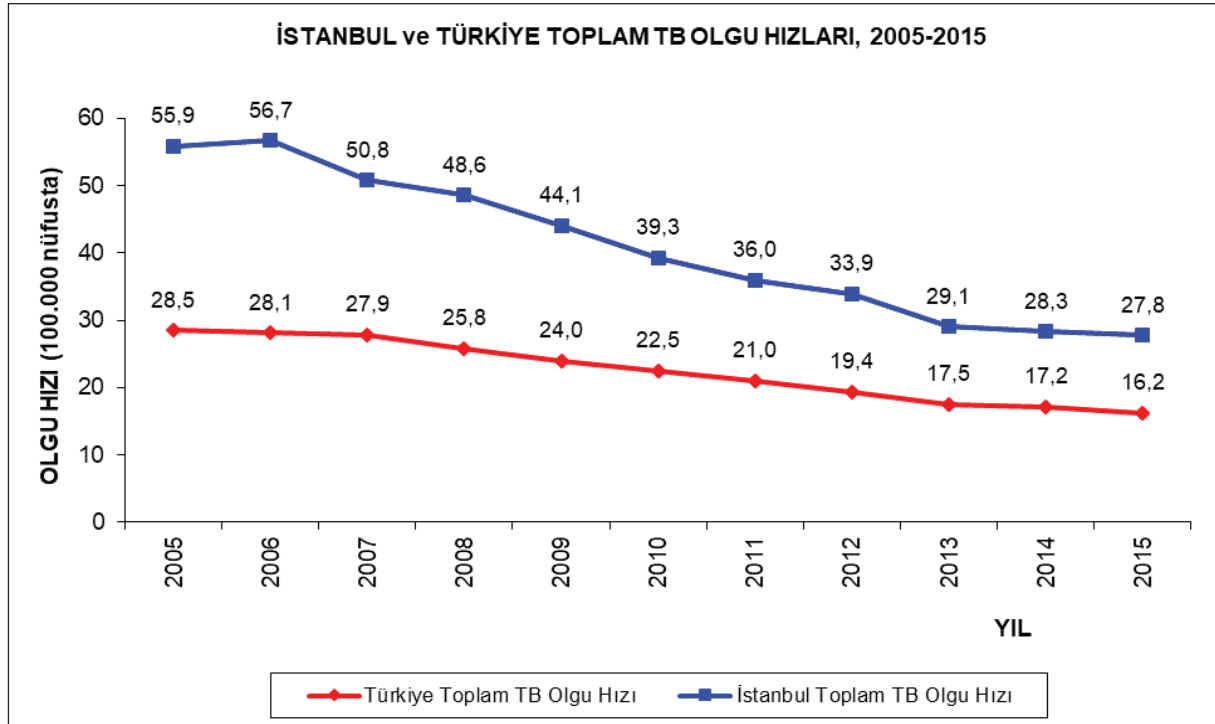
*** Kültür pozitiflerde İDT yayılma oranıdır.

5.2 İSTANBUL TB VERİLERİ

Her yıl Türkiye genelinde tespit edilen toplam TB vakalarının yaklaşık üçte biri İstanbul'dadır.

Tablo 53. İstanbul ve Türkiye TB Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2015

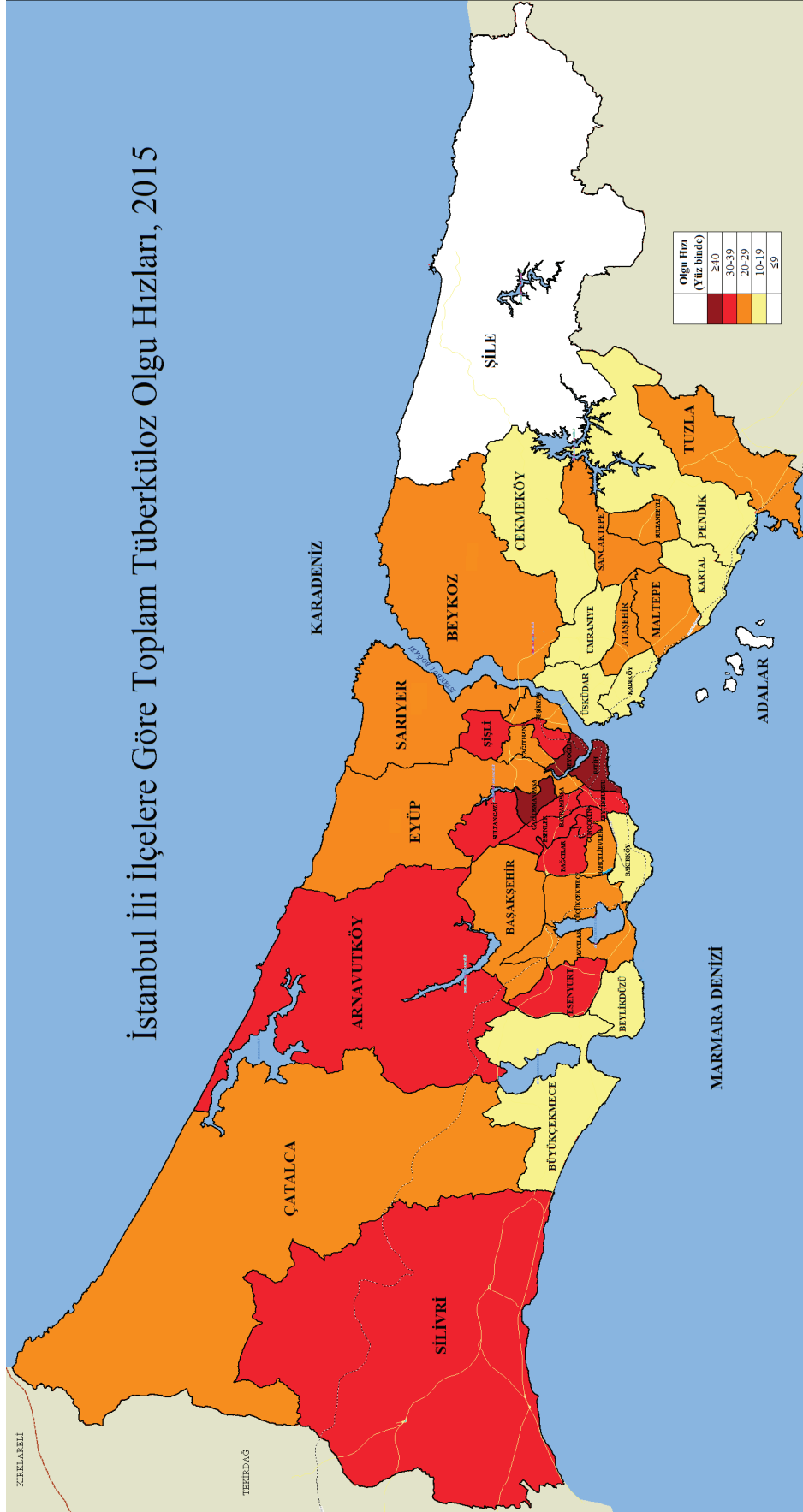
YIL	Toplam TB Olgu Sayısı	Toplam TB Olgu Hızı (100.000'de)	İstanbul TB Olgu Sayısı	İstanbul TB Olgu Hızı (100.000'de)
2005	20.535	28,5	6.336	55,9
2006	20.526	28,1	6.590	56,7
2007	19.694	27,9	6.392	50,8
2008	18.452	25,8	6.171	48,6
2009	17.402	24,0	5.702	44,1
2010	16.551	22,5	5.211	39,3
2011	15.679	21,0	4.898	36,0
2012	14.691	19,4	4.696	33,9
2013	13.409	17,5	4.124	29,1
2014	13.378	17,2	4.062	28,3
2015	12.772	16,2	4.076	27,8

Şekil 23. İstanbul ve Türkiye Geneli Toplam TB Olgu Hızları, 2005-2015

Tablo 54. İstanbul İli İlçelere Göre Olgu Hızları, 2015

İLÇE	Nüfus	Toplam TB Olgu Sayısı	Toplam TB Olgu Hızı (Yüz binde)
Adalar	15.623	0	0,0
Arnavutköy	236.222	84	35,6
Ataşehir	419.368	105	25,0
Avcılar	425.228	98	23,1
Bağcılar	757.162	252	33,3
Bahçelievler	602.040	179	29,7
Bakırköy	223.248	35	15,7
Başakşehir	353.311	98	27,7
Bayrampaşa	272.374	103	37,8
Beşiktaş	190.033	40	21,1
Beykoz	249.727	71	28,4
Beylikdüzü	279.999	45	16,1
Beyoğlu	242.250	117	48,3
Büyükkçekmece	231.064	43	18,6
Çatalca	67.329	20	29,7
Çekmeköy	231.818	39	16,8
Esenler	459.983	178	38,7
Esenyurt	742.810	249	33,5
Eyüp	375.409	103	27,4
Fatih	419.345	191	45,6
Gaziosmanpaşa	501.546	203	40,5
Güngören	302.066	114	37,7
Kadıköy	465.954	72	15,5
Kağıthane	437.942	119	27,2
Kartal	457.552	89	19,5
Küçükçekmece	761.064	227	29,8
Maltepe	487.337	105	21,6
Pendik	681.736	113	16,6
Sancaktepe	354.882	78	22,0
Sarıyer	344.159	78	22,7
Silivri	165.084	65	39,4
Sultanbeyli	321.730	70	21,8
Sultangazi	521.524	200	38,4
Şile	33.477	3	9,0
Şişli	274.017	96	35,0
Tuzla	234.372	60	25,6
Ümraniye	688.347	126	18,3
Üsküdar	540.617	105	19,4
Zeytinburnu	289.685	103	35,6
TOPLAM	14.657.434	4.076	27,8

Şekil 24. İstanbul İli İlçelere Göre Toplam TB Olgu Hızları, 2015

Tablo 55. İstanbul İli Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Ülkelerine ve ÇİD-TB Durumuna Göre Dağılımı, 2015

ÜLKE	TB	ÇİD-TB	TOPLAM	
			Sayı	%
Suriye	135	2	137	40,2
Türkmenistan	22	7	29	8,5
Azerbaycan	23	1	24	7,0
Afganistan	21	-	21	6,2
Arnavutluk	11	-	11	3,2
Senegal	8	1	9	2,6
Moldova	7	1	8	2,3
Gürcistan	6	1	7	2,1
Özbekistan	7	-	7	2,1
Endonezya	4	2	6	1,8
Makedonya	5	-	5	1,5
Bulgaristan	4	-	4	1,2
Rusya	4	-	4	1,2
Irak	4	-	4	1,2
Pakistan	4	-	4	1,2
Moğolistan	4	-	4	1,2
Kazakistan	3	1	4	1,2
Kırgızistan	4	-	4	1,2
Ukrayna	3	-	3	0,9
Çin	3	-	3	0,9
Libya	3	-	3	0,9
Almanya	2	-	2	0,6
Filipinler	2	-	2	0,6
Bangladeş	2	-	2	0,6
Ermenistan	2	-	2	0,6
Gambiya	2	-	2	0,6
Somali	2	-	2	0,6
Kamerun	2	-	2	0,6
Kenya	2	-	2	0,6
Nijerya	2	-	2	0,6
Ruanda	2	-	2	0,6
Diğer	20	-	20	5,9
Toplam	325	16	341	100,0

Tablo 56. İstanbul İli Toplam TB Olgularında VSD'lere Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

VSD ADI	TEDAVİ SONUCU										Toplam Hasta*
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Tedavisi Devam Eden		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Arnavutköy	80	78,4	11	10,8	-	-	4	3,9	7	6,9	102
Bağcılar	144	81,4	22	12,4	2	1,1	5	2,8	4	2,3	177
Bahçelievler	132	76,3	11	6,4	5	2,9	12	6,9	13	7,5	173
Bakırköy Z. Sami Özgen	44	77,2	4	7,0	-	-	6	10,5	3	5,3	57
Beykoz (D)	45	90,0	-	-	-	-	2	4,0	3	6,0	50
Çatalca	70	80,5	3	3,4	-	-	5	5,7	9	10,3	87
Esenler (D)	156	85,7	12	6,6	-	-	7	3,8	7	3,8	182
Esenyurt	205	72,7	57	20,2	5	1,8	8	2,8	7	2,5	282
Eyüp (D)	95	84,1	5	4,4	1	0,9	1	0,9	11	9,7	113
Gaziosmanpaşa	267	75,9	57	16,2	3	0,9	9	2,6	16	4,5	352
Güneşli	84	79,2	7	6,6	1	0,9	1	0,9	13	12,3	106
Güngören	88	85,4	7	6,8	-	-	3	2,9	5	4,9	103
Kadıköy (D)	117	87,3	2	1,5	-	-	8	6,0	7	5,2	134
Kağıthane	115	89,8	4	3,1	-	-	4	3,1	5	3,9	128
Kartal (D)	94	88,7	2	1,9	1	0,9	2	1,9	7	6,6	106
Küçükçekmece	365	87,1	28	6,7	2	0,5	6	1,4	18	4,3	419
Maltepe	85	86,7	5	5,1	1	1,0	7	7,1	-	-	98
Pendik (D)	146	96,7	-	-	1	0,7	2	1,3	2	1,3	151
Samandıra	130	92,9	2	1,4	1	0,7	5	3,6	2	1,4	140
Sarıyer (D)	70	88,6	3	3,8	-	-	2	2,5	4	5,1	79
Şehremini (D)	157	88,7	7	4,0	2	1,1	5	2,8	6	3,4	177
T. Sağlam (Bayrampaşa)	82	89,1	3	3,3	1	1,1	2	2,2	4	4,3	92
Taksim (D)	202	78,6	26	10,1	4	1,6	9	3,5	16	6,2	257
Tuzla	28	93,3	-	-	-	-	1	3,3	1	3,3	30
Ümraniye (D)	172	83,5	9	4,4	3	1,5	7	3,4	15	7,3	206
Üsküdar (D)	97	86,6	2	1,8	2	1,8	6	5,4	5	4,5	112
Zeytinburnu (D)	113	90,4	3	2,4	1	0,8	3	2,4	5	4,0	125
TOPLAM	3.383	83,8	292	7,2	36	0,9	132	3,3	195	4,8	4.038

(D) Dernek Dispanseri

*Bağcılar, Bakırköy, Beykoz, Eyüp ve Şehremini VSD'lerin 1'er; Esenyurt VSD'nin 2, Bahçelievler, Güngören ve Maltepe VSD'lerin 3'er hastası (toplam 16) yurtdışına nakil gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

6

TEDAVİ SONUÇLARI

TEDAVİ SONUÇLARININ ANALİZİ

Dünya genelinde yapılan tüberküloz epidemiyolojisi çalışmalarında tedavi sonucu, **tedavi başlangıcından 12 ay sonraki durum** olarak kabul edildiğinden, ülkemizde de tedavi sonuçları aynı şekilde toplanmakta ve değerlendirilmektedir. 2014 yılında Türkiye genelinde verem savaşı dispanserlerinde kayıt altına alınan hastaların, tedavinin başlangıcından 12 ay sonraki tedavi durumları bu raporda yer almaktadır.

2014 yılı Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması (TUTSA) kayıtlarından tüm TB hastalarının bilgilerinin olduğu listeler hazırlanarak verem savaşı dispanserlerine gönderilmiştir. Dispanserlerde hastaların tedavi sonuçları bu listelere kaydedilmiş ve tekrar Başkanlığımıza gönderilmiştir. Tedaviye başlandıktan sonra yapılan incelemelerde TB olmadığı anlaşılan hastalar 2014 hasta listelerinden çıkartılmış ve kalan sayı kohort olarak alınmıştır.

Tedavi sonuçları için kullanılan tanımlar raporun sonundaki “tanımlar ve veri standartları” bölümünde açıklanmıştır.

Bir dispanserden başka bir dispansere nakil giden hastaların tedavi sonuçları en son kayıt oldukları dispanserden alınmıştır. Bu nedenle, tedavi sonuçları içinde “nakil giden” kavramı sadece **yurtdışına giden** hastalar için kullanılmıştır.

2014 yılında kaydedilen 13.308 hastadan 42’sinin (yeni olgularda 38 kişi, önceden tedavi görmüşlerde 4 kişi) daha sonraki incelemelerde TB olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle tedavi sonuçları 13.336 hasta (**12.215 yeni + 1.121 önceden tedavi görmüş**) üzerinden verilmiştir.

Tablo 57. Toplam TB Olgularında Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU																	
				Tedavi Başarısı			Tedaviyi Terk			Tedavi Başarısızlığı			Ölüm			Nakil Giden*			Tedavisi Devam Eden		
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
																				Sayı	%
Akciğer**	8.632	18	8.614	7.243	84,1	380	4,4	61	0,7	512	5,9	44	0,5	374	4,4						
AC Dışı	4.746	24	4.722	4.125	87,4	113	2,4	6	0,1	184	3,9	12	0,2	282	6,0						
TOPLAM	13.378	42	13.336	11.368	85,3	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9						

* Yurt dışı nakiller

** AC Olguları + "AC+AC Dışı" Olgular

Tablo 58. Yeni Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU																	
				Tedavi Başarısı			Tedaviyi Terk			Tedavi Başarısızlığı			Ölüm			Nakil Giden*			Tedavisi Devam Eden		
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
																				Sayı	%
Akciğer**	7.696	15	7.681	6.647	86,5	253	3,3	46	0,6	457	6,0	38	0,5	240	3,1						
AC Dışı	4.557	23	4.534	3.986	87,9	101	2,2	6	0,1	172	3,8	12	0,3	257	5,7						
TOPLAM	12.253	38	12.215	10.633	87,0	354	2,9	52	0,4	629	5,2	50	0,4	497	4,1						

* Yurt dışı nakiller

** AC Olguları + "AC+AC Dışı" Olgular

Tablo 59. Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU											
				Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Akciğer**	936	3	933	596	63,9	127	13,6	15	1,6	55	5,9	6	0,6	134	14,4
AC Dışı	189	1	188	139	73,9	12	6,4	-	-	12	6,4	-	-	25	13,3
TOPLAM	1.125	4	1.121	735	65,6	139	12,4	15	1,3	67	6,0	6	0,5	159	14,2

* Yurt dışı nakiller

** AC Olguları + "AC+AC Dışı" Olgular

Tablo 60. Yayma (+) Akciğer TB Olgularında Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

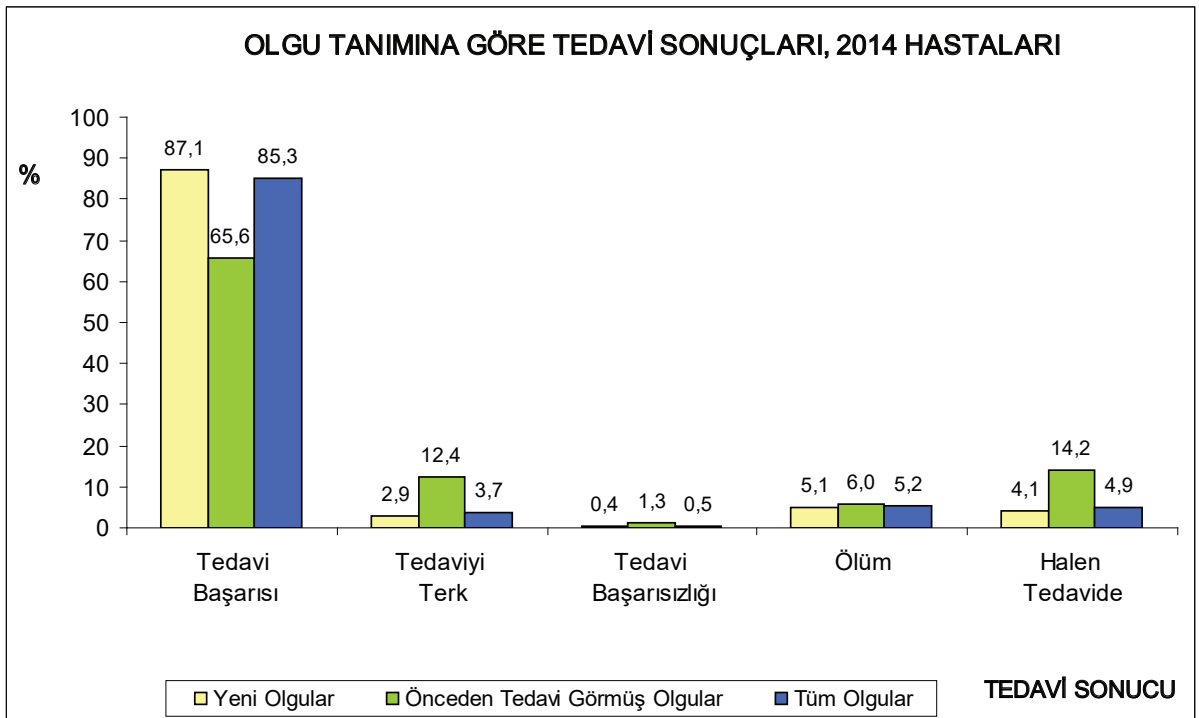
OLGU TANIMI	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU															
				Kür		Tedavi Tamamlama		Tedavi Başarısı*		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden**		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeni Olgular	4.397	6	4.391	2.401	54,7	1.354	30,8	3.755	85,5	160	3,6	36	0,8	273	6,2	27	0,6	140	3,2
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	647	1	646	229	35,4	157	24,3	386	59,8	95	14,7	12	1,9	40	6,2	5	0,8	108	16,7
TOPLAM	5037	7	5.037	2.630	52,2	1.511	30,0	4.141	82,2	255	5,1	48	1,0	313	6,2	32	0,6	248	4,9

* Tedavi Başarısı: Kür + Tedavi tamamlama

** Yurt dışı nakiller

Tablo 61. Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

OLGU TANIMI	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM	
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Yurtdışı Nakil		Halen Tedavide			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Yeni Olgular	10.633	87,1	354	2,9	52	0,4	629	5,1	50	0,4	497	4,1	12.215	91,6
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	735	65,6	139	12,4	15	1,3	67	6,0	6	0,5	159	14,2	1.121	8,4
Nüks	639	75,1	58	6,8	12	1,4	54	6,3	2	0,2	86	10,1	851	6,4
Terkten dönen	90	48,4	70	37,6	2	1,1	7	3,8	-	-	17	9,1	186	1,4
Başarısızlıktan gelen	6	7,2	11	13,3	1	1,2	5	6,0	4	4,8	56	67,5	83	0,6
Kronik	-	-	-	-	-	-	1	100,0	-	-	-	-	1	0,0
TOPLAM	11.368	85,3	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9	13.336	100,0

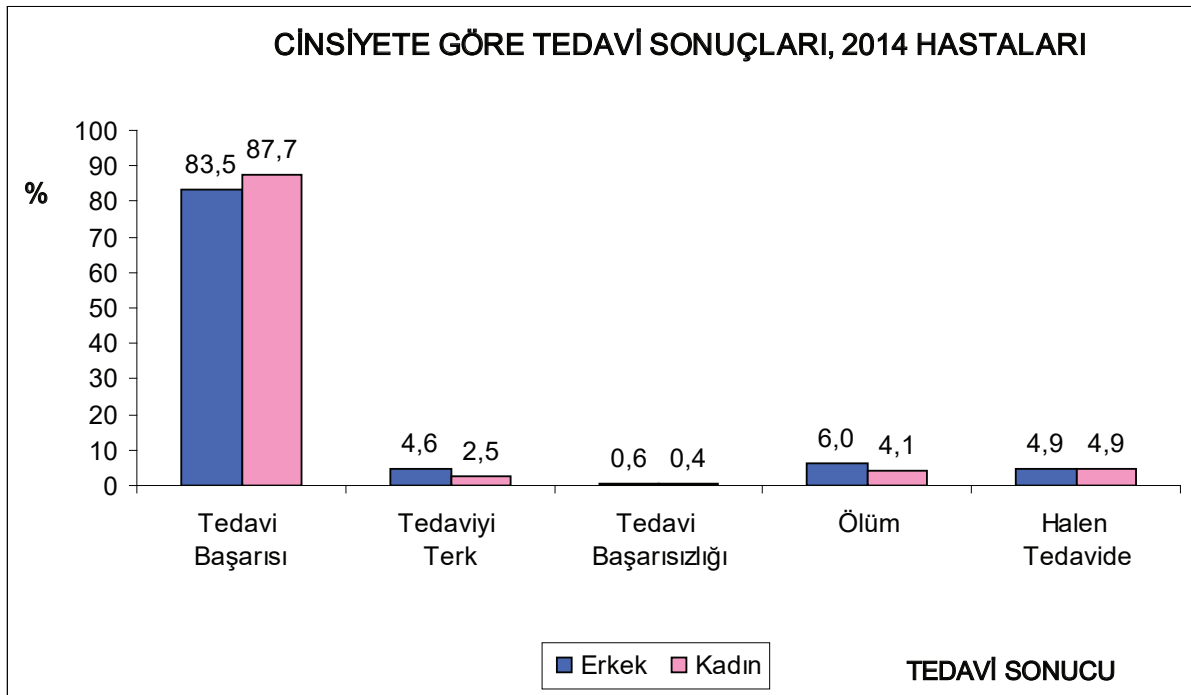
Yurt dışına nakil giden hastalar grafikte gösterilmemiştir.

Şekil 25. TB Olgularında Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2014

Tablo 62. Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

CİNSİYET	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM	
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Halen Tedavide			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Erkek	6.432	83,5	351	4,6	44	0,6	465	6,0	34	0,4	378	4,9	7.704	57,8
Kadın	4.936	87,7	142	2,5	23	0,4	231	4,1	22	0,4	278	4,9	5.632	42,2
TOPLAM	11.368	85,3	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9	13.336	100,0

Yüzdeler satır yüzdesidir.

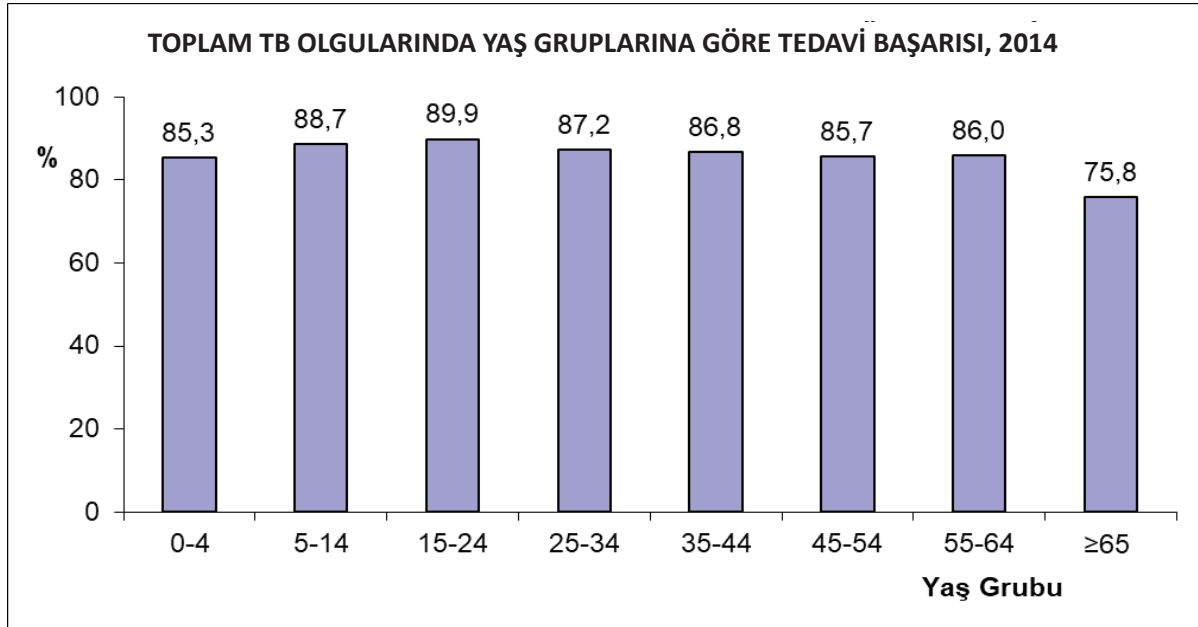

Yurt dışına nakil giden hastalar grafikte gösterilmemiştir.

Şekil 26. Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2014

Tablo 63. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

YAŞ GRUBU	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Yurtdışı Nakil		Tedavisi Devam Eden		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
0-4	128	85,3	6	4,0	-	-	6	4,0	-	-	10	6,7	150
5-14	353	88,7	8	2,0	-	-	6	1,5	2	0,5	29	7,3	398
15-24	1.941	89,9	90	4,2	12	0,6	12	0,6	17	0,8	87	4,0	2.159
25-34	2.106	87,2	112	4,6	25	1,0	28	1,2	18	0,7	126	5,2	2.415
35-44	1.717	86,8	93	4,7	10	0,5	33	1,7	9	0,5	116	5,9	1.978
45-54	1.774	85,7	91	4,4	7	0,3	78	3,8	3	0,1	116	5,6	2.069
55-64	1.604	86,0	45	2,4	9	0,5	130	7,0	2	0,1	75	4,0	1.865
≥65	1.745	75,8	48	2,1	4	0,2	403	17,5	5	0,2	97	4,2	2.302
TOPLAM	11.368	85,2	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9	13.336

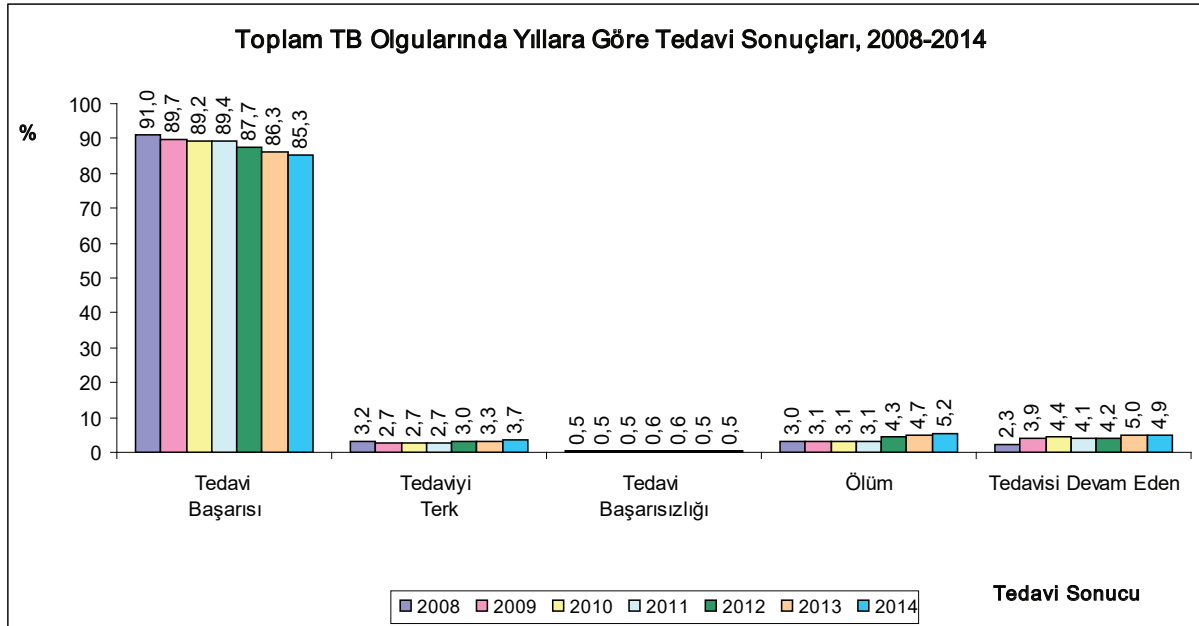
Şekil 27. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tedavi Başarısı, 2014

Tablo 64. Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2014

YIL	TEDAVİ SONUÇLARI												TOPLAM HASTA
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden**		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
2005	17.677	87,5	1.152	5,7	76	0,4	546	2,7	239	1,2	507	2,5	20.197
2006	18.045	89,4	954	4,7	99	0,5	608	3,0	5	0,0	479	2,4	20.190
2007	17.727	91,0	770	4,0	105	0,5	563	2,9	3	0,0	313	1,6	19.481
2008	16.588	91,0	578	3,2	94	0,5	540	3,0	5	0,0	431	2,3	18.236
2009	15.379	89,7	467	2,7	93	0,5	525	3,1	10	0,1	674	3,9	17.148
2010	14.513	89,2	446	2,7	88	0,5	505	3,1	9	0,1	715	4,4	16.276
2011	13.775	89,4	417	2,7	85	0,6	474	3,1	18	0,1	639	4,1	15.408
2012	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2	14.500
2013	11.466	86,3	446	3,3	65	0,5	625	4,7	30	0,2	660	5,0	13.292
2014	11.368	85,3	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9	13.336

* 2006 yılından itibaren yurt dışı nakil giden hasta sayıları verilmiştir.

**Tedavisi 1 yılda tamamlanamayan hastalar

Şekil 28. Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2008-2014

Tablo 65. TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2014 Hastaları

İL	TEDAVİ SONUCU										TOPLAM HASTA*	DGT**
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Adana	328	87,2	5	1,3	-	-	17	4,5	26	6,9	376	100,0
Adıyaman	57	86,4	4	6,1	-	-	2	3,0	3	4,5	66	98,5
Afyonkarahisar	87	82,9	4	3,8	-	-	9	8,6	5	4,8	105	95,3
Ağrı	51	87,9	1	1,7	-	-	2	3,4	4	6,9	58	100,0
Aksaray	27	77,1	-	-	-	-	3	8,6	5	14,3	35	100,0
Amasya	39	86,7	-	-	-	-	4	8,9	2	4,4	45	100,0
Ankara	539	85,6	11	1,7	1	0,2	55	8,7	24	3,8	630	97,1
Antalya	184	92,9	1	0,5	-	-	7	3,5	6	3,0	198	100,0
Ardahan	6	85,7	-	-	-	-	1	14,3	-	-	7	100,0
Artvin	32	91,4	1	2,9	-	-	2	5,7	-	-	35	100,0
Aydın	134	84,3	5	3,1	2	1,3	14	8,8	4	2,5	159	99,4
Balıkesir	204	87,2	2	0,9	2	0,9	15	6,4	11	4,7	234	98,7
Bartın	35	81,4	1	2,3	-	-	5	11,6	2	4,7	43	83,7
Batman	48	92,3	2	3,8	-	-	2	3,8	-	-	52	100,0
Bayburt	6	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	6	100,0
Bilecik	23	85,2	-	-	-	-	-	-	4	14,8	27	100,0
Bingöl	38	71,7	1	1,9	-	-	1	1,9	13	24,5	53	98,1
Bitlis	19	82,6	1	4,3	-	-	-	-	3	13,0	23	100,0
Bolu	36	90,0	-	-	-	-	2	5,0	2	5,0	40	100,0
Burdur	21	91,3	-	-	-	-	-	-	2	8,7	23	100,0
Bursa	528	84,6	22	3,5	-	-	39	6,3	35	5,6	624	98,6
Çanakkale	132	92,3	2	1,4	-	-	9	6,3	-	-	143	100,0
Çankırı	11	73,3	-	-	-	-	2	13,3	2	13,3	15	100,0
Çorum	42	80,8	1	1,9	-	-	5	9,6	4	7,7	52	100,0
Denizli	87	90,6	1	1,0	-	-	8	8,3	-	-	96	99,0
Diyarbakır	202	86,7	7	3,0	1	0,4	5	2,1	18	7,7	233	99,6
Düzce	64	88,9	3	4,2	1	1,4	3	4,2	1	1,4	72	100,0
Edirne	107	84,3	3	2,4	-	-	15	11,8	2	1,6	127	99,2
Elazığ	78	82,1	1	1,1	-	-	5	5,3	11	11,6	95	100,0
Erzincan	19	82,6	1	4,3	-	-	3	13,0	-	-	23	100,0
Erzurum	83	90,2	2	2,2	-	-	1	1,1	6	6,5	92	100,0
Eskişehir	85	91,4	3	3,2	1	1,1	3	3,2	1	1,1	93	98,9
Gaziantep	240	86,0	7	2,5	-	-	8	2,9	24	8,6	279	99,7
Giresun	67	82,7	2	2,5	1	1,2	4	4,9	7	8,6	81	100,0
Gümüşhane	8	88,9	-	-	-	-	1	11,1	-	-	9	100,0
Hakkari	14	82,4	1	5,9	-	-	1	5,9	1	5,9	17	100,0
Hatay	157	84,0	17	9,1	-	-	2	1,1	11	5,9	187	91,4
İğdır	14	93,3	-	-	-	-	-	-	1	6,7	15	100,0
İsparta	37	88,1	1	2,4	-	-	3	7,1	1	2,4	42	100,0
İstanbul	3.383	83,8	292	7,2	36	0,9	132	3,3	195	4,8	4.038	91,5
İzmir	570	83,3	19	2,8	1	0,1	61	8,9	33	4,8	684	97,8

Tablo 65. TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2014 Hastaları (devamı)

İL	TEDAVİ SONUCU										TOPLAM HASTA*	DGT**
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kahramanmaraş	79	84,9	1	1,1	1	1,1	7	7,5	5	5,4	93	100,0
Karabük	39	90,7	1	2,3	1	2,3	-	-	2	4,7	43	100,0
Karaman	17	89,5	-	-	-	-	2	10,5	-	-	19	94,7
Kars	22	81,5	1	3,7	-	-	1	3,7	3	11,1	27	96,3
Kastamonu	35	83,3	-	-	1	2,4	4	9,5	2	4,8	42	95,2
Kayseri	115	89,8	-	-	-	-	6	4,7	7	5,5	128	100,0
Kırıkkale	28	90,3	-	-	-	-	2	6,5	1	3,2	31	100,0
Kırklareli	85	85,9	4	4,0	-	-	7	7,1	3	3,0	99	100,0
Kırşehir	15	88,2	-	-	-	-	-	-	2	11,8	17	100,0
Kilis	27	77,1	5	14,3	1	2,9	-	-	2	5,7	35	100,0
Kocaeli	310	90,6	5	1,5	2	0,6	11	3,2	14	4,1	342	99,4
Konya	228	85,1	2	0,7	1	0,4	25	9,3	12	4,5	268	100,0
Kütahya	53	86,9	-	-	1	1,6	7	11,5	-	-	61	100,0
Malatya	147	90,7	-	-	-	-	6	3,7	9	5,6	162	100,0
Manisa	204	85,7	1	0,4	1	0,4	30	12,6	2	0,8	238	98,7
Mardin	69	86,3	2	2,5	2	2,5	-	-	7	8,8	80	100,0
Mersin	196	86,0	4	1,8	-	-	10	4,4	18	7,9	228	99,1
Muğla	73	89,0	3	3,7	-	-	4	4,9	2	2,4	82	100,0
Muş	41	87,2	-	-	-	-	-	-	6	12,8	47	100,0
Nevşehir	25	96,2	-	-	-	-	1	3,8	-	-	26	100,0
Niğde	32	91,4	-	-	-	-	3	8,6	-	-	35	100,0
Ordu	124	82,1	3	2,0	2	1,3	12	7,9	10	6,6	151	100,0
Osmaniye	70	92,1	2	2,6	-	-	4	5,3	-	-	76	100,0
Rize	41	82,0	3	6,0	-	-	2	4,0	4	8,0	50	100,0
Sakarya	200	83,0	5	2,1	2	0,8	15	6,2	19	7,9	241	100,0
Samsun	196	88,3	1	0,5	1	0,5	20	9,0	4	1,8	222	99,1
Siirt	25	96,2	1	3,8	-	-	-	-	-	-	26	100,0
Sinop	24	88,9	-	-	-	-	3	11,1	-	-	27	100,0
Sivas	67	83,8	-	-	-	-	4	5,0	9	11,3	80	97,5
Şanlıurfa	212	86,2	16	6,5	2	0,8	9	3,7	7	2,8	246	100,0
Şırnak	64	88,9	-	-	-	-	2	2,8	6	8,3	72	97,2
Tekirdağ	157	89,7	2	1,1	2	1,1	14	8,0	-	-	175	98,3
Tokat	76	86,4	1	1,1	-	-	6	6,8	5	5,7	88	98,9
Trabzon	121	89,0	-	-	1	0,7	10	7,4	4	2,9	136	100,0
Tunceli	11	84,6	-	-	-	-	1	7,7	1	7,7	13	100,0
Uşak	35	94,6	-	-	-	-	1	2,7	1	2,7	37	97,3
Van	81	81,8	3	3,0	-	-	1	1,0	14	14,1	99	100,0
Yalova	35	92,1	-	-	-	-	2	5,3	1	2,6	38	100,0
Yozgat	24	80,0	-	-	-	-	3	10,0	3	10,0	30	100,0
Zonguldak	123	89,1	3	2,2	-	-	10	7,2	2	1,4	138	100,0
TOPLAM	11.368	85,6	493	3,7	67	0,5	696	5,3	656	4,9	13.280	96,7

*Adana, Amasya, Antalya, Giresun, Mersin, Muğla, Ordu, Samsun ve Zonguldak'ın 1'er, Afyonkarahisar, Aydın, İzmir ve Tekirdağ'ın 2'ser, Kayseri ve Kocaeli'nin 3'er, Bursa'nın 5, Gaziantep'in 12, İstanbul'un 16 hastası (toplam 56 hasta) yurt dışına nakil gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

**Kısmi ve tam DGT toplamıdır.

Tablo 66. Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

İL	Yeni Yayma (+) AC TB*	TEDAVİ SONUCU									
		Tedavi Başarısı**		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adana	142	128	90,1	2	1,4	-	-	5	3,5	7	4,9
Adıyaman	21	17	81,0	2	9,5	-	-	1	4,8	1	4,8
Afyon	29	25	86,2	1	3,4	-	-	3	10,3	-	-
Ağrı	10	7	70,0	1	10,0	-	-	2	20,0	-	-
Aksaray	9	6	66,7	-	-	-	-	3	33,3	-	-
Amasya	13	11	84,6	-	-	-	-	2	15,4	-	-
Ankara	140	111	79,3	4	2,9	-	-	21	15,0	4	2,9
Antalya	88	82	93,2	-	-	-	-	3	3,4	3	3,4
Ardahan	6	5	83,3	-	-	-	-	1	16,7	-	-
Artvin	12	10	83,3	1	8,3	-	-	1	8,3	-	-
Aydın	72	63	87,5	-	-	-	-	6	8,3	3	4,2
Balıkesir	105	90	85,7	1	1,0	2	1,9	8	7,6	4	3,8
Bartın	20	16	80,0	1	5,0	-	-	3	15,0	-	-
Batman	18	16	88,9	1	5,6	-	-	1	5,6	-	-
Bayburt	1	1	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilecik	10	8	80,0	-	-	-	-	-	-	2	20,0
Bingöl	13	10	76,9	-	-	-	-	-	-	3	23,1
Bitlis	5	5	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Bolu	4	3	75,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-
Burdur	11	11	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Bursa	219	188	85,8	9	4,1	-	-	16	7,3	6	2,7
Çanakkale	80	74	92,5	1	1,3	-	-	5	6,3	-	-
Çankırı	5	3	60,0	-	-	-	-	1	20,0	1	20,0
Çorum	4	2	50,0	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0
Denizli	33	29	87,9	-	-	-	-	4	12,1	-	-
Diyarbakır	72	60	83,3	4	5,6	1	1,4	1	1,4	6	8,3
Düzce	34	30	88,2	1	2,9	1	2,9	2	5,9	-	-
Edirne	48	42	87,5	1	2,1	-	-	4	8,3	1	2,1
Elazığ	25	23	92,0	-	-	-	-	2	8,0	-	-
Erzincan	6	4	66,7	-	-	-	-	2	33,3	-	-
Erzurum	29	26	89,7	1	3,4	-	-	1	3,4	1	3,4
Eskişehir	26	23	88,5	1	3,8	1	3,8	1	3,8	-	-
Gaziantep	114	102	89,5	4	3,5	-	-	4	3,5	4	3,5
Giresun	34	30	88,2	1	2,9	-	-	1	2,9	2	5,9
Gümüşhane	2	1	50,0	-	-	-	-	1	50,0	-	-
Hakkari	3	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	1	33,3
Hatay	76	67	88,2	7	9,2	-	-	1	1,3	1	1,3
Iğdır	4	4	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Isparta	9	8	88,9	-	-	-	-	-	-	1	11,1
İstanbul	1.186	999	84,2	89	7,5	19	1,6	45	3,8	34	2,9
İzmir	280	235	83,9	5	1,8	1	0,4	26	9,3	13	4,6

Tablo 66. Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları (devamı)

İL	Yeni Yayma (+) AC TB*	TEDAVİ SONUCU									
		Tedavi Başarısı**		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kahramanmaraş	24	23	95,8	-	-	-	-	1	4,2	-	-
Karabük	14	13	92,9	-	-	1	7,1	-	-	-	-
Karaman	6	5	83,3	-	-	-	-	1	16,7	-	-
Kars	5	3	60,0	-	-	-	-	1	20,0	1	20,0
Kastamonu	9	6	66,7	-	-	1	11,1	1	11,1	1	11,1
Kayseri	29	26	89,7	-	-	-	-	2	6,9	1	3,4
Kırıkkale	8	7	87,5	-	-	-	-	-	-	1	12,5
Kırklareli	32	27	84,4	2	6,3	-	-	2	6,3	1	3,1
Kırşehir	2	2	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Kilis	10	9	90,0	1	10,0	-	-	-	-	-	-
Kocaeli	123	116	94,3	-	-	-	-	5	4,1	2	1,6
Konya	77	61	79,2	2	2,6	1	1,3	9	11,7	4	5,2
Kütahya	22	20	90,9	-	-	-	-	2	9,1	-	-
Malatya	63	56	88,9	-	-	-	-	4	6,3	3	4,8
Manisa	102	86	84,3	-	-	1	1,0	15	14,7	-	-
Mardin	28	26	92,9	1	3,6	1	3,6	-	-	-	-
Mersin	83	70	84,3	3	3,6	-	-	4	4,8	6	7,2
Muğla	35	30	85,7	1	2,9	-	-	3	8,6	1	2,9
Muş	9	9	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Nevşehir	7	7	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Niğde	8	7	87,5	-	-	-	-	1	12,5	-	-
Ordu	52	43	82,7	1	1,9	2	3,8	2	3,8	4	7,7
Osmaniye	22	21	95,5	-	-	-	-	1	4,5	-	-
Rize	17	15	88,2	1	5,9	-	-	-	-	1	5,9
Sakarya	95	82	86,3	2	2,1	-	-	8	8,4	3	3,2
Samsun	76	67	88,2	-	-	1	1,3	6	7,9	2	2,6
Siirt	6	6	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Sinop	5	4	80,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-
Sivas	23	21	91,3	-	-	-	-	1	4,3	1	4,3
Şanlıurfa	90	80	88,9	4	4,4	1	1,1	3	3,3	2	2,2
Şırnak	23	21	91,3	-	-	-	-	1	4,3	1	4,3
Tekirdağ	63	53	84,1	1	1,6	1	1,6	8	12,7	-	-
Tokat	28	25	89,3	-	-	-	-	2	7,1	1	3,6
Trabzon	49	42	85,7	-	-	1	2,0	5	10,2	1	2,0
Tunceli	3	3	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Uşak	10	10	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Van	12	10	83,3	-	-	-	-	-	-	2	16,7
Yalova	17	15	88,2	-	-	-	-	1	5,9	1	5,9
Yozgat	8	5	62,5	-	-	-	-	2	25,0	1	12,5
Zonguldak	51	47	92,2	2	3,9	-	-	2	3,9	-	-
TOPLAM***	4.364	3.755	86,0	160	3,7	36	0,8	273	6,3	140	3,2

*Akciğer + "AC+AC Dışı" olgular **Tedavi Başarısı: Kür+Tedavi tamamlama

***Adana, Bursa, Giresun, Mersin, Kayseri, Muğla ve Tekirdağ'ın 1'er, Aydın'ın 2, Kocaeli'nin 3, İstanbul'un 7, Gaziantep'in 8 hastası (toplam 27 hasta) yurt dışına nakil gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

Tablo 67. 2012 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl ve 3. Yıl Tedavi Sonuçları

TEDAVİ SONUCU	2. Yıl (24. ay)		3. Yıl (36. ay)	
	Sayı	%	Sayı	%
Tedavi Başarısı	193	67,5	215	75,2
Tedaviyi Terk	32	11,2	38	13,3
Tedavi Başarısızlığı	8	2,8	1	0,3
Ölüm	19	6,6	21	7,3
Tedavisi Devam Eden	28	9,8	4	1,4
Yurt Dışı Nakil	6	2,1	7	2,4
TOPLAM*	286	100,0	286	100,0

*Kayıt edildikten sonra TB olmadığı anlaşılan 5 kişi kohorttan çıkarılmıştır.

Tablo 68. 2013 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl (24. ay) Tedavi Sonuçları

TEDAVİ SONUCU	Sayı	%	%*
Tedavi Başarısı	149	65,4	66,5
Tedaviyi Terk	27	11,8	12,1
Tedavi Başarısızlığı	14	6,1	6,2
Ölüm	17	7,4	7,6
Tedavisi Devam Eden	12	5,3	5,4
Yurt Dışı Nakil	5	2,2	2,2
TB Değil**	4	1,8	
TOPLAM	228	100,0	224

*Sonradan TB olmadığı anlaşılan olgular (TB Değil) çıkarılmıştır.

**Tedavi başladıktan sonra TB olmadıkları anlaşılmıştır.

7

TB OLGULARININ DOĞDUĞU ÜLKEYE GÖRE VERİLER

Tablo 69. Toplam TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2005-2015

Yıl	Türkiye Doğumlu		Yabancı Ülke Doğumlu		Toplam Olgu Sayısı
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	20.472	99,7	63	0,3	20.535
2006	20.408	99,4	118	0,6	20.526
2007	19.555	99,3	139	0,7	19.694
2008	18.277	99,1	175	0,9	18.452
2009	17.239	99,1	163	0,9	17.402
2010	16.372	98,9	179	1,1	16.551
2011	15.477	98,7	202	1,3	15.679
2012	14.430	98,2	261	1,8	14.691
2013	12.918	96,3	491	3,7	13.409
2014	12.569	94,0	809	6,0	13.378
2015	11.900	93,2	872	6,8	12.772

Tablo 70. Yabancı Ülke Doğumlu Hastalar, 2005-2015

YIL	Doğduğu Ülke				Toplam Yabancı Ülke Doğumlu Olgu
	Suriye		Diğer Ülke		
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	-	-	63	100,0	63
2006	-	-	118	100,0	118
2007	-	-	139	100,0	139
2008	3	1,7	172	98,3	175
2009	-	-	163	100,0	163
2010	2	1,1	177	98,9	179
2011	-	-	202	100,0	202
2012	23	8,8	238	91,2	261
2013	177	36,0	314	64,0	491
2014	433	53,5	376	46,5	809
2015	489	56,1	383	43,9	872

Tablo 71. Türkiye’de VSD’lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kitalara ve Ülkelere Göre Dağılımı, 2015

ASYA	SAYI	%
Suriye	489	
Azerbaycan	49	
Afganistan	40	
Türkmenistan	32	
Özbekistan	22	
Gürcistan	19	
Irak	15	
Kırgızistan	11	
Endonezya	8	
Kazakistan	7	
Çin	5	
Pakistan	5	
Bangladeş	4	
İran	4	
Moğolistan	4	
Ermenistan	3	
Filipinler	3	
Güney Kore	2	
Tayland	2	
Burma (Myanmar)	1	
Filistin	1	
Suudi Arabistan	1	
Tacikistan	1	
Yemen	1	
AVRUPA	SAYI	%
Bulgaristan	22	
Arnavutluk	11	
Almanya	10	
Moldova	8	
Makedonya	7	
Ukrayna	7	
Rusya	6	
Fransa	2	
Sırbistan	2	
Avusturya	1	
Bosna Hersek	1	
İspanya	1	
Kıbrıs	1	
Polonya	1	
Romanya	1	
Yunanistan	1	

Tablo 71. Türkiye’de VSD’lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalar ve Ünelere Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

AFRİKA	SAYI	%
Somali	16	58
Senegal	9	
Kenya	4	
Kamerun	3	
Libya	3	
Gambiya	2	
Kongo	2	
Nijerya	2	
Ruanda	2	
Sudan	2	
Angola	1	
Burkina Faso	1	
Eritre	1	
Etiyopya	1	
Fas	1	
Fildişi sahili	1	
Gana	1	
Gine	1	
Güney Afrika	1	
Liberya	1	
Mozambik	1	
Tanzanya	1	
Uganda	1	
AMERİKA	SAYI	%
ABD	2	3
Peru	1	
TOPLAM	872	100,0

Tablo 72 . Türkiye’de VSD’lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Yıllara Göre Dağılımı, 2005-2015

ASYA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afganistan	2	6	3	5	6	6	11	12	31	38	40
Azerbaycan	13	37	30	29	37	31	36	42	39	43	49
Bangladeş	-	-	-	-	-	1	-	-	5	2	4
Burma	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-	1
Çin	-	1	1	-	1	4	-	1	5	3	5
Endonezya	-	1	1	-	1	-	2	8	9	5	8
Ermenistan	-	1	3	1	1	2	2	1	1	2	3
Filipinler	-	-	1	-	-	-	-	1	2	2	3
Filistin	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Güney Kore	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Gürcistan	1	4	8	9	7	14	18	13	14	19	19
Hindistan	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	-
Irak	-	4	3	1	7	3	5	5	12	16	15
İran	1	4	1	1	-	-	2	-	-	2	4
Katar	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kazakistan	2	2	2	5	2	2	5	5	4	5	7
Kırgızistan	4	1	4	3	5	2	4	5	10	17	11
Kuveyt	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Kuzey Kore	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Moğolistan	-	-	-	2	-	6	9	4	4	2	4
Nepal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Özbekistan	2	6	6	8	10	9	6	11	10	10	22
Pakistan	1	-	-	3	1	1	1	-	1	5	5
Sri Lanka	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Suriye	-	-	-	3	-	2	-	23	177	433	489
Suudi Arabistan	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	1
Tacikistan	-	-	2	-	-	-	1	1	2	1	1
Tayland	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	2
Türkmenistan	-	2	10	12	17	15	16	22	24	40	32
Ürdün	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Yemen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
TOPLAM	26	69	76	85	99	100	123	158	354	649	729

Tablo 72 . Türkiye’de VSD’lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalar ve Yıllara Göre Dağılımı, 2005-2015 (devamı)

AVRUPA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Almanya	1	2	3	6	3	5	6	5	12	11	10
Arnavutluk	-	1	1	-	1	1	-	-	-	4	11
Avusturya	-	1	-	1	-	1	1	-	1	-	1
Belarus	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-
Belçika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Bosna-Hersek	-	2	5	6	-	3	2	-	1	1	1
Bulgaristan	5	8	11	15	20	18	27	37	37	40	22
Çek Cumhuriyeti	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Danimarka	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Fransa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Hırvatistan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hollanda	-	-	1	2	-	-	1	-	2	1	-
İspanya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
İsveç	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
İsviçre	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kıbrıs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Makedonya	1	2	4	7	4	4	4	4	5	6	7
Moldova	6	3	4	4	4	7	5	6	9	8	8
Norveç	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Polonya	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Romanya	3	1	3	5	1	2	-	4	5	4	1
Rusya	6	3	5	6	3	9	4	6	5	11	6
Sırbistan	-	-	1	1	3	-	1	1	6	-	2
Ukrayna	1	-	1	3	2	3	7	2	4	1	7
Yugoslavya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Yunanistan	-	1	2	4	1	4	3	5	9	3	1
TOPLAM	24	25	42	61	42	57	63	72	99	95	82

AMERİKA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ABD	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Brezilya	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Meksika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Peru	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
TOPLAM	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	3

Tablo 72 . Türkiye’de VSD’lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalar ve Yıllara Göre Dağılımı, 2005-2015 (devamı)

AFRİKA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Angola	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Burkina Faso	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Burundi	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Cezayir	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Cibuti	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Eritre	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Etiyopya	1	1	-	1	1	2	2	2	3	3	1
Fas	-	1	-	-	1	2	1	-	-	1	1
Fildişi Sahili	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Gambiya	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Gana	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Gine	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
Güney Afrika	-	2	1	1	1	-	-	-	-	1	1
Kamerun	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
Kenya	-	-	-	-	1	2	-	-	1	4	4
Kongo	-	1	-	1	1	1	-	-	4	3	2
Liberya	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Libya	-	-	-	1	-	-	-	2	-	6	3
Mali	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Moritanya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Mozambik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Nijerya	-	-	-	-	2	2	3	5	1	8	2
Ruanda	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	2
Senegal	-	1	1	-	-	-	1	1	5	7	9
Sierra Leone	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Somali	8	13	15	25	13	8	5	12	15	23	16
Sudan	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	2
Tanzanya	2	1	-	-	-	-	-	3	-	3	1
Uganda	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	1
Zambiya	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Zimbabve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
TOPLAM	13	23	20	29	22	21	16	31	37	65	58

GENEL TOPLAM	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	63	118	139	175	163	179	202	261	491	809	872

Tablo 73. İllerin Toplam TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2015

İL	DOĞDUĞU ÜLKE					TOPLAM HASTA
	Türkiye		Suriye	Diğer Ülke	Toplam Yabancı Ülke	
	Sayı	%	Sayı	Sayı	%	
Adana*	265	92,0	21	2	8,0	288
Adıyaman*	66	94,3	3	1	5,7	70
Afyonkarahisar	95	97,9	-	2	2,1	97
Ağrı	64	100,0	-	-	-	64
Aksaray	21	100,0	-	-	-	21
Amasya	38	100,0	-	-	-	38
Ankara	560	97,1	7	10	2,9	577
Antalya	217	94,3	2	11	5,7	230
Ardahan	8	100,0	-	-	-	8
Artvin	17	89,5	-	2	10,5	19
Aydın	147	97,4	-	4	2,6	151
Balıkesir	220	96,1	1	8	3,9	229
Bartın	38	100,0	-	-	-	38
Batman	60	96,8	2	-	3,2	62
Bayburt	10	100,0	-	-	-	10
Bilecik	19	95,0	-	1	5,0	20
Bingöl	37	100,0	-	-	-	37
Bitlis	23	100,0	-	-	-	23
Bolu	25	100,0	-	-	-	25
Burdur	22	91,7	-	2	8,3	24
Bursa	603	90,1	30	36	9,9	669
Çanakkale	102	98,1	-	2	1,9	104
Çankırı	13	92,9	-	1	7,1	14
Çorum	50	100,0	-	-	-	50
Denizli	94	93,1	1	6	6,9	101
Diyarbakır	207	97,6	4	1	2,4	212
Düzce	80	98,8	-	1	1,2	81
Edirne	93	97,9	1	1	2,1	95
Elazığ	89	100,0	-	-	-	89
Erzincan	31	100,0	-	-	-	31
Erzurum	96	99,0	-	1	1,0	97
Eskişehir	98	95,1	-	5	4,9	103
Gaziantep*	200	76,6	58	3	23,4	261
Giresun	85	100,0	-	-	-	85
Gümüşhane	16	100,0	-	-	-	16
Hakkari	22	95,7	-	1	4,3	23
Hatay*	141	77,9	38	2	22,1	181
Iğdır	18	90,0	-	2	10,0	20
Isparta	48	92,3	-	4	7,7	52
İstanbul	3.735	91,6	137	204	8,4	4.076
İzmir	620	92,1	44	9	7,9	673

Tablo 73. İllerin Toplam TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2015 (devamı)

İL	DOĞDUĞU ÜLKE					TOPLAM HASTA
	Türkiye		Suriye	Diğer Ülke	Toplam Yabancı Ülke	
	Sayı	%	Sayı	Sayı	%	
Kahramanmaraş*	73	84,9	12	1	15,1	86
Karabük	33	100,0	-	-	-	33
Karaman	14	93,3	-	1	6,7	15
Kars	26	100,0	-	-	-	26
Kastamonu	37	100,0	-	-	-	37
Kayseri	129	94,2	3	5	5,8	137
Kırıkkale	35	97,2	-	1	2,8	36
Kırklareli	92	94,8	-	5	5,2	97
Kırşehir	11	78,6	-	3	21,4	14
Kilis*	7	38,9	11	-	61,1	18
Kocaeli	282	98,6	3	1	1,4	286
Konya	224	87,5	21	11	12,5	256
Kütahya	64	97,0	-	2	3,0	66
Malatya*	100	98,0	2	-	2,0	102
Manisa	188	99,5	-	1	0,5	189
Mardin*	68	93,2	4	1	6,8	73
Mersin	167	90,3	16	2	9,7	185
Muğla	73	94,8	-	4	5,2	77
Muş	31	100,0	-	-	-	31
Nevşehir	35	97,2	1	-	2,8	36
Niğde	31	100,0	-	-	-	31
Ordu	137	100,0	-	-	-	137
Osmaniye*	61	87,1	9	-	12,9	70
Rize	53	96,4	-	2	3,6	55
Sakarya	228	99,6	-	1	0,4	229
Samsun	215	96,8	1	6	3,2	222
Siirt	20	100,0	-	-	-	20
Sinop	28	100,0	-	-	-	28
Sivas	62	98,4	-	1	1,6	63
Şanlıurfa*	209	79,5	53	1	20,5	263
Şırnak	40	97,6	1	-	2,4	41
Tekirdağ	170	97,1	-	5	2,9	175
Tokat	84	100,0	-	-	-	84
Trabzon	108	96,4	1	3	3,6	112
Tunceli	3	100,0	-	-	-	3
Uşak	34	97,1	-	1	2,9	35
Van	92	97,9	2	-	2,1	94
Yalova	44	95,7	-	2	4,3	46
Yozgat	45	100,0	-	-	-	45
Zonguldak	154	99,4	-	1	0,6	155
TOPLAM	11.900	93,2	489	383	6,8	12.772

*Suriyeli sığınmacı kamplarının bulunduğu iller

Tablo 74. TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre ÇİD-TB Oranları, 2015

Doğduğu Ülke	ÇİD TB		ÇİD-TB Değil		TOPLAM	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Türkiye	200	1,7	11.700	98,3	11.900	93,2
Yabancı Ülke	30	3,4	842	96,6	872	6,8
Toplam	230	1,8	12.542	98,2	12.772	100,0

*Satır yüzdesi

** Sütun yüzdesi

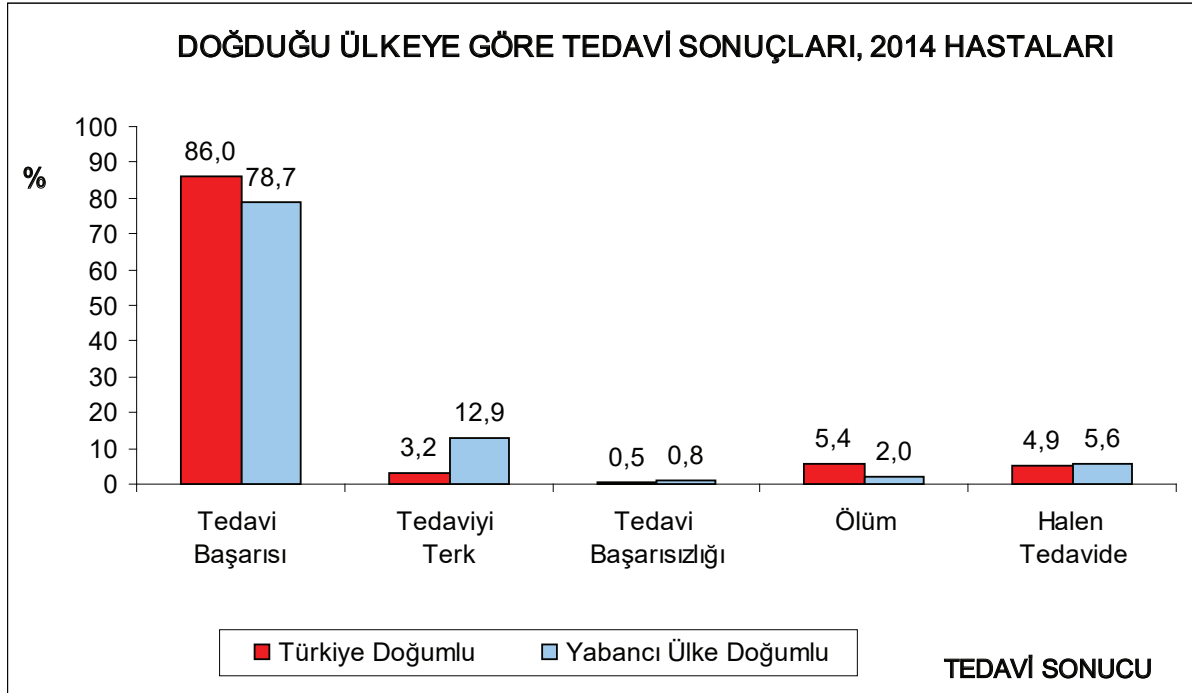
Tablo 75. ÇİD-TB Olgularının Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2015

Doğduğu Ülke	Sayı	%
Türkiye	200	87,0
Suriye	8	3,5
Türkmenistan*	7	3,0
Özbekistan	4	1,7
Azerbaycan*	2	0,9
Endonezya	2	0,9
Gürcistan*	2	0,9
Kazakistan	1	0,4
Kırgızistan	1	0,4
Moldova	1	0,4
Rusya	1	0,4
Senegal	1	0,4
Toplam	230	100,0

*Birin (1'er) olguları yaygın ilaç dirençli TB (YİD-TB) olgusudur.

Tablo 76. TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

DOĞDUĞU ÜLKE	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Yurtdışı Nakil		Halen Tedavide		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Türkiye	10.768	85,9	395	3,2	61	0,5	681	5,4	11	0,1	613	4,9	12.529
Yabancı Ülke	600	74,3	98	12,1	6	0,8	15	1,9	45	5,6	43	5,3	807
TOPLAM	11.368	85,3	493	3,7	67	0,5	696	5,2	56	0,4	656	4,9	13.336

*Türkiye doğumlu 11, yabancı ülke doğumlu 45 (toplam 56) hasta yurtdışına nakil gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

Şekil 29. TB Olgularında Doğduğu Ülkeye Göre Tedavi Sonuçları, 2014 Hastaları

8

EKLER

EK 1.

VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Bu raporun, tüberküloz hastaları ile ilgili veri kaynağı, verem savaşı dispanserlerinde, Tüberkülozlu Hasta Kayıt Defteri'ne (VSD-10) bilgileri kayıt edilen, TB tanısı olarak tedavisi başlanan kişilerin kayıtlarıdır. Bu bilgiler önceki yıllarda kağıt olarak ve bilgisayarda excel ortamında TUTSA formuna geçirilmek suretiyle hazırlanarak Daire Başkanlığımıza gönderilmekteydi. 2014 yılından sonra ise TUTSA Formları Elektronik Tüberküloz Yönetim Sisteminden (ETYS) elde edilmiştir. TUTSA formları, iki dönem halinde toplanmış olup ilk dönemde ilk 6 aylık (01 Ocak-30 Haziran) hasta verileri, daha sonra da tüm yılın (01 Ocak- 31 Aralık) TB olgularının verisi illerden toplanmıştır.

ETYS TUTSA formları ile toplanan hasta verileri Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Şube Müdürlüğü personeli tarafından kontrol edilmekte, eksikler ve tutarsızlıklar tespit edilerek hem formlarda, hem ETYS'de düzeltilmektedir. Tüm VSD'lerin kontrolü tamamlandığında TUTSA'lar excel olarak birleştirilmekte, veriler standart kodlara çevrilerek Access tabanlı TUTSA yazılımına aktarılmaktadır. Daha sonra, İDT sonucu bildirilmemiş hastaların bilgilerinin tamamlanması amacıyla İDT yapan laboratuvarlardan (BTL, üniversiteler, EA. Hastaneleri vb.) tablolarla bireysel bazlı toplanan İDT sonuçları TUTSA yazılımına girilmektedir. Bu giriş sırasında İDT'lerin tarihleri kontrol edilerek sadece hastaların tedavi başlangıcında yapılanların sonuçları işlenmektedir.

Tedavi sonuçları yine TUTSA formları ile yıl sonunda toplu olarak illerden talep edilmektedir. TB hastalarının tedavi sonuçları tanı konulduktan bir yıl sonra, ÇİD TB hastalarının tedavi sonuçları ise 2 yıl sonra toplanmaktadır.

TB Hastalarının tedavi sonuçları VSD'ler tarafından bilgisayarda excel ortamında hazırlanan TUTSA formları ile toplanmakta, bu formlardaki bilgiler Access tabanlı TUTSA yazılımına bu konuda eğitim almış personel tarafından girilmektedir.

Yazılımın bir ana sayfası vardır ve çok az veri alanı sayısal veri girişi gerektirmekte, çoğunlukla seçenekli alanlarda bir seçenek işaretlenerek veri girişi sağlanmaktadır. Birbiri ile tutarsızlık gösterebilecek veri girişlerinin, insan hatası ile yapılmasını engellemek için, veri girişi sırasında uyumsuz seçenekler otomatik olarak işlevsiz hale dönüşmektedir. Böylece TUTSA formunda yanlış işaretlenmiş ve kontrolde gözden kaçmış olsa bile bu durum veri giriş aşamasında gözden kaçmamaktadır. Birkaç ay süren veri giriş çalışmalarından sonra, veriler tekrar çeşitli kontrollerden geçmektedir.

Yazılım, bütün verileri Excel programına sütunlar halinde EuroTB (Avrupa Tüberküloz Sürveyansı) kodları ile aktarmaktadır. Program, veri girişi sırasında, her hastaya ayrıca bir sıra numarası vermektedir. Bu numaraya TUTSA numarası denilmektedir ve hastaların gereğinde tek bir numara ile kolayca çağrılmasında kullanılmaktadır. Excel veri tabanına aktarılan hastalar isimleri ve TC kimlik numaraları ile kayıtlı oldukları dispanser adı hariç tamamen kodlu bir Excel satırı olarak görülmektedir. Kodların listesi bütün ülkelerde standarttır. Ayrıca kodlanan veri alanının tanımı ve kapsamı da standarttır.

Veriler açıklanan şekilde Excel programına aktarıldıktan sonra, birden fazla dispanserde kayıt edilen hastaların ayıklanması işlemi yapılmaktadır. Hastalar ayrı ayrı listeler ile hem T.C. Kimlik Numarası sırasına göre hem de alfabetik ad-soyad sırasına göre 2 ayrı liste haline dönüştürülür. Aynı yıl içinde birden çok dispanserde kaydına rastlanan hastaların tarih açısından ilk kayıtları, olgu tanımlarının aynı olması şartı ile saklanır ve diğeri silinerek, silinen olgular ayrı bir liste haline getirilir. Bu liste oldukça önemlidir çünkü hastanın tedavi sonucu, ilk kayıt olduğu yerde “nakil giden” olarak görünecek fakat asıl tedavi sonucu bir yıl sonra, takip altında iken nakil gittiği dispanserden öğrenilecektir.

Ayıklama iki ayrı listede ayrı ayrı yapılır. Böylece gözden kaçmalar asgariye indirilmeye çalışılır. Sadece tüm bilgiler eşlenebildiğinde iki olgunun aynı olduğuna kanaat getirilerek ve Şube Müdürünün onayı ile silinme yapılması mümkündür. Veri girişi yapan personel ile şube müdürünün program açma şifreleri farklı yetki düzeyleri içermektedir ve veri girişi yapan kişiler olgu silme, kayıtlı bilgi düzeltme gibi kritik işlemleri sorumlunun onayını almadan yapamazlar.

Ayıklama tamamlandıktan sonra, son işlem olarak bazı veri kombinasyonları çağrılır ve bir hata olup olmadığı kontrol edilir. Veriler son halini aldıktan sonra veri tabanı kilitlenerek, her türlü değişikliğe kapatılmaktadır. Ayrıca tüm veriler hem veri girişi sırasında günlük olarak hem de veri girişi bittikten sonra son kopya olarak harici bir bellekte de yedeklenmektedir.

Son derece yoğun emek gerektiren veri kontrol, düzeltme, veri girişi ve ayıklama işlemlerinden sonra analiz aşamasına gelinir. Yazılım otomatik analize izin vermeyen bir yazılımdır. Bu nedenle analizler SPSS ve Microsoft Excel programları kullanılarak yapılmıştır.

Elde edilen analiz sonuçları uluslararası raporlamada kullanılmak üzere, Bulaşıcı Hastalıklar İçin Sürveyans Ağı (CISID) formlarına doldurulur. EuroTB 2007 yılına kadar Avrupa Birliğinin TB verilerini toplayıp online ve yazılı olarak sundu. 2008 yılında Avrupa Hastalık Kontrol Merkezi (ECDC) bu görevi devralmıştır. DSÖ ve Avrupa Hastalık Kontrol Merkezi ortak bir TB Sürveyans Ağı kurdu. Bu sürveyans ağına gönderilen bilgiler, internet üzerinden CISID formu ile Şube Müdürlüğüne verilen bir şifre ile doldurulmaya başlanmıştır. Mayıs ayında veriler analiz edilmekte ve sonuçlar DSÖ'ye gönderilmektedir.

DSÖ tarafından tüm ülkelerin verileri değerlendirilmekte ve “Küresel Tüberküloz Raporu” ile uluslararası düzeyde duyurulmaktadır. Daha sonra verilerle daha geniş kapsamlı analizler yapılarak tablo ve grafikler hazırlanmakta ve “Türkiye’de Verem Savaşı Raporu” yayınlanmaktadır.

Tablo 77. 2015 Yılında Tüberküloz Tanısı Almış Olguların Raporlanma Takvimi

	2015 YILINDA TÜBERKÜLOZ TANISI ALMIŞ HASTALARIN RAPORLANMA TAKVİMİ												
	2015						2016						
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
TB olgularının VSD'de kaydı													
TB olgularının müracaat tarihi itibarıyla tetkik sonuçlarının çıkması (1)													
Verilerin TUTSA formları ile Daire Başkanlığına raporlanması (2)													
Verilerin kontrolü, analizi (3)													
Verilerin DSÖ'ye raporlanması													
DSÖ ile karşılıklı kontrol, doğrulama													
Yıllık Rapor hazırlık çalışmaları													

(1) 2015 yılının son günlerinde kayıt altına alınan hastanın kültür ve İDT sonuçlarının çıkması 2016 yılının ilk üç ayına sarmaktadır.

(2) 01 Ocak 2015-31 Aralık 2015 tarihleri arasında VSD'lerde kayıt altına alınan TB olguları bir kohort olarak kabul edilmektedir. Hasta verileri TUTSA formları ile iki dönem halinde Daire Başkanlığına iletilmektedir.

(3) Veriler hem gönderilen TUTSA formlarından hem de ETYS'den kontrol edilmektedir.

Tablo 78. 2014 Yılı Tüberküloz Olgularının 12. Ay Tedavi Sonuçlarının Raporlanma Takvimi

	2014 YILI TÜBERKÜLOZ OLGULARININ 12. AY TEDAVİ SONUÇLARININ RAPORLANMA TAKVİMİ											
	2014			2015			2016					
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TB olgularının VSD'de kayıt edilmesi												
TB olgularının tedavisi ve tedavinin 12. ay sonucunun belli olması (1)												
Tedavi sonuçlarının TUTSA formları ile Daire Başkanlığına bildirilmesi (2)												
Verilerin kontrolü, bilgisayara girişi, analizi												
Verilerin DSÖ'ye raporlanması												
DSÖ ile karşılıklı kontrol, doğrulama												
Yıllık Rapor hazırlık çalışmaları												

(1) DSÖ, tedavi sonuçlarını tedavi süresinden bağımsız olarak 12. ay sonu itibarıyla toplamaktadır. 2014 yılının başında kayıt ve tedavi altına alınan TB olgularının 12. ay sonundaki durumu 2015 yılı başında, 2014 yılının sonunda kayıt ve tedavi altına alınan TB olgularının tedavi başlangıcından 12 ay sonraki durumu ise 2015 yılı sonunda değerlendirilmektedir.

(2) 01 Ocak 2014-31 Aralık 2014 tarihleri arasında VSD'lerde kayıt altına alınan TB olgularının tedavi sonuçları bir kohort olarak kabul edilmekte ve veriler kohorta ait tüm veriler toplandığında toplu olarak TUTSA formları ile Daire Başkanlığına iletilmektedir.

Tablo 79. 2013 Yılı ÇİD-TB Olgularının 24. Ay Tedavi Sonuçlarının Raporlanma Takvimi

		2013 YILI ÇİD-TB OLGULARININ 24. AY TEDAVİ SONUÇLARININ RAPORLANMA TAKVİMİ																							
		2013				2014				2015				2016											
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TB olgularının VSD'de kayıt edilmesi																									
TB olgularının tetkik sonuçlarının çıkması, ÇİD TB Tanısı (1)																									
ÇİD-TB olgularının tedavisi ve tedavinin 24. ay sonucunun belli olması (2)																									
Tedavi sonuçlarının Daire Başkanlığına bildirilmesi																									
Verilerin kontrolü, analizi																									
Verilerin DSÖ'ye raporlanması																									
DSÖ ile karşılıklı kontrol, doğrulama																									
Yıllık Rapor hazırlık çalışmaları																									

(1) 2013 yılı sonunda kayıt altına alınan TB olgularının kültür ve İDT sonuçları 2014 yılının ilk üç ayında alınmaktadır.

(2) 2013 yılı başında tedaviye alınan bir ÇİD-TB olgusunun 24. ay tedavi sonucu 2015 yılı sonunda tedaviye alınan bir ÇİD-TB olgusunun 24. ay tedavi sonucu 2015 yılı sonunda elde edilmiştir.

EK 2.

TANIMLAR ve VERİ STANDARTLARI

Başkanlığımız tarafından 2005 yılında sürveyans sistemi gözden geçirilmiş ve veri alanları için DSÖ-EuroTB tanımları kullanılmaya başlanmıştır. Bu tanımlar aşağıda verilmiştir.

OLGU TANIMLARI

Yeni Olgu: Daha önce tüberküloz tedavisi görmemiş ya da bir aydan daha az süre tedavi almış hastalardır.

Önceden Tedavi Görmüş Olgu: Daha önce en az bir ay tedavi görmüş tüberküloz hastasıdır. Bu tanım, nüks, tedaviyi terkten dönen, tedavi başarısızlığından gelen ve kronik olguları içermektedir.

Nüks olgu:

Daha önce tüberküloz tanısı konup tedavisini başarıyla tamamlamış olan hastada yeniden tüberküloz tanısı konulursa, yani balgamda basil pozitifliği saptanırsa nüks kabul edilir. Yaymasında ARB negatif ise ve klinik ve radyolojik bulguları ile tüberküloz düşünülüyorsa ayırıcı tanı olanakları olan bir üst merkeze gönderilir; burada bakteriyolojik olarak negatif olduğu halde, TB tanısı klinik ve radyolojik olarak konulabilir. Bir hastanın hastalığı, birden fazla kez nüks edebilir.

Tedaviyi terkten dönen olgu:

Tedaviye iki ay ya da daha uzun süre ara verdikten (tedaviyi terk) sonra yeniden yayma pozitif olarak başvuran hastalardır (bazen yayma negatif olabilir fakat klinik ve radyolojik değerlendirme ile aktif TB kararı verilebilir; yayma negatif olan hasta bir üst merkeze sevk edilir).

Tedavi başarısızlığından gelen olgu:

Yeni tanı konulmuş ve tedavinin başlangıcından beş ay ya da daha sonra alınan balgam örneklerinde yayma ya da kültür ile basil gösterilen hastadır.

Kronik olgu:

Nüks, tedaviyi terkten dönen ya da tedavi başarısızlığından gelen hastalarda uygulanan yeniden tedavi rejiminin sonunda hala basil pozitif olan hastalardır.

Nakil Gelen Olgu: Başka bir dispanserde kayda alınıp tedavisi başlandıktan sonra, kayıtları ile birlikte devir alınan hastadır.

HASTALIĞIN YERİ

Hastalığın tutulum yeri akciğer, akciğer dışı ve hem akciğer hem de akciğer dışı birlikte olabilir.

Akciğer Tüberkülozu:

Akciğer parankimini veya trakeobronşial ağacı tutan TB için kullanılır. Akciğer parankiminde tutulum yoksa, plevra efüzyonu ya da toraks içinde (hilusta, mediastende) lenf bezi büyümesi ile olan TB, akciğer dışı tüberküloz kabul edilir.

Akciğer Dışı Tüberküloz (AD-TB):

Akciğerler dışındaki organlardan alınan örneklerde ARB gösterilebilen ya da tüberkülozla uyumlu histolojik ve klinik bulgusu olan hastalar bu gruba girmektedir.

Akciğer dışı tüberkülozu olanlar aşağıdaki sınıflamaya göre gruplandırılmaktadır:

- Plevra
- İntratorasik lenfadenit
- Ekstratorasik lenfadenit
- Vertebra
- Vertebra dışı kemik/eklem
- Menenjit
- Menenjit dışı merkezi sinir sistemi
- Genitoüriner sistem
- Gastrointestinal sistem, periton
- Miliyer
- Diğer

Akciğer + Akciğer Dışı Tüberküloz

Akciğer TB ve AD-TB birlikte ise bu grup hastalarda her iki tutulumun da olduğu belirtilir; akciğer dışı tutulan organ(lar) da belirtilir. Bu grup hastalar DSÖ'ye akciğer TB olarak bildirilmektedir.

Miliyer TB, akciğer+AD-TB olarak kabul edilir, kayıta ayrıca "miliyer TB" olarak belirtilir.

Larinks TB, akciğer tutulumu yoksa akciğer dışı TB kabul edilir.

Plevra TB, AD-TB olarak kaydedilir. Plevra TB olan hastada balgam yayması pozitif ise, akciğer + AD-TB olarak kaydedilir, AD-TB bölümüne "plevra TB" eklenir.

Mediastende, hilusta lenf bezi tüberkülozu olması, AD-TB olarak belirtilir.

YAYMA SONUCUNA GÖRE TB OLGULARI

Tanıdaki balgam yayması sonucuna göre akciğer tutulumu olan olgular ikiye ayrılır:

Yayma pozitif akciğer tüberkülozu

- En az iki balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) örneğinde yayma ile ARB gösterilen hastalar ya da

- Balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) yaymasında bir kez ARB pozitif bulunan ve radyolojik bulguları akciğer tüberkülozu ile uyumlu olan ve bir hekim tarafından, tüberküloz tedavisi kararı verilen hastalar ya da
- Balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) yaymasında bir kez ARB pozitif bulunan ve kültürü de pozitif gelen hastalar.

Yayma negatif akciğer tüberkülozu

- Balgam yaymaları negatif olan fakat kültürde üreme olan hastalar.
- Klinik ve radyolojik olarak tüberküloz ile uyumlu bulguları olan, üç balgam yayması negatif olan ve en az bir hafta geniş spektrumlu (kinolon içermeyen) antibiyotik kullanılmasına rağmen klinik yanıt alınamayan ve ayırıcı tanı olanakları olan bir hastanede tüberküloz tedavisine karar verilen hastalar.

UYRUK/DOĞDUĞU ÜLKE BİLGİSİ

Uyruk “doğum yeri” veya “vatandaşlık” durumuna göre belirlenebilir. Hangi durumun seçildiği veri gönderildiği sırada CISID formunda belirtilmektedir. Uyruk bilgisi 2005 yılında “vatandaşlık durumu” olarak tanımlandı. Aslen yabancı uyruklu TB olgularının evlilik bağı gibi nedenlerle birkaç yıldır TC vatandaşlığına geçtiklerinin ve yurt dışı bağlantılarının devam ettiğinin tespit edilmesi üzerine, riskin belirlenmesi amacıyla 2006 ve sonrasında “doğduğu ülke” olarak tanımlanmıştır.

TEDAVİ SONUCU TANIMLARI

TB verilerini karşılaştırabilmek için standart terimler kullanılır. Tedavi sonuçları da bugün bütün dünya ülkelerinde benzer bir terminoloji ile raporlanmaktadır. DSÖ ve IUATLD (International Union Against Tuberculosis and Lung Disease) tarafından önerilen ve Ülkemizde kullanılan altı temel tedavi sonucu tanımı aşağıda sıralanmıştır.

a. Kür: Başlangıçta balgam yayması pozitif hastada, klinik ve radyolojik iyileşmeyle birlikte birisi tedavinin idame döneminde diğeri tedavinin tamamlandığı sırada olmak üzere en az iki kez balgam yayması negatifliğinin gösterilmesidir (Kür tanımı, yayma negatif akciğer TB, toplam akciğer TB, toplam TB olguları için kullanılmaz, sadece yayma pozitif hastalar için kullanılır).

b. Tedaviyi tamamlama: Öngörülen tedaviyi süresi içinde tamamlayan olguda tedavinin idame dönemi ya da sonunda balgam incelemesi yapılamadığı durumlarda, klinik ve radyolojik bulguları ile başarılı kabul edilerek tedavinin sonlandırılmasıdır. Akciğer dışı TB olgularında tedavi sonucu başarılı ise bu gruba eklenir.

* **Tedavi Başarısı:** Kür ve tedaviyi tamamlamanın toplamı, tedavi başarısı olarak adlandırılır.

c. Ölüm: Tedavi sırasında tüberküloz hastasının ölmesidir. Hasta, tüberküloza ya da tüberküloz dışı bir nedene bağlı olarak ölmüş olabilir. Her iki durumda da bu ölüm tüberküloz hastasının kayıtlarına ve tedavi sonuçlarının raporlanmasına ölüm olarak girilecektir. Eğer hasta hiç tedavi almadan ölmüş bir TB olgusu ise kayda geçirilir ve tedavi sonucu “ölüm” olarak kaydedilir (asıl ölüm nedeni biliniyorsa, Tüberkülozlu Hasta Defteri, VSD-10’da yorum bölümüne bu neden yazılmalıdır).

d. Tedavi başarısızlığı: Tedavisinin 5. ayı ve sonrasında hastanın balgam yayma pozitifliğinin

saptanmasıdır. Pozitiflik ya tedavi süresince devam edebilir ya da negatifleşir ve yeniden pozitifleşebilir.

e. Tedaviyi terk: Tedavisi sırasında tüberküloz hastasının iki ay ya da daha uzun süre ile ilaçlarını almamasıdır (bu grup, 2003 yılından önce kayıt sisteminde akıbeti meçhule ayrılan ve işbirliği yapmayan hastalar olarak tanımlanıyordu).

f. Nakil giden: Hastanın başka bir dispanser bölgesine gitmesi nedeniyle tedavi sonuçlarının bilinmemesi durumudur. Bu grup hastaların tedavi sonuçlarını nakil gittiği dispanser bildirmektedir.

Türkiye genelinde, bütün nakil giden hastaların tedavi sonuçları nakil gittiği dispanserden öğrenilince, sonuçta hiç nakil giden olmaması gerekir. Pratikte ise, “nakil giden” tanımı ile belli bir dispanserden ayrılan bazı hastalar başka dispansere kaydedilmediği için, yani gerçek bir nakil işlemi gerçekleşmediği için tedavi sonucu tedaviyi terk” kabul edilmiştir. Raporda 2006 yılından itibaren nakil giden olarak belirtilen hastalar, yurt dışına nakil gidenlerdir.

Tedavisi devam eden: Tedavi başlangıcından 12 ay sonra hastanın kayda alındığı dönemde başlanan tedavisi sürüyorsa bu grupta ele alınır. Bu bilgi, TUTSA formunda gerekçesi ile birlikte yazılır. Örneğin, aşırı duyarlılık nedeniyle H ve R kullanılmayan bir hasta ya da ÇİD-TB nedeniyle 12 aydan uzun süreli tedavi verilen bir hasta olabilir.

TB değil: Tedavi başlanmış fakat başka hastalık saptanmış ve TB olmadığı anlaşılmış hastalarda tedavi sonuçları ile tedaviye alınanların rakamlarını karşılaştırmada kullanılmaktadır. Bu tanıma giren hastalar kohorttan çıkarılır.

BAKTERİYOLOJİ İLE İLGİLİ İFADELER

Mikroskopi veya yayma: Hastanın balgamının ya da başka incelenecek örneğinin bir lama yayılarak mikroskopi ile değerlendirilmesini anlatır. Pozitif, basilin gösterilmesidir. Negatif ise basilin görülmemesidir.

Aside Dirençli Basil (ARB): TB basili, ısıtılarak özel boya ile boyandığında, asit ile bu boyayı vermediğinden, mikroskopta farklı renkte görülür, buna ARB denilir.

Kültür: Balgam ya da başka bir örnek materyal mikroskopta incelenirken TB basilinin çoğalması için özel hazırlanmış besiyerine ekilir. Bu besiyerinde 15 gün ile 45 gün arasında basil üreyerek çoğalır. Üreme var ise kültür pozitif, üreme yok ise kültür negatif denilir.

İlaç Duyarlılık Testi (İDT): İlaçlı hazırlanmış besiyerine ekilen basil eğer burada çoğalıyorsa o ilaca dirençlidir. Eğer, ilaçsız besiyerinde üreme olurken, ilaçlı besiyerinde üreme olmaz ise, ilaç etkilidir, yani basil o ilaca duyarlıdır.

Çok İlaç Dirençli Tüberküloz (ÇİD-TB): TB basilinin izoniyazid ve rifampisine birlikte direncinin olduğunu belirtir.

Yaygın İlaç Dirençli Tüberküloz (YİD-TB): ÇİD-TB hastasında bir kinolona ve bir de parenteral ilaca (amikasin, kapreomisin ya da kanamisin) direnç olması durumudur.

9

KAYNAKLAR

KAYNAKLAR

1. Tüberküloz Tanı ve Tedavi Rehberi, T.C. Sağlık Bakanlığı. Ankara, 2011.
2. Verem Savaşı Dispanserleri Kayıt ve Raporlama Sistemi, Form Örnekleri ve Doldurma Kılavuzu. Sağlık Bakanlığı. Ankara, 2007.
3. Gümüşlü F, Özkara Ş, Özkan S, Baykal F, Güllü Ü. Türkiye'de Verem Savaşı 2007 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2007.
4. Gümüşlü F, Özkara Ş, Özkan S, Baykal F, Güllü Ü. Türkiye'de Verem Savaşı 2008 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2008.
5. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Güllü Ü, Baykal F, Hasanoğlu C, Özkara Ş. Türkiye'de Verem Savaşı 2009 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2009.
6. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Baykal F, Özkara Ş. Türkiye'de Verem Savaşı 2010 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2010.
7. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2011 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2011.
8. Buzgan T, Torunoğlu M.A, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2012 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2013.
9. Özkan S, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2013 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2014.
10. Şencan İ, Musaonbaşıoğlu S, Kabasakal E, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2014 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2015.
11. Şencan İ, Torunoğlu M.A, Kabasakal E, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2015 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2016.
12. İlder H, Kabasakal E, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2016 Raporu. HSGM Tüberküloz Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2017.
13. International Standards for Tuberculosis Care (ISTC). Tuberculosis Coalition for Technical Assistance, 2006.
14. Definitions for the WHO/EuroTB Joint Tuberculosis Data Collection. EuroTB, 2007.
15. Guidelines for The Programmatic Management of Drug-Resistant Tuberculosis, Emergency Update 2008, WHO 2008.
16. Implementing The WHO Stop TB Strategy, A Handbook for National Tuberculosis Control Programmes. WHO, 2008.
17. Global Tuberculosis Report 2015. WHO/HTM/TB, 2015.22
18. Stop TB Policy Paper: Contributing to Health System Strengthening: Guiding Principles for National Tuberculosis Programmes. WHO, 2008 (WHO/HTM/TB/2008.400).
19. The Global Plan to Stop TB 2006-2015 / StopTB Partnership. WHO, 2006.
20. The Global Plan to Stop TB 2011-2015: Transforming The Fight Towards Elimination of Tuberculosis, WHO 2010.
21. The Patients' Charter for Tuberculosis Care.
22. Türkiye İstatistik Kurumu web sitesi, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt İstatistikleri.

T. C. Sağlık Bakanlığı

Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼ T¼berk¼loz Daire Başkanlığı

Sağlık Mahallesi, A. Adnan Saygun 2 Cad. No: 55 G Blok Sıhhiye/ANKARA

Tel: 0312 565 50 00-01-02-03

Faks: 0312 565 56 62

T. C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼ T¼berk¼loz Dairesi Başkanlığı
Sağlık Mahallesi, A. Adnan Saygun 2 Cad. No: 55 G Blok Sıhhiye/ANKARA
Tel: 0312 565 50 00-01-02-03 • Faks: 0312 565 56 62

ISBN: 978-975-590-671-3
Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1091